

REVISTA
BIBLIOTECILOR

3 • 1968

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

* 550016090 *

Biblioteca ILMEST

BIBLIOTECILOR

S
U
M
A
R

	Pag
Ștefan GRUIA : Bibliotecile publice într-o nouă etapă de dezvoltare	131
Dumitru NEGREANU : Pledoarie pentru educarea intereselor de lectură ale tineretului	134
Elvira DELCEA : Aportul bibliotecarului în formarea deprinderilor de cercetare și informare ale elevilor	136
Emeric PORTIK : Fișierul pentru filialele bibliotecii comunale . .	139
A. GRÜNBERG : Evidența circulației cărții în filiale.	140
Margareta BĂRBUȚĂ : Rolul documentării în dezvoltarea artelor spectacolului	143
Paul CARAVIA : Documentarea în artă — mijloc de educație și cultură	145

EXPERIENȚA NOASTRĂ

Rodica SÎRBU : O metodă simplificată de calculare a evidenței zilnice	149
---	-----

★

E. LÖB : Luna cărții la sate	150
A. GRINDEA : Pompierul din Săveni	152
Cronică	153
Liviu CHISCOP : Constantin Oancea	154

EX LIBRIS

Corneliu DIMA-DRĂGAN : Ex libris-ul domnitorului Constantin Hangerli	156
Nicolae VĂTĂMANU : Ex libris-ul lui Pantaleon Calliarchi	157

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

Eugenia BALTEȘ : O mare „clinică” de însănătoșire a cărții. . .	158
De peste hotare	160

★

B.A. : Jocuri literare	163
----------------------------------	-----

← Desen de Teodor Boșoi.

S
U
M
A
R

PROFILURI

Tamara GANE: Prezența operei lui Gorki în România. 100 de ani de la nașterea sa 166
 Petre COSTINESCU: C. D. Ariceseu. 145 de ani de la nașterea sa. 169

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

DIMA-DRĂGAN, Corneliu. Biblioteca unui umanist român: Constantin Cantacuzino stolnicul; Les études sud-est européennes en Roumanie; Un ghid bibliografic al literaturii engleze. 172

FIȘIER

Ceașescu, Nicolae. România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste; Ceaușescu, Nicolae. Expunere cu privire la îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România; Ceaușescu Nicolae. Cuvîntare la Conștiințirea pe șară a Uniunii Tineretului Comunist — 10 februarie 1968; Propaganda de partid la nivelul sarcinilor actuale; Eficiența activității economice; Joja, Atanase. Logos și ethos; Cernea, Mihail, Micu, Maria și Dumitrescu, Victoria, Sociologia muncii — mișcarea inovatorilor; Sintimbreanu, Mircea. Să stăm de vorbă fără catalog; Brucan, Silviu. Originile politicii americane; Giurăscu, C.C. Transilvania în istoria poporului român; Andonie, St. George. Istoria matematicii în România. Vol. 3; Caraion, P. Geneza saerului; Cîntare cîrți; Demetrius, V. Serieri alese. Vol. 2; Pas, Ion. Prezențe; Seneca, L. Annaeus. Serisori către Lucellu; Ronsard. Antologie lirică; Lipatti, Valentin, Valori franceze. Vol. 2. 176

Calendar (aprilie, mai, iunie 1968) 183

CONSULTAȚII

Maria SENCIUC și A. CORVĂTESCU: Clasificarea zecimale și organizarea catalogului sistematic (III) 187
 Vasile RADO: Masă-bîrou pentru bibliotecarul dintr-o bibliotecă mică 191

REDACȚIA :

**Str. Biserica Amzei, nr. 5 — 7, sectorul 1,
 București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04**

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Aron GRÜNBERG, Eugen IOVANOV, Atanase LĂPU, Nicolae PASCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU, Mircea TOMESCU.

BIBLIOTECILE PUBLICE

ÎNTR-O NOUĂ ETAPĂ

DE DEZVOLTARE

În cadrul realizării programului multilateral de însemnătate istorică, elaborat de Conferința Națională a partidului, cu privire la perfecționarea conducerii întregii vieți sociale, a avut loc în întreaga țară și perfecționarea sistemului de coordonare și conducere a activității cultural-educative și artistice, corespunzător etapei actuale de desăvîrșire a construcției socialiste.

Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă și recent constituitele comitete locale de cultură și artă au și preluat conducerea pe linie de stat a întregii vieți culturale. Principiile noi organizări exprimă spiritul științific, novator, gândirea creatoare a partidului nostru și preocuparea conducerii sale pentru înflorirea continuă a artei și culturii în patria noastră.

Noua formă de conducere și de organizare a vieții culturale concretizează învățămintele desprinse din experiența valoroasă de pînă acum și decurge din necesitatea înlăturării unor deficiențe constatate în funcționarea vechilor organe și în structura rețelei de instituții culturale — unele paralelisme, suprașumeri, dispersarea nejustificată a forțelor.

În cadrul noii organizări, rețeaua bibliotecilor publice prezintă o structură rațională, bazată pe o justă distribuire a funcțiilor diferitelor unități. Avem 39 de biblioteci municipale (inclusiv Biblioteca municipală a capitalei) sau orașenești în reședințele de județ, 16 biblioteci municipale și 125 de biblioteci orașenești pe teritoriul județelor, la care se adaugă bibliotecile orașenești de pe teritoriul capitalei și al municipiilor Constanța și Petroșeni; în mediul rural, în fiecare comună funcționează biblioteci publice conduse de bibliotecari salariați.

De la prima vedere se evidențiază faptul că, prin actuala structură, s-au eliminat verigile intermediare, întreaga rețea de biblioteci din județ fiind îndrumată și coordonată de comitetul de cultură și artă județean.

Statornicirea unor legături directe între centru și unitățile de bază, apropierea conducerii centrale de aceste unități asigură transmiterea și aplicarea operativă a directivelor și instrucțiunilor, deschide un cadru larg inițiativelor, în conformitate cu condițiile specifice, tradițiile și posibilitățile existente în fiecare județ sau localitate.

Faptul că reprezentanții Uniunii Generale a Sindicatelor din România, ai Uniunii Tineretului Comunist și ai Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție fac parte din conducerea Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă și a comitetelor locale de cultură și artă asigură o viziune unitară de ansamblu și creează premisele elaborării unui plan coordonat de acțiune, pentru progresul întregii activități culturale și, implicit, al bibliotecilor. În acest cadru, o colaborare mai strînsă cu comitetele locale sindicale va permite înlăturarea unor paralelisme în rețeaua bibliotecilor publice și întocmirea unor planuri de activitate realiste, corespunzător cu cerințele manifestate de diferite categorii de cititori.

Trebuie să remarcăm inițiativa și operativitatea cu care au acționat noile comitete locale de cultură și artă pentru a asigura o deplină continuitate în activitatea instituțiilor de cultură, manifestînd inițiative care demonstrează de pe acum efectul pozitiv al măsurilor de reorganizare.

Noua configurație a rețelei de biblioteci publice evidențiază mai pregnant funcția de bază a acestor instituții și anume satisfacerea maximă a cerințelor de lectură și informare ale populației de pe teritoriul municipiului, orașului sau comunei unde-și au sediul. Această funcție, deși prevăzută în regulamentele de organizare și funcționare editate de C.S.C.A. în anul 1966, era într-o oarecare măsură estompată în cazul bibliotecilor regionale și raionale, existând tendința din partea organelor locale de a da prioritate sarcinilor extrateritoriale ale acestor unități; de altfel, vechile organe de conducere ale orașelor, practic, nu aveau nici o influență asupra dezvoltării bibliotecii publice aflate pe teritoriul lor.

Astăzi, bibliotecile municipale și orașenești sînt principalele biblioteci publice din localitățile respective. Multe dintre ele, cu tradiții și colecții importante, sînt și biblioteci științifice, cu profil enciclopedic, iar în centrele unde nu funcționează biblioteci centrale universitare, ele reprezintă principala sursă de documente pentru o activitate de informare cu caracter științific. Preocuparea comitetelor județene și municipale de cultură și artă se îndreaptă acum spre întărirea colectivelor și dezvoltarea colecțiilor acelor biblioteci din reședințe de județ care s-au creat din fostele biblioteci raionale cu o dezvoltare mai modestă. Desigur, asigurarea condițiilor materiale optime și închegarea colecțiilor acestor instituții, cu profil nou, sînt probleme cu o rezolvare de lungă durată, care vor cere eforturi sporite din partea propriilor colective, o atenție specială din partea Fondului de stat al cărții și un sprijin oficial mai activ al bibliotecilor municipale care funcționează în fostele centre de regiuni.

În profilarea colecțiilor bibliotecilor municipale și orașenești din reședințele de județ se va avea în vedere atît funcția lor locală, cît și funcția decurgînd din locul pe care-l ocupa în rețea, atît ca principală bibliotecă a orașului, cît și ca principală bibliotecă a județului. În acest sens, colecțiile lor se vor întregi atît pe baza cunoașterii temeinice a cerințelor populației din municipiu sau oraș, cît și a studierii dezvoltării actuale și în perspectivă a economiei și culturii județului.

Ca și pînă acum, bibliotecile municipale, orașenești și comunale, care funcționează pe teritorii cu o populație din rîndul naționalităților conlocuitoare, vor asigura satisfacerea optimă a cerințelor de lectură și în limba maternă a acestei populații.

Conturarea noilor funcții ale bibliotecilor municipale și orașenești coincide cu acțiunea, în curs de desfășurare, declanșată de U.G.S.R. pentru reorganizarea rețelei bibliotecilor sindicatelor. Comasarea bibliotecilor mici ale sindicatelor, cu o eficiență redusă, reactualizează problema lărgirii razei de acțiune a

bibliotecilor municipale și orașenești și a elaborării unui plan de cooperare cu bibliotecile sindicatelor, sub conducerea comitetelor locale de cultură și artă, pentru dezvoltarea filialelor și justa lor amplasare, avîndu-se mereu în vedere asigurarea condițiilor optime de pătrundere a cărții pe întreaga rază teritorială a orașului.

În cadrul rețelei bibliotecilor publice, funcțiile bibliotecilor municipale și orașenești apar astăzi mult mai precis conturate. Existența unei rețele implică o legătură organizată între biblioteci și o ierarhizare a unităților care cooperează în cadrul ei, în sensul că bibliotecile cu fonduri mai însemnate de carte, avînd colective bine închegate, cu o calificare temeinică, ajută în muncă bibliotecile cu posibilități mai reduse, de pe o rază teritorială sau dintr-o ramură de activitate. Aceste funcții „extrateritoriale” ale marilor biblioteci erau concepute, pînă acum, mai ales sub aspectul îndrumării metodice și a sprijinului acordat în completarea colecțiilor. Funcția de „principală” bibliotecă în rețea nu se rezumă însă, în realitate, la sprijinul metodic, ci decurge în primul rînd din bogăția și caracterul colecțiilor acestor biblioteci. Funcționînd în centre economice și social-culturale importante, fondurile bibliotecilor din marile orașe s-au constituit în vederea satisfacerii cerințelor de lectură și informare multilaterale ale unui public cu exigențe culturale, științifice și profesionale ridicate, ceea ce a permis satisfacerea nu numai a acestor dezeritate locale, dar și a cerințelor ce depășeau posibilitățile bibliotecilor din localitățile mai mici din raza lor. În mod firesc deci, bibliotecile publice din marile orașe au îndeplinit funcția unor centre de informare și împrumut interbibliotecar, iar aceste funcții au atras după sine necesitatea elaborării și editării instrumentelor de informare asupra creșterii colecțiilor proprii sau colecțiilor de pe cuprinsul teritoriului și a permis întreprinderea unor lucrări și studii bibliografice de importanță locală.

Trebuie spus că, descori, tocmai această funcție de bibliotecă „centrală” a fost neglijată. Datele publicate recent în revista noastră relevă faptul că, în ciuda unor cerințe pregnante, izvorîte din dezvoltarea economică și culturală a diferitelor localități, fostele biblioteci regionale au acordat o atenție redusă extinderii împrumutului interbibliotecar. Ajutorul metodic, în multe cazuri, a îmbrăcat aspectul unor funcții organizatorice și de dirijare în cadrul rețelei, în lipsa unui organ de inspecție și control investit cu aceste atribuții în cadrul fostelor comitete de cultură și artă regionale și raionale.

În noua organizare, în aparatul comitetelor de cultură și artă locale funcționează inspecți pentru biblioteci, cu sarcini de îndrumare și control, în măsură a acorda un a-

ajutor metodic calificat bibliotecilor de pe teritoriul județului. Desigur, comitetele de cultură și artă locale se sprijină și mai departe pe asistența de specialitate a bibliotecilor municipale și orașenești, acordată celorlalte biblioteci de pe teritoriul județului; acest ajutor însă, degrevat de sarcinile organizatorice și de control, va fi oferit nu de un grup de metodiști, ci de instituție în ansamblul ei, de luorătorii specializați în diferite sectoare ale muncii de bibliotecă, capabili să sprijine introducerea realizărilor biblioteconomiei moderne, pentru că le-au experimentat în însăși organizarea instituției lor.

Datorită faptului că numirea, promovarea și perfecționarea cadrelor din domeniul culturii, inclusiv a bibliotecarilor, intră în competența comitetelor de cultură și artă locale, se va asigura premisa principală pentru eficiența muncii metodice, anume o mai mare stabilitate a cadrelor și posibilitatea calificării și perfecționării lor sistematice, pentru formarea unui corp de bibliotecari în măsură să pună în aplicare metodele înaintate de muncă.

În cadrul noii organizări teritoriale, s-au creat condiții deosebit de prielnice pentru întărirea sprijinului material acordat bibliotecilor publice de către consiliile populare locale. Extinderea atribuțiilor orașelor și comunelor, investirea organelor locale cu competențe largite și cu posibilități mai mari pentru dezvoltarea economiei locale și intensificarea vieții culturale, creează premisele asigurării unor condiții materiale din ce în ce mai bune desfășurării activității bibliotecilor publice.

Conducerea nemijlocită a muncii ideologice de către organele de partid, atât la nivel central cât și la nivel local, asigură orientarea activității cultural-educative spre o problemă majoră, îmbunătățirea continuă a conținutului activității noastre, printr-o muncă diferențiată în activitatea de informare și educare politică a cititorilor, conform cu cerințele vieții și cu imperativele etapei actuale de dezvoltare socială.

În cadrul discuțiilor desfășurate în paginile revistei noastre după publicarea documentelor Conferinței Naționale a partidului, bibliotecarii și-au exprimat numeroase opinii și sugestii valoroase, multe dintre ele dovedindu-și valabilitatea și fiind confirmate de măsurile preconizate de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă cu privire la structura actuală a rețelei de biblioteci.

Noua formă de organizare asigură un câmp larg manifestării spiritului de inițiativă, antrenării largi a forțelor intelectuale și a celor mai calificate cadre de specialitate, pentru perfecționarea formelor și metodelor de muncă și pentru găsirea celor mai eficiente soluții în conturarea optimă a rețelei de biblioteci publice și a colaborării lor cu celelalte rețele.

Prezentarea, în coloanele revistei noastre, a unor experiențe valoroase, a ideilor și sugestiilor cu privire la programul și metodele de muncă ale bibliotecilor, ca și a formelor de cooperare interbibliotecară, într-o etapă atât de importantă pentru aceste instituții de cultură, vor fi, credem, de un real folos comitetelor de cultură și artă locale și vor constitui un sprijin eficient în orientarea activității bibliotecilor.

Ștefan GRUIA

PLEDOARIE PENTRU EDUCAREA INTERESELOR DE LECTURĂ ALE TINERETULUI

În anumite articole apărute în presa cotidiană și în săptămânalele de cultură, autorii, etalind aforisme și citate din texte celebre, se extaziază în fața interesului pentru lectură al tineretului. Mai puțin pasionate de o analiză profundă a categorici interesului pentru lectură al tineretului, articolele respective fac speculații pe tema prieteniei dintre cititorii tineri și carte, a modului în care se formează, se educă și se amplifică gustul pentru lectură al tineretului.

Considerațiile de la care pleacă autorii acestor articole sînt, neîndoielnic, reale, pentru că tineretul nostru se instruește cu mîntă tragere de inimă. Imaginea cotidiană a copiilor și tinerilor cu cartea în mîna, prezența lor masivă în biblioteci, constituie expresii elocvente ale succesului muncii educative care se desfășoară la noi în țară, sînt speranțe de luminoasă împlinire a perspectivelor pe care le are tineretul nostru.

Ceea ce trebuie precizat însă, dincolo de cifrele citate uneori cu emfază, de frazele care-i consacră ca cititori desăvîrșiți pe copiii și tinerii noștri, este că nivelul actual al preocupărilor bibliotecarilor pentru studierea categoriilor de grup și de colectivitate la tinerii cititori, a tendințelor manifestate în lectură, este necorespunzător. Chiar dacă, pe alocuri, s-au obținut unele rezultate promițătoare și s-au afirmat unele crezuri, în ceea ce privește măsurile de perspectivă e cazul să apreciem (cu toată responsabilitatea pe care o implică aprecierea noastră!) că, în problema studierii interesului pentru lectură al tineretului, mai sîntem încă „precursori”...

Există o sumedenie de modalități prin care cetățenii sînt învățați să privească un tablou, să asculte muzică, să danseze, să gătească, să conducă automobilele, să respecte regulile de circulație, există manuale pentru cei care doresc să învețe singuri

limbi străine. Spre deosebire de aceste domenii, modalitatea de a învăța „cum” să se citească nu se bucură de aceeași înlesniri, responsabilitatea pentru însușirea acestei deprinderi aparținînd cel mai des unui profesor mai bine pregătit și mai exigent, în unele cazuri părinților, eventual bibliotecarului. Ca și în cazul celorlalte deprinderi, formarea deprinderilor de cititor se realizează tot pe baza exercitiului programat, presupune un efort de voință susținut și bine dirijat. Veritabila „artă de a citi” este o calitate prețioasă a omului modern, obligat să se descurce într-o mulțime de „literaturi”; formată în procesul lecturii, această deprindere este premisa organizării științifice a studiului individual, a percepției — respectiv asimilării — superioare a textului. Multe din calitățile unui om, începînd cu bogăția de idei pe care o vehiculează, imaginația, spiritul critic, chiar afectivitatea sa, țin de modul în care știe să citească. Într-un lung eseu intitulat *Arta de a citi*, Emile Faguet îl amintește pe Sainte-Beuve care ar fi spus: „Criticul nu este decît un om care știe să citească și care îi învață să citească și pe alții...” Este o funcție pe care, pledăm noi, ar trebui să ne-o asumăm cu toții — părinți, cadre didactice, bibliotecari —, în interesul tineretului.

...Numai că, din păcate, intervențiile educatorilor sînt încă limitate și, în loc să se completeze, să coreleze, uneori se resping...

Primii care se decizează de orice răspundere sînt părinții: „Noi?!... Dar asta e treaba școlii!...”

M-am adresat unui grup de părinți ai căror copii frecventează Biblioteca pentru copii a fostului raion „Nicolae Bălcescu” din București. Din 67 de persoane cite au avut bunăvoința să-mi răspundă, abia 14 au confirmat că, încă din cea mai fragedă vîrstă a copiilor lor, au fost preocupate să-i familiarizeze și să-i împrietenească cu cartea. Din cei 14 pă-

rinți amintiți, 9 părinți au vădit această preocupare cu mai multă intensitate începând cu copilul al doilea, căruia i-au dat oarecare sprijin pentru a reduce din handicapul care îl separa pe acesta de fratele sau sora mai mare.

Absolut toți părinții cu care am vorbit au subliniat că, pe parcursul perioadei de școlarizare, aduc cărți copiilor și-i îndeamnă să citească, dar numai doi din ei (nici unul nefiind pedagog de meserie) au afirmat că se simt avizați și că le-au acordat copiilor lor un ajutor practic pentru a se deprinde cu lectura și, implicit, pentru a-și forma un stil de studiu individual.

Este de relevat, de asemenea, faptul că 12 din acești părinți împrumutau ei înșiși de la biblioteca pentru mături cărți pentru copiii lor, nu atât pentru a-i degreva de dificultatea unei atari operațiuni, cât pentru a avea un control mai strict asupra calității și, mai ales, asupra „moralității” lecturii copiilor.

În unanimitate, toate răspunsurile la chestionar consemnau convingerea părinților respectivi că formarea unui stil eficace de studiu individual și educarea deprinderilor de cititor sînt de competența școlii.

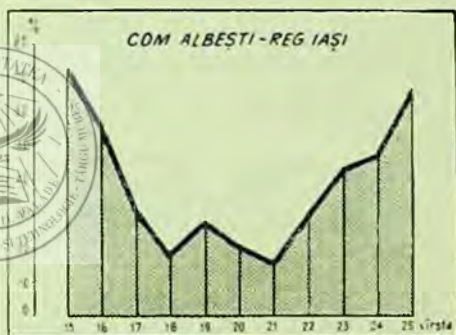
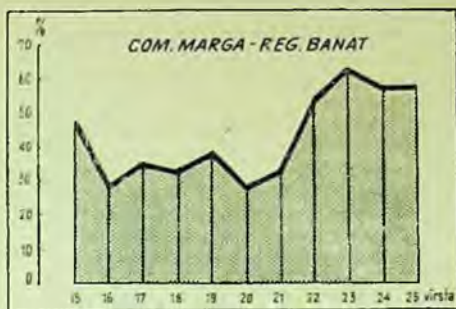
La școală, această opinie e cunoscută, după cum este recunoscut și faptul că formării deprinderilor de cititor la elevi nu i se dă cuvenita importanță. Învățîndu-i să citească, învățătorii au oarecari preocupări pentru felul cum elevii lor se deprind cu lectura în afara orelor de clasă, ca o condiție preîncălzitoare a succesului întregului proces de învățămînt. Ce se întîmplă însă cu aspectele ulterioare, „de rafinament”, ale acestor deprinderi?

Niciînd, începînd cu clasa a V-a și sfîrșind cu a XII-a, cu excepția unor referate la orele educative, *nimeni* nu se mai ocupă de formarea deprinderilor de cititor decît, parțial, de acelea de cititor al cărții beletristice. De formarea unui *stil științific de studiu individual* se vorbește ceva prin ședințe, dar, practic, nimeni nu are *datoria* de a-i învăța pe elevi noțiuni elementare de practică științifică a studiului individual.

Într-adevăr, trebuie să știi să înveți. Cuceririle științei, tehnicii, artei, literaturii se impun în viața individului și asimilarea lor presupune o anumită exigență, principii actuale, oportune de interpretare. Deși principalul mijloc de îmbogățire temeinică a cunoștințelor de toate genurile rămîne astăzi tot lectura, cu toată proliferarea nemaiîntîlnită a mijloacelor de informare și distracție audio-vizuale, un studiu mai atent al lecturii publice, mai ales a tineretului, demonstrează cît de dăunătoare este lipsa de interes pe care programa școlii generale o arată față de formarea deprinderii de a citi la copii. Într-o anchetă efectuată într-un

număr de 54 de biblioteci comunale din diferite județe, am putut constata că, mai ales în ceea ce-i privește pe tinerii din mediul rural, situația e destul de îngrijorătoare. Astfel, dintre tinerii care au rămas în sat după absolvirea școlii generale, proporția celor care continuă lectura la biblioteca publică este într-o scădere plină de semnificații.

Iată două exemple*:

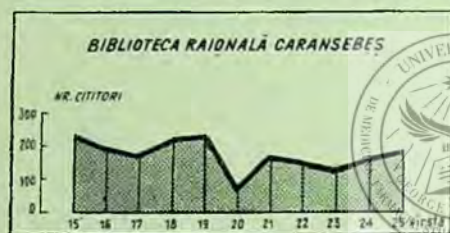
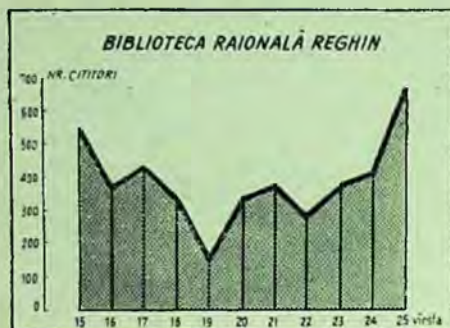

Deci, anual, o bună parte din numărul tinerilor rămași în sat întreprinde împrumuturile de la biblioteca publică și trebuie să treacă ani buni pînă să revină la bibliotecă. Fetele, luate de grijile gospodăriei, revin la bibliotecă mai tîrziu, în preajma vîrstei de 28 de ani. Întorși acasă după armată, băieții reîncep lectura la biblioteca publică nu fără eforturile eforturi de descifrare a sensurilor, eforturi prezente de altfel și în rîndul cititoarelor. Dacă deprinderea de a citi, pasiunea pentru lectură i-ar fi urmărit pe tot parcursul adolescenței, oare n-ar fi putut fi evitate aceste situații penibile?

Depistarea similitudinii situațiilor în diferite locuri din țară conferă aserțiunii noastre un caracter generalizator concludent. Dacă s-ar face, într-o localitate oarecare, un studiu al continuității lecturii la absolut toți cei care au absolvit școala generală într-un

*) Toate datele din cuprinsul articolului se referă la anul 1967.

an anume (inclusiv la cei care pleacă din localitate), sîntem convinși că s-ar trage o serie de concluzii deosebit de folositoare pentru orientarea activității de propagandă a cărții și a lecturii în rîndurile tineretului. Credem că, prezentînd situația cititorilor din două biblioteci orășenești, pe vîrste, dăm cifre statistice elocvente pentru demonstrarea caracterului inconstant al interesului pentru lectură la tineri.

Aceste date ne relevă că, luînd cifra cititorilor de 15 ani ca punct de comparație, proporția cititorilor dintre 16 și 25 de ani este inferioară și o cercetare sociobibliologică ne-ar pune în fața unor concluzii cu reale foloase pentru munca noastră.

Carențele educării deprinderilor de cititor constituie principala cauză care generează o anume îndepărtare de la lectură a tineretului într-o perioadă în care, în principiu, ar fi trebuit să se consolideze prietenia dintre cititor și carte. Considerăm că, în cadrul celorlalte măsuri privind perfecționarea învățămîntului, la întocmirea programei analitice a învățămîntului de cultură generală, dar și a celorlalte forme de învățămînt, trebuie să se acorde formării deprinderilor de lectură la copii și tineret importanța pe care-o merită, să se arate mai multă grijă îndrumării elevilor în studiul individual organizat pe baze științifice. Implicit, trebuie să milităm și pentru îmbunătățirea sistemului bibliotecilor publice pentru copii și ado-

lescenți, pentru rezolvarea în favoarea tinerilor cititori a tuturor problemelor pe care le ridică biblioteconomiei noaste soluționarea acestei probleme. În plus, ne simțim datori să nu uităm a menționa necesitatea ca editorii noștri să prospecteze cu probitate științifică interesele de lectură ale tineretului, ceea ce i-ar ajuta nu numai să-și vîndă cărțile, dar să ducă și o politică culturală mai eficientă.

Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind munca educativă în rîndurile tineretului oferă o bază excelentă pentru elaborarea celor mai bune măsuri care să contribuie la atragerea tineretului spre forme tot mai evoluate ale activităților de propagandă culturală. Totul depinde de calitatea pregătirii profesionale a bibliotecarilor, de inteligența cu care vor folosi cunoștințele lor de psiho-pedagogia lecturii, pentru a-și îndeplini cu încredere, sarcinile deosebit de importante pe care le au în acțiunea de educare a tinerei generații.

Dumitru NEGREANU

Aportul bibliotecarului în formarea deprinderilor de cercetare și informare ale elevilor

Sala de lectură și Secția împrumut adulți din Biblioteca municipală Oradea sînt frecventate zilnic, în medie, de 550—600 de cititori, dintre care 200—250 de cititori recrutați din rîndul elevilor din clasele superioare. Dată fiind ponderea importantă pe care o are față de totalul cititorilor noștri (3 769 elevi din clasele IX—XI, față de totalul de 10 806 de cititori înscriși anual), această categorie se bucură de o atenție deosebită din partea lucrătorilor din Serviciul relații cu cititorii.

Rolul de pedagog al bibliotecarului de la aceste secții constă, de fapt, în a menține și întări deprinderile de lectură ale copilului, formate în cadrul secției pentru copii, sau în a transforma pe cititorul nou, venit la început din obligație, pentru a-și acoperi nevoile de lectură din cadrul programei de învățământ, într-un cititor permanent, cărui frecventarea bibliotecii i se înfățișează ca o necesitate de ordin intelectual.

În procesul de servire a cititorilor, atât cât ne permite frecvența mare a cititorilor, căutăm să obișnuim pe elevi cu anumite deprinderi de cercetare. Atât a cărților înseși, cât și a instrumentelor de informare puse la dispoziția lor de bibliotecă.

Cu cartea în mână, le explicăm funcțiile diferitelor părți ale publicației. Insistăm asupra necesității de a memora și a nota corect atât numele autorului, cât și titlul lucrării, accentuăm asupra faptului ca cererea de carte să fie făcută atât prin menționarea autorului cât și a titlului cărții, îndreptînd cu mult tact, atunci cînd este cazul, eventualele greșeli în pronunțarea numelor străine. În limitele timpului disponibil, îi învățăm să noteze corect datele editoriale ale cărților cercetate, arătîndu-le cum se pot deosebi diferitele ediții ale aceleiași lucrări. Le explicăm funcțiile tablei de materii și îi punem să-și caute singuri în ea lucrarea dorită, le subliniem importanța prefețelor și a introducărilor ca sursă de documentare și îi învățăm să consulte bibliografiile incluse în volume, pentru a afla noi indicații suplimentare asupra unor lucrări folositoare lor. Elevilor din clasele superioare le recomandăm cu precădere consultarea edițiilor științifice de opere complete, opere alese, culegeri, care dau o viziune de ansamblu asupra autorului cercetat.

Încă de la înscriere le arătăm, în mare, organizarea bibliotecii și le enumerăm serviciile pe care le poate oferi biblioteca. În secția de împrumut, în cadrul căreia am adoptat, cu mult succes, metoda evidenței împrumuturilor pe fișa cărții, realizînd o mare economie de timp în favoarea muncii de orientare a cititorilor, le explicăm de la început schema de aranjare a publicațiilor în rafturi, în care am prevăzut o secțiune specială pentru titlurile specificate în recomandările programei de învățământ. După ce căutăm împreună cărțile cerute, îi învățăm treptat să-și găsească singuri publicațiile, convinși fiind că cititorul avisat își poate alege cu mai mult succes cartea dorită. De asemenea, le explicăm cum pot consulta cataloagele și listele bibliografice întocmite de bibliotecă.

În cadrul sălii de lectură căutăm să obișnuim elevii cu cercetarea regulată a periodicelor; din experiența noastră în îndrumare, ne-am dat seama că, din păcate, de foarte puține ori profesorii de literatură română recomandă elevilor consultarea articolelor și studiilor apărute în presa de specialitate sau în culegeri, articole și studii care vizează autori și opere incluse în programa de învățământ. Am observat că, de cele mai multe ori, elevii se mulțumesc să citească, în afara manualului, cel mult prefețele volumelor recomandate, fără a întrezări posibilitatea lărgirii documentării lor cu alte surse.

Pe linia acestor preocupări, a fost alcătuit, în cadrul Serviciului de relații cu cititorii, un fișier conținînd fișe de articole din domeniul istoriei și criticii literare, apărute în presa noastră după anul 1960, ca și fișe analitice pentru studiile făcînd parte din culegeri sau pentru capitole din tratatele de istorie literară. În fiecare zi, anumiți lucrători din serviciu răsfoiesc periodicele și cărțile intrate în ziua respectivă și, după ce stabilesc gradul de interes și accesibilitate prezentat, redactează fișe pe care le intercalează în fișierul sus-menționat, conform unei tematici prestabilite. Cînd un elev caută material bibliografic pentru o anumită temă — fie pentru orele de literatură română — fie pentru orele de dirigiență sau pentru diferitele cercuri școlare — îndrumătorii de la sala de lectură și de la secția de împrumut, în afara titlurilor menționate în catalog la rubrica respectivă, recomandă și articolele sau capitolele din tratate sau culegeri, specificate în fișierul de istorie și critică literară.

Pînă acum, acest fișier a fost consultat doar de către bibliotecari, care transmiteau cititorilor informațiile culese; pe viitor, ne vom strădui să deprindem pe cititorii înșiși cu consultarea lui.

De asemenea, am alcătuit, la începutul anului școlar 1967—1968, o bibliografie de recomandare cu materiale de istorie și critică literară, apărute în culegeri și în presă, cu privire la problemele de literatură universală indicate în programa analitică. Am multiplicat aceste liste și le-am trimis liceelor din localitate, pentru informarea bibliotecarilor școlari și a profesorilor care predau literatură universală, mai ales că acesta este primul an școlar în care se predă acest obiect.

În aceeași ordine de idei, pentru a veni în ajutorul elevilor, ca și a profesorilor, am început, din anul școlar 1967—1968, să alcătuim, la cererea Centrului școlar din localitate, o listă bibliografică în două părți: 1. *Oameni de seamă din trecutul nostru științific* (pe specialități) și 2. *În fruntea poporului, pentru libertate* (personalități istorice de seamă, inserate în ordine cronologică). În această listă am trecut toate titlurile de monografii apărute în diferite colecții editoriale („*Oameni de seamă*”, „*Orizonturi*” etc.), existente în bibliotecă și accesibile gradului de înțelegere a elevilor.

Pentru a putea lărgi cât mai mult aria de satisfacere a cerințelor elevilor, cerințe care, datorită simultaneității predării lecțiilor, sînt aproape identice la toți elevii dintr-o clasă, într-o anumită perioadă de timp, bibliotecarii din Serviciul de relații cu cititorii au prelucrat în amănunțime listele cu recomandările de lectură: în dreptul fiecărui titlu specificat în liste au fost trecute denumirile tuturor celorlalte ediții ori ale operelor complete sau alese în care se mai găsește lucrarea citată. Mai mult, atunci cînd, din cauza frecvenței mari a cererilor identice, toate exemplarele dintr-un autor s-au epuizat (deși, în procesul de completare a fondurilor la secția împrumut adulți, avem grijă să recomandăm, din titlurile specifice în programa analitică, cel puțin 3—4 exemplare în plus), recomandăm elevilor spre citire fragmente apărute în antologii sau culegeri și chiar studii asupra subiectului cercetat. Astfel, dacă nu mai avem în bibliotecă, de pildă, nici un exemplar din cronica lui Grigore Ureche, pentru a acoperi nevoile momentane de lectură ale elevilor, le dăm spre consultare culegerea *Pagini de limbă și literatură română veche*, apărută sub îngrijirea lui Boris Cazacu.

O atenție specială o acordă bibliotecarii din serviciul nostru elevilor care solicită prea multe cărți de aventuri. Atunci cînd cererea de literatură facilă devine predominantă, tinzînd să capteze în exclusivitate interesul tinerilor și să le formeze o deprindere de lungă durată, pe lîngă titlurile cerute, le recomandăm, cu mult tact, și cărți de un nivel literar superior, abordînd probleme majore, dar care în tratarea subiectelor întrebunțează suspens-ul, ritmul viu și nararea bogată, specifice romanului de aventuri, de exemplu nuvelele lui Fr. Dürrenmatt sau E. A. Poe, romanele lui Mark Twain sau H. G. Wells etc. În felul acesta, fără a diminua caracterul captivant al lecturii, îi punem în contact cu o literatură incontestabil de mai bună calitate.

Credem că, pe viitor, bibliotecarii din serviciul nostru trebuie să depună un efort mult mai pronunțat în deprinderea tinerilor cititori cu consultarea materialului de referință — enciclopedii, dicționare, bibliografii tipărite, reviste de referate etc. Un prim pas în această privință ar trebui făcut prin reorganizarea, pe baze raționale și științifice, a fondului informativ al sălii de lectură.

Acestea sînt doar unele din nenumăratele probleme ridicate de orientarea lecturii elevilor în cadrul Bibliotecii municipale Oradea. De complexitatea și necesitatea lor ne-am convins în procesul muncii zilnice, puși fiind în situația de a trebui să răspundem sutelor de întrebări pe care obișnuiesc să ni le adreseze cititorii.

Credem că în rezolvarea lor își spun, în ultimă instanță, un cuvînt hotărîtor competența și pregătirea profesională și de cultură generală a bibliotecarului din secțiile de servitudine a cititorilor, pe care nici un catalog și nici o listă bibliografică, oricît de bine alcătuite ar fi ele, nu le pot înlocui. Ar trebui să se acorde o atenție sporită, întru totul specială, pregătirii acestor bibliotecari, care trebuie, în condițiile unei creșteri considerabile a fluxului de cereri informaționale, să facă față unor sarcini sporite, calitativ superioare. De aceea, credem că ținerea unor cursuri profesionale, profilate pe psihopedagogia lecturii, pe activitatea de informare a cititorilor și munca de orientare a lecturii în bibliotecă, este o necesitate reală a momentului actual. Bibliotecarul din secțiile de servitudine a cititorilor nu poate și nu trebuie să rămîna numai un „custode”, un simplu minutor al buletinelor de cerere, al fișelor de cititor și al cărților*, el este în primul rînd un pedagog, un îndrumător al lecturii cititorilor, omul care deschide, pentru cititor, drumul spre carte. Competența, pricepera profesională și nivelul lui de cunoștințe sînt cartea de vizită a bibliotecii, în aceeași măsură în care organizarea rațională a colecțiilor și alcătuirea instrumentelor de informare arată gradul de maturitate științifică atins de bibliotecă.

Elvira DELCEA

șefa Serviciului relații cu
cititorii din Biblioteca mu-
nicipală Oradea

* În organizarea serviciului nostru am găsit chiar oportun ca muncile tehnice de la secția împrumut adulți (preluarea cărților returnate, înregistrarea împrumutului pe fișa cărții, intercalarea publicațiilor etc.) să fie îndeplinite de bibliotecari cu o pregătire medie, iar munca de îndrumare a lecturii să fie făcută de bibliotecarul șef de serviciu și de trei-patru bibliotecari îndrumători.

Fișierul pentru filialele bibliotecii comunale

În anul 1960, cînd a luat ființă biblioteca comunală din Cheglevici, fostele biblioteci din Cherestur, Colonia-Bulgară și Pordeanu — sate aparținătoare comunei — au devenit filiale ale unității de centru. Se punea problema organizării activității în condiții deosebite de acelea existente în comunele formate dintr-un singur sat și a cuprinderii la lectură a populației din toate satele componente ale comunei noastre. Biblioteca comunală trebuia să organizeze circuitul fondului de publicații în așa fel, încît locuitorii din toate așezările comunei să poată beneficia de colecțiile ei. Realizarea acestui deziderat a reclamat crearea unui instrument care să oglindească cît mai fidel structura fondului de publicații al fiecărei filiale și să permită cunoașterea de către noi a locului unde se găsește la un moment dat o anumită carte.

La început am folosit borderourile, pe baza cărora am întocmit diferite evidențe privind cărțile trimise la filiale. Ne răpeau însă foarte mult timp și lucrările nu se soldau întotdeauna cu rezultate din cele mai bune. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, ne-am oprit la un instrument mai simplu și mai eficient. Este vorba de un sistem de evidență pe bază de fișe ale cărților destinate filialelor. Aceste fișe sînt așezate în sertărașe tip, de catalog, fiecărei filiale revenindu-i un astfel de sertăraș.

Fișele (de formatul celor pentru catalog) întocmite pentru cărțile destinate filialelor cuprind cîteva date principale necesare identificării cărții: autorul, titlul, locul și anul de apariție. În rîndul următor este trecută data luării în primire a cărții de către bibliotecarul de la filială și semnătura acestuia. Fișa mai conține cota cărții cu semnul de autor și numărul de inventar, care sînt trecute în fața primei linii verticale.

După cum se poate remarca, fișele întocmite de noi conțin, în linii generale, datele care se treceau în mod obligatoriu în borderourile ce însoțeau cărțile trimise la filiale. Completarea fișelor, cu creneală sau la mașina de scris, nu necesită mai mult timp decît vechea metodă.

Pentru fiecare titlu de carte se completează o fișă, iar în cazul cînd există mai multe exemplare, numerele de inventar sînt trecute unul sub altul pe fișa respectivă. Evidența circuitului cărții între filiale este mult simplificată. Dacă o carte revine la biblioteca comunală și este repartizată la o altă filială, fișa cărții trece dintr-un sertăraș în altul după ce s-au efectuat operațiile de predare-preluare; se anulează semnătura bibliotecarului de la filiala care a predat cartea și se înregistrează pe fișă data și semnătura primitorului de la cealaltă filială. Atunci cînd într-o filială se mai repartizează încă un exemplar dintr-o anumită carte, nu mai întocmim o altă fișă, ci trecem pe fișa deja existentă numărul de inventar, data și semnătura. Cînd scoatem de la o filială unele dublete, numerele de inventar ale acestora sînt barate pe fișa cărții. După ce o carte își încheie circuitul prin filiale și se reîntoarce în bibliotecă, fișa respectivă se distruge.

Fișele se completează o dată cu intrarea cărților noi la fiecare filială. Ordinea așezării lor în sertărașe este identică cu aceea din catalogul sistematic.

Avantajele fișierului pentru filiale față de evidența pe bază de borderouri sînt multiple. Biblioteca comunală are posibilitatea să cunoască în orice moment, fără a mai recurge la operații suplimentare și dificile, care este structura pe materii și pe limbi a fondului de carte aflat la fiecare dintre filiale, ceea ce permite o mai judicioasă dotare a acestora. Fișele de carte arată la care dintre filiale se află dubletul dintr-un anumit titlu și în ce filiale nu există cartea respectivă. Se poate lesne constata numărul de titluri existente în fiecare filială sau în toate. Verificarea fondului de publicații este mult ușurată, deoarece fișele sînt grupate în ordinea în care sînt așezate cărțile în raft. Atunci cînd se face inventarierea cărților la biblioteca comunală, se pot depista rapid volumele aflate la filiale, excluzîndu-se astfel dificilele căutări prin fișele de cititor sau prin borderouri.

Emeric PORTIK
bibliotecar comunal

Evidența circulației cărții în filiale

Sistemul de evidență pe bază de fișe a fondului destinat filialelor, prezentat de Portik Emeric, răspunde, în linii generale, unei necesități actuale pentru bibliotecile din comunele formate din mai multe sate. De aceea, experiența prezentată merită toată atenția.

Problema esențială a activității acestor biblioteci comunale este organizarea riguroasă a circulației fondului de publicații în scopul satisfacerii cerințelor de carte ale locuitorilor din toate așezările comunei. Filialele sau, acolo unde este cazul, punctele de împrumut constituie un fel de curele de transmisie între biblioteca situată de obicei în centrul comunei și cititori, rolul lor principal fiind acela de a facilita pătrunderea cărții cât mai aproape de locuința cititorilor cărora le este destinată. Biblioteca de centru și filialele ei sau punctele ei de împrumut formează deci un singur organism, cu un fond de publicații unic, care este al bibliotecii comunale. Colecțiile acestora cuprind *fondul de referință* (lucrări de informare cu caracter enciclopedic, dicționare etc.), care nu se împrumută, ci stă la dispoziția tuturor cititorilor pentru consultare, și *fondul de împrumut*, din care o parte este folosită, la un moment dat, de către cititori la sediul bibliotecii, iar o altă parte este pusă la dispoziția cititorilor din satele și cătunele comunei prin intermediul filialelor.

Subliniem această împărțire a fondului de publicații în funcție de destinația lui deoarece, în unele comune, afilierea fostelor biblioteci sătești s-a făcut formal, prin simpla

înregistrare a cărților deținute de acestea în inventarul bibliotecii comunale sau nici măcar atât, fără ca în fapt să se constituie un fond unic. În condițiile create prin reorganizarea administrativ-teritorială, majoritatea bibliotecilor comunale vor avea de lucrat cu mai multe filiale. Ele trebuie să asigure în fiecare sat un fond corespunzător de carte, cu o suficientă varietate de titluri, care să fie reînnoit în mod constant și sistematic, în funcție de necesități. Este firesc ca în filiale să existe un anumit număr de lucrări de interes general, care să rămână în permanență acolo (numai în cazul când biblioteca comună dispune de suficiente dublete pentru a asigura o astfel de permanență). Treptat, pe măsura dezvoltării bibliotecii comunale și a creșterii posibilităților ei de achiziție, *se va constitui un mic fond de bază în fiecare filială*. Dar este greșit procedeul acelor bibliotecari care lasă de ani de zile în filiale aceleași cărți, fără a le reînnoi, în timp ce rețin la sediu majoritatea cărților nou intrate.

În principiu, toate cărțile din colecțiile bibliotecii comunale, cu excepția fondului de referință, pot fi împrumutate de locuitorii întregii comune. Una din atribuțiile principale ale bibliotecarului comună este dirijarea, în cadrul unui circuit riguros, spre filiale a acelei părți din fondul bibliotecii care, la un moment dat, este destinată locuitorilor din satele aparținătoare. Această operație presupune o atentă selectare din fondul general a acelor publicații ce urmează să fie trimise în fiecare filială, pentru ca acestea să corespundă cât mai fidel cerințelor cititorilor și scopurilor educative ale bibliotecii.

Mișcarea publicațiilor în raza comunei necesită și elaborarea unei tehnici raționale de evidență, care să permită realizarea unui circuit sistematic și rezolvarea unor probleme de gestiune. Acesta este de fapt și rostul instrumentului de lucru conceput de Portik Emeric, care ar trebui să răspundă la trei grupe de întrebări:

- 1) Ce cărți se găsesc la un moment dat la o filială?
- 2) La ce filială se află un anumit titlu de carte? În care filială a circulat fiecare titlu de carte?
- 3) Câte volume se află și la ce dată au intrat în fiecare filială? Care este frecvența preschimbării fondului de carte de la filiale?

În legătură cu sistemul propus, avem câteva observații cu caracter tehnic. După procedeul adoptat de Portik Emeric, „pentru fiecare titlu de carte se completează o fișă, iar în cazul când există mai multe exemplare, numerele de inventar sînt trecute unul sub altul pe fișa respectivă”. Procedeul ar fi

valabil numai în cazul când trimitem la o filială toate exemplarele dintr-un titlu, ceea ce n-ar fi rațional dacă ținem seama de situația actuală a fondului de publicații din bibliotecile comunale și, mai ales, de ritmul lui de creștere. Ce se întâmplă însă când dintr-un titlu de carte avem două sau trei exemplare și fiecare se află în altă filială? Rezultă în mod firesc că nu este suficient să existe o fișă pentru fiecare titlu, ci este necesar să se întocmească câte o fișă pentru fiecare exemplar, căreia să i se atribuie numărul de inventar la care este înregistrat exemplarul respectiv. Această fișă de carte, pe care se vor trece numai câteva date sumare (autorul, titlul, prețul, cota de clasificare și numărul de inventar), va fi introdusă în fișierul filialei după ce va fi completată cu data predării și va primi semnătura bibliotecarului de la filială. În felul acesta se va afla răspunsul la prima întrebare. Fiecare fișă de carte va arăta în care filială a intrat exemplarul respectiv, dar nu va permite să se cunoască dacă titlul respectiv a fost trimis și în alte filiale sau unde se află un anumit titlu. Se investe astfel posibilitatea trimiterii repetate a unui titlu la aceeași filială, în timp ce în altă filială să nu intre de loc, ceea ce ar constitui un neajuns.

Răspunsul la primele două grupe de probleme legate de dirijarea și mișcarea publicațiilor în raza comunei poate fi dat de sistemul de evidență pe fișe conceput de Portik Emeric, numai dacă se aduc unele îmbunătățiri tehnice și anume:

1. — Intocmirea unor fișe pentru fiecare titlu de carte, care să cupindă datele bibliografice propuse de Portik Emeric și, în plus, pe verso, să existe căsuțe în care să se poată marca numărul de ordine al filialei căreia i s-a repartizat unul sau două exemplare din titlul respectiv (vezi modelul nr. 1). În felul acesta bibliotecarul va avea posibilitatea să cunoască în orice moment unde se află fiecare exemplar și în care filiale a intrat sau nu a intrat titlul respectiv. Aceste fișe vor fi aranjate în ordine alfabetică în fișierul fondului destinat filialelor.

2. — Intocmirea unor fișe pentru fiecare exemplar de carte (vezi modelul nr. 2) care să fie minuite în funcție de operațiile de predare sau de preluare a cărții respective de către bibliotecarul comunal. Aceste fișe vor fi aranjate în ordine sistematică-alfabetică în fișierul filialei (care va purta numărul de ordine al acesteia). Atunci când o anumită carte este retrasă dintr-o filială, se scoate fișa ei și se anulează semnătura primitorului. Apoi, bibliotecarul comunal scoate din fișierul fondului destinat filialelor fișa aceluia titlu și barează semnul care marca locul unde s-a aflat titlul respectiv. Dacă aceeași carte este trimisă în altă filială, se marchează noua ei destinație pe ambele fișe, care vor fi introduse în fișierele respective.

859	Zelnescu, Mihai	
3 48	Proză literară.	Buc., E.P.L., 1964.
7953		
7954		
7955		
7956		

Model 1

1	2	3	4	5	6
X	X				

Model 1 (verso)

859	Zelnescu, Mihai	
3 48	Proză literară.	10 lot
7953		
	Filiala nr. 1. 15 II 1967	Popescu G.
	Filiala nr. 2. 10 III 1968	Popescu N.C.

Model 2

Sistemul propus are în vedere numai evidența în biblioteca comunală. Este însă util ca și bibliotecarul de la filială să înregistreze într-un caiet datele sumare privind cărțile luate în primire (autor, titlu, prețul cărții).

Fișele de carte nu trebuie distruse după ce cărțile se reintorc de la filiale — așa cum propune Portik Emeric — ci vor fi utilizate ulterior pentru alt circuit al cărților în unitățile bibliotecii. Deși s-ar părea că întocmirea fișelor necesită un volum de muncă mai mare decât acela pentru întocmirea borderourilor, în realitate are loc o reducere a operațiilor. După ce au fost întocmite, fișele sînt minuite în funcție de circuitul publicațiilor spre sau de la filiale. Nu mai este nevoie ca bibliotecarul comunal să descrie de fiecare dată cărțile trimise la filială, așa cum se procedează la evi-

Biblioteca comunală . . . . .
 Filiala nr. . . . . satul . . . . .
 Numele și prenumele bibliotecarului . . . . .
 . . . . .

Se completează în două
 exemplare (pentru biblio-
 teca comunală și pentru
 filială)

FIȘA FILIALEI NR. . . .

Data	Fond de carte circulant			Fond de bază al filialei Nr. vol.	Total general Nr. vol.	Semnătura
	Nr. vol. intrate	Nr. vol. ieșite	Total vol. rămase			
15. XI. 1967	200	—	200	120	320	Gh. Timofte
30. I. 1968	100	50	250	120	370	Gh. Timofte
2. III. 1968	70	80	240	120	360	Gh. Timofte

dența pe bază de borderouri. Oricât ar părea de complicat, sistemul de evidență pe fișe este singurul care permite o dirijare rațională și sistematică a colecțiilor bibliotecii comunale în toate așezările comunei. Totodată, acest sistem rezolvă și unele probleme de gestiune a publicațiilor aflate în circuit. Circulația acestor publicații necesită însă și o evidență primară care să ofere răspunsul și la cea de-a treia grupă de întrebări.

Bibliotecarul comunal primește de la bibliotecarul filialei o semnătură pentru fiecare carte predată (semnătura de pe fișa cărții) și o anulează atunci când acesta înapoiază cartea. De obicei operațiile de predare-preluare se referă la un anumit număr de cărți și mai rar la câte o carte. Bibliotecarul comunal trebuie să aibă deci un act care să certifice predarea unui număr de volume către o filială și un act asemănător trebuie să posede și bibliotecarul de la fi-

lială, pentru cărțile înapoiate. Formularul pe care îl propunem (vezi modelul nr. 3) cuprinde datele cu privire la întreaga mișcare a publicațiilor de la sau spre fiecare filială și arată, totodată, câte volume se află la un moment dat în fondul acesteia. Formularul se întocmește în două exemplare: unul rămâne la biblioteca comunală și va avea semnătura bibliotecarului de la filială, iar celălalt, cu semnătura bibliotecarului comunal, va rămâne la filială. (Formularul este simplificat față de modelul nr. 30 din *Minimum de tehnică de bibliotecă*. Buc., 1953, p. 75). Sistemul de evidență aplicat de Portik Emeric — cu rectificările și îmbunătățirile cu caracter tehnic propuse de noi — oferă un instrument de lucru util pentru organizarea circulației cărții de la biblioteca comunală spre filiale și de la acestea spre cititori.

A. GRÜNBERG

Rolul documentării în dezvoltarea artelor spectacolului

La sfârșitul lunii septembrie a anului trecut, Budapesta a găzduit trei reuniuni internaționale, axate pe probleme de documentare și cercetare teatrală: *Conferința Comitetului de cercetări teatrale din Europa orientală și centrală*, *Congresul Secțiunii internaționale a Bibliotecilor și Muzeelor de arta spectacolului și Congresul Federației internaționale de cercetări teatrale*.

Ne interesează în cele ce urmează câteva aspecte și probleme privind cea de-a doua reuniune.

După cum se știe, Secțiunea internațională a Bibliotecilor și Muzeelor de arta spectacolului face parte din FIAB (IFLA) și din ICOM, reunind acele sectoare și instituții din cele două organizații internaționale care au drept obiect de conservare, documentare și cercetare artele spectacolului de toate genurile: teatru (dramatic, muzical, de păpuși, de varietăți), cinematograful, radio, televiziune. Tema profesională a Congresului fiind *Documentarea în slujba practicii teatrale*, un prim aspect relevant al comunicărilor prezentate de delegații mai multor țări îl constituie diversitatea preocupărilor, reflectând amploarea și complexitatea fenomenului denumit „spectacol”. Iată câteva exemple: R. Faugnenot (Franța) a vorbit despre *Documentarea, conservarea și reutilizarea emisiunilor dramatice de televiziune*, iar Gillian Hartnoll (Anglia) a prezentat un referat despre *Activitatea arhivelor naționale de film cu o referință specială la Departamentul de catalogaj al filmului*. Geza Stand, șef de secție în Institutul de științe teatrale de la Budapesta, a descris organizarea documentării acestui institut și metodele sale de lucru pentru sprijinirea activității curente a teatrelor, problemă pe care au abordat-o și două delegate sovietice, referindu-se la munca bibliotecilor teatrale specializate și a muzeelor de teatru, bogat înzestrate, din U.R.S.S. Pătrunzind mai adânc în mecanismul documentării teatrale specializate, Marie-Francois Christout din Franța a vorbit despre *Interesul documentar al „caietului de bord sau jurnalului de bord al unei companii teatrale”*, citind o seamă de amănunte pito-rești, și totodată revelatoare, din caietul de bord al teatrului „Vieux Colombier” din Paris. John H. Mc. Dorwell din S.U.A. a făcut o expunere bogat ilustrată despre *Efecte spectaculoase în „Furtuna” lui Shakes-*

peare. Un studiu bazat pe materialele și metodele Colecției teatrale a Universității din Ohio.

Închei aici exemplele — cu mențiunea că au fost prezentate patrusprezece referate — deoarece se conturează de pe acum un al doilea aspect al lucrărilor Congresului: inegale, desigur, ca valoare și menținându-se uneori pe un plan de simplă informare asupra metodelor sau rezultatelor activității unei instituții, referatele au avut în cea mai mare parte o ținută științifică și un nivel profesional remarcabil. Unele dintre ele au depășit limitele unei simple documentări, trecind la faza superioară a cercetării științifice pasionate și aplicate, demonstrând în fapt un adevăr pe care uneori părem să-l uităm: cultura teatrală a epocii noastre este moștenitoarea și succesoarea unei îndelungate și laborioase activități creatoare, care se cuvine a fi cunoscută, cercetată cu atenție și pusă la îndemina creatorilor de spectacole din zilele noastre.

Spiritul inventiv este o însușire proprie tinereții, ca și setea de noutate, dorința de a descoperi drumuri noi. Dar bicicleta a fost demult inventată, iar America a fost descoperită la sfârșitul secolului al XV-lea. Documentarea științifică organizată are tocmai rostul de a-i feri pe căutătorii noului de a inventa din nou roata sau de a redescoperi tărîmuri demult cunoscute, servind adesea ca o adevărată busolă tocmai celor mai temerari navigatori pe mările nesfârșite ale imaginației. Artă teatrală, artă cea mai vie prin specificul ei și în același timp cea mai perisabilă prin caracterul unic și nerepetabil al spectacolului de teatru, jucat în fiecare seară în fața altor spectatori, cu care se creează de fiecare dată noi relații de comunicare emoțională, are nevoie de o consemnare, de o înregistrare permanentă, cu mijloace din cele mai perfecționate. Documentarea sistematică, științific organizată, are darul de a fixa într-o formă materială monumentele fragile și pieritoare ale artei teatralului și de a le păstra în memoria culturii omenirii, nu ca pe niște relicve, ci ca pe niște permanente surse de meditație și inspirație.

Nu e locul, desigur, să mai insistăm asupra importanței documentării și informării cu privire la teatrul contemporan, la întreaga mișcare artistică de peste hotare, la necesitatea consemnării pentru viitor a tuturor evenimentelor, realizărilor, fenomenelor și mutațiilor survenite în viața teatrală actuală; despre aceasta s-a mai vorbit.

Important e faptul că în ultima vreme, în lumea întreagă, organismele și instituțiile care se ocupă de documentarea, informarea și cercetarea științifică în domeniul teatrului și al artei spectacolului în general s-au înmulțit și se perfecționează din ce în ce mai mult. Se afirmă cu tot mai multă țărîe ne-

cesitatea unei coordonări, a unei legături de comunicare permanentă, operativă și eficace între diferitele organisme naționale de documentare și similarele lor din alte țări. Ritmul vertiginos al dezvoltării științei și tehnicii, al dezvoltării vieții pe toate planurile impune și pentru domeniul aparent izolat, dar în realitate adînc ancorat în realitate, al artelor spectacolului cerința unei arzătoare și active preferințe în actualitate, în circuitul mondial al valorilor și ideilor estetice. În lume există centre de documentare, institute de cercetare și informare, organisme rigurose constituite, care desfășoară o activitate temeinică, alături în ceea ce privește acumularea și prelucrarea documentelor din istoria teatrului, cît și conservarea, depozitarea, cercetarea fenomenului teatral contemporan, în toată complexitatea lui.

Din păcate, noi ne aflăm abia la începutul unei asemenea activități. Există cîteva instituții și locuri unde documentele artei spectacolului de ieri și de azi, de la noi și din alte țări, se culeg, se adună, uneori se cercetează: Institutul de Istoria artei al Academiei pregătește tratatul de Istoria teatrului românesc; Biblioteca Institutului de artă teatrală și cinematografică din București, ca și aceea a Institutului de teatru din Tîrgu Mureș, pregătește documente și bibliografii necesare procesului de învățămînt; Centrul de documentare teatrală a A.T.M. efectuează o muncă prețioasă cu caracter documentar informativ, atît despre teatrul românesc contemporan, cît și despre cel străin; Muzeul Teatrului Național din București colectează și depozitează mărturiile materiale ale unor vieți și creații artistice. Nu-șterse de documentare și de colecționare muzeală există și în unele orașe ale țării, în biblioteci publice sau biblioteci ale teatrelor. S-a adunat în multe locuri un material prețios, care așteaptă să fie cercetat în vederea elaborării unor lucrări de sinteză. Din străinătate se cer mereu materiale documentare, informări, relații despre diferitele aspecte ale teatrului românesc de ieri și de azi, mai ales.

Se simte la noi, din ce în ce mai acută, necesitatea unei coordonări a acestor prețioase eforturi în domeniul documentării și cercetării teatrale, necesitatea unei concentrări a forțelor și a mijloacelor, pentru un randament mai masiv, mai eficient. Poate că o cunoaștere mai adîncă, mai concretă, a situației ar duce și la luarea unor măsuri organizatorice eficiente. Pentru început, o bibliotecă teatrală specializată, în care să se concentreze tot fondul de carte de teatru existent în țară și care să aibă legături de schimb și de informare cu toate bibliotecile de teatru din lume — și sînt destul de multe — ar fi o măsură binevenită. Dar problema merită și necesită un studiu mai aprofundat.

Margareta BARBUȚĂ

Documentarea în artă mijloc de educație și cultură *

Informarea științifică și artistică, în accepțiunea ei modernă, se definește ca element constitutiv al oricărui act de cultură, atât pe treapta creației de valori, a comunicării lor, cât și, implicit, pe aceea a modelării aptitudinilor necesare însușirii acestora, a educației. Faptul devine cu atât mai evident cu cât biografia culturală a unui popor este dominant reprezentată de ideile și operele sale, de răspîndirea acestora alături de cele ale altor popoare, într-un spațiu intelectual cât mai întins.

În perspectiva istorică, omul își statornicește condiția sa socială prin continuitatea experienței și a cunoștințelor asimilate. Artistul dobîndește substanța destinată edificării operei sub forma nenumăratelor informații primite din „mediul înconjurător”, care, o dată filtrate și selectate personal, sînt restituite, prin gestul creator, ca documente de cultură.

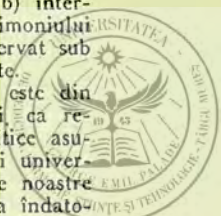
Făuritorul operei de artă accede însă la cunoașterea realității pe două căi esențiale: a) interceptarea *nemijlocită, directă* a evenimentului social concret, în permanentă înnoire (moravuri, caractere, relații, întâmplări, concepții), a sugestiilor degajate din ambianța socială sau a celor ale vieții interioare, fapte neconstituite în documente, dar încărcate de semnificația realului; b) interceptarea *mijlocită, indirectă* a patrimoniului de valori, istoricește acumulat, conservat sub forma variatelor tipuri de documente.

„Spațiul intelectual” contemporan este din ce în ce mai saturat de informații ca rezultat al investigației istorice și critice asupra experienței artistice naționale și universale, astfel încît creatorul din zilele noastre cu greu se mai poate eschiva de la îndatorirea unei *cercetări sistematice a patrimoniului de cultură*.

Escamotarea deliberată a informației conduce mai totdeauna la un subiectivism extrem, la izolare, la superficialitate sau la un „spontaneism” nicidecum justificat (care nu trebuie să se confunde cu spontaneitatea imaginativă). Și cel mai autentic lirism evoluează pe date de observație directă și pe fondul de reflexii asupra cunoștințelor anterior însușite. Cu cât aria informației este mai largă, cu atât cresc posibilitățile de asociere, se dezvoltă forța combinatorie a conexiunilor, a dezvoltării sensurilor sau a sintezei creatoare, iar plasticitatea emoției se îmbogățește.

Pe alt plan, se constată că întreaga activitate a instituțiilor de artă și a persoanelor antrenate în oricare din sectoarele acestora devine cu neputință în epoca noastră *fără o organizare, în sisteme complexe de informare, a cunoștințelor și a ideilor*.

* Din comunicarea prezentată de autor la sesiunea de referate și comunicări a Asociației bibliotecarilor din Republica Socialistă România, București, 10-12 mai 1966.

Momentul documentării este intrinsec activității umane, în general, și celei artistice, în particular, unde apare deopotrivă în creație, în actul critic, de cercetare și de teoretizare, în deciziile de îndrumare a vieții artistice, în procesul de instruire și de formare a generațiilor tinere, precum și în acțiunea continuă a educării estetice a publicului.

Fenomenul comunicării, mai amplu în dimensiunile sale, însumează toate formele de transmitere și de difuzare a operelor din domeniul artei, care, împreună cu analiza cadrului social de organizare și a efectelor pe care le produce, constituie obiectul sociologiei culturii și artei. *Documentarea în artă reprezintă numai un aspect al fenomenului comunicării, care se referă la organizarea informației, adunată și orânduită după conținut, la elaborarea instrumentelor sintetice și analitice de semnalară a ei și la difuzarea lor potrivit scopului cultural-științific al categoriilor de beneficiari.* Fiind una din principalele forme ale comunicării, informarea artistică evoluează într-o strânsă relație cu înseși mijloacele de elaborare și de transmitere a documentelor de artă, atât de diferite ca suport material (grafice, iconografice, audio-vizuale, muzografice etc.). *Documentarea în acest sens este un autentic fenomen de cultură, fiindcă potenează, prin extinderea ariei de cunoaștere și prin fixarea în instrumente de informare a producției intelectuale curente și retrospective, efortul colectiv de înțelegere și stăpânire a realității. Implicația educativă a documentării rezultă din calitatea ei de componentă a procesului de instruire, de metodă a organizării muncii intelectuale, modalități de îmbogățire continuă a fondului de cultură.*

Referindu-ne la analogiile dintre știință și artă, sub raportul metodologic, trebuie să recunoaștem că actul de informare, ca mijloc de investigație, este comun celor două preocupări, dar diferențiat din punct de vedere al condițiilor de receptare, al modalităților psiho-pedagogice de folosire și, mai ales, al rolului informației în procesul de creație propriu-zis. Ar fi de neconceput, de pildă, o valoroasă interpretare dramatică, o montare regizorală, un proiect scenografic în film sau în teatru, crearea unei compoziții muzicale sau literare, precum și elaborarea unui proiect de arhitectură, fără o prealabilă cercetare a izvoarelor, a informațiilor cu privire la epocă, personaje, mentalitate, condiții tehnice de realizare etc. Informarea înseamnă tocmai pregătirea lucidă, chiar științifică, a transfigurării artistice și se efectuează, adeseori, chiar cu minuțiozitate de către oamenii de artă înșiși.

Pentru a înlesni efortul individual și colectiv de căutare și de asimilare a informației (și nu pentru a-l suplini), au fost înființate instituții specializate (biblioteci, servicii și centre de documentare pe profil,

muzee etc.), menite să dirijeze fluxul de informații adecvat cerințelor intelectuale ale oamenilor de artă și ale publicului. Principalele mijloace de care dispun aceste organisme sînt: colecțiile de documente și instrumentele de orientare în astfel de colecții (bibliografii, indexuri, reviste de referate, sinteze, traduceri, monografii tematice, reproduceri, ghiduri de muzee, cataloage etc.), precum și acțiunile de îndrumare a publicului. Dacă în domeniul tehnico-științific documentarea este mai corespunzător organizată, în cel al artei, rețeaua de informare este încă slab dezvoltată, iar activitatea desfășurată în cadrul acesteia se găsește sub nivelul cerințelor artistice¹⁾.

Este firesc să considerăm că o bună acțiune de informare presupune, cu precădere, completarea colecțiilor din biblioteci cu documentul de artă, înțelegînd prin aceasta o mai largă înregistrare cu literatură originală, românească și străină, cu publicații de artă, de la enciclopedii și monografii la reproduceri sau partituri, cu ediții de inițiere sau „de buzunar”, cu diapozitive, filme de artă, imprimări etc. Se cuvine ca în cadrul bibliotecilor publice, cît și în cadrul celor universitare și școlare, să se extindă sau să se înființeze secții de muzică (implicit, cu echipamentul minim). Educația plastică poate fi înrîurită prin completarea acestor fonduri și cu lucrări de artă plastică, chiar sub formă de diapozitive ce urmează a fi cercetate individual sau în colectiv²⁾. Printr-o eficiență popularizare, fondurile de cultură artistică (inclusiv literatură străină originală) din bibliotecile de învățămînt superior ar putea îndeplini un important rol educativ, oricare ar fi profilul universitar³⁾.

Unele intervenții apărute în presă pledează pentru introducerea în școala medie și chiar în programa universitară a unor cursuri privind arta plastică, cinematografia ș. a. Ne îngăduim a pretinde că, dacă bibliotecile din școlile de toate gradele și-ar îmbogăți

¹⁾ Este activitatea de documentare în atenția uniunilor de creație? Ancheta „Scintelă”. In: Știința, 39, 13 nov 1966, p. 4.

Oameni de cultură ca: Eugev Jebeleanu, G. C. Nicolescu, Romulus Vulpesco ș.a. au atras atenția asupra necesității organizării documentării literare și dramatice.

²⁾ Caravia, Paul. *Documentarea, mijloc de instruire și educație*. In: Colocvii, 1, nr. 4, 1967, p. 16.

Vezi grupajul: Mihai, Anne-Marie. *Biblioteca publică și mijloacele audio-vizuale*; Bordenanu, Vasile. *Diapozitive și diapozitivele — doar un auxiliar în activitatea bibliotecii*; Elian, Edgar. *Discul, un instrument de lucru în bibliotecă*. In: Revista bibliotecilor, 19, nr. 11 nov. 1965, p. 264—271; vezi și: Dimitriu, Emilian și Crețu, Virginia. *Cartea și imaginea în educație*. In: Colocvii, 1, nr. 6, 1967, p. 12.

³⁾ Caravia, Paul. *Fondul de cultură generată în institutele de învățămînt superior tehnic*. In: Revista bibliotecilor, 19, nr. 11, nov. 1966, p. 673.

fondurile de cultură generală cu publicații din aceste domenii sau ar colabora mai strins, în această privință, cu bibliotecile publice și dacă ar efectua o *documentare activă*, s-ar atinge, cel puțin în parte, obiectivele pedagogice menționate.

Un rol deosebit în informarea artistică revine, de bună seamă, bibliotecilor de specialitate de pe lângă uniunile de creație, din învățământul superior, ale centrelor de documentare în muzică, teatru sau cinematografie, ale editurilor, ale teatrelor și ale filarmonicilor, ale Academiei, ale institutelor de folclor, de istorie literară sau de istoria artelor. Unele dintre aceste biblioteci, mai recent înființate, reclamă o substanțială completare a colecțiilor pe profil și nu mai puțin cu publicații referitoare la artele conexe. Avem în vedere și faptul că pe întinsul țării, pe lângă rețeaua bibliotecilor de artă, există importante colecții speciale și uzuale de artă, în bibliotecile academice, în Biblioteca Centrală de Stat și în bibliotecile publice⁴). O rețea de biblioteci bine structurată și cu o bogată tradiție este cea a învățământului superior artistic.

Ansamblul bibliotecilor și chiar al serviciilor de documentare cu profil asemănător constituie, de obicei, o *rețea de unități*, fie în cadrul aceluiași departament, fie în departamente diferite, între care există unele forme de colaborare, dar și netăgădite paralelisme (de sarcini și de activități). Valorificarea integrală și specializată a informațiilor, la nivelul actual al volumului de cunoștințe și al cerințelor, face necesar un stadiu superior de *organizare a cunoștințelor*. Acest lucru se poate realiza prin crearea, pe structura existentă a rețelei de unități, a unui *sistem de informații în domeniul artei*, unitar încheșat, pe baza unei concepții coerente și a unor relații funcționale stabile, în direcția cooperării și coordonării active. Deoarece tendințe similare se întrevăd și în domeniul documentării științifice, trebuie subliniat că factorul determinant al acestui tip de organizare îl constituie atât relațiile din ce în ce mai complexe dintre arte (înmulțirea punctelor și a formelor de contact și de întrepătrundere), cât și cerințele multispecializate ale oamenilor de artă. Un astfel de sistem al informării în domeniul artei ar avea scopul să unifice informația, pe specialități, informație care astăzi se află dispersată în diferitele biblioteci, muzee, colecții personale sau servicii de documentare, subordonate diverselor departamente. Sistemul nu implică concentrarea fondurilor de

publicații sau a documentelor, deși uncori poate însemna și aceasta acolo unde este absolut necesară⁵), și nici comasarea bibliotecilor aparținând diferitelor instituții. Sistemul are în vedere realizarea documentării complete, prin specializarea unităților, prin prelucrarea aprofundată a izvoarelor, a surselor existente, dar foarte dispersate, prin înregistrarea și evidențierea unitară a tuturor documentelor în instrumente întocmite pe baza colaborării și a ierarhizării sarcinilor. Instrumentele de informare vor trebui să fie astfel concepute, încât să poată fi folosite de toate categoriile de beneficiari din acest domeniu și pentru cele mai diferențiate necesități.

Omul de artă, teoreticianul sau publicul, trebuie să aibă posibilitatea de a cunoaște, prin mijloace cât mai operative (concentrate, complete și rapide), *ce se publică* în diferite sectoare ale vieții artistice, *ce există în țară și unde anume*. Operațiile de unificare în sistem a întregii informații implică *crearea, pe lângă un centru de documentare, a unui nucleu metodic*, necesar elaborării mijloacelor și metodelor de acțiune ale sistemului.

În cadrul sistemului unitar de informare artistică, ar urma să se definească cu mai multă precizie rețeaua de unități (astfel încât să se asigure tuturor instituțiilor interesate mijloacele de documentare corespunzătoare) și să se delimiteze și să se ierarhizeze sarcinile de informare (semnalare, prelucrare, valorificare ș.a.) ale diverselor unități, precum și condițiile de colaborare cu serviciile de studii și de cercetare din cadrul instituțiilor unde funcționează. La nivel local, județean sau de municipiu, se resimte nevoia unei informări mai ample, capabile să sprijine toate activitățile artistice ce au loc în acest cadru. În sfârșit, sistemul unitar de informare artistică trebuie să conducă, mai ales în ce privește prelucrarea și semnalarea literaturii mondiale de specialitate, la eliminarea unor paralelisme: cartea străină de artă este semnalată parțial, în mai multe publicații informative; articolele din periodicele de artă, cu caracter teoretic, sînt insuficient evidențiate în publicațiile Centru-

⁵) În străinătate există mari biblioteci și centre de documentare care centralizează chiar fondurile de specialitate. De pildă, în Franța, *Bibliothèque de l'Arsenal*, cu îndelungată tradiție, achiziționează, conservă și organizează evidența tuturor tipurilor de documente din domeniul dramaturgiei și al spectacolului, de la operele originale, caiete de regie, programe de sală etc., întocmind fișe cuprinzătoare ale tuturor spectacolelor. De asemenea, ar fi de amintit *Bibliothèque Forney* din Paris, care cuprinde bogate fonduri specializate în domeniul artelor plastice și decorative (colecții de reproduceri, care se imprumută la domiciliu, colecții de lucrări originale dintre cele mai diferite). S-a întocmit un catalog complet al graficienilor din epocile 1880-1920 și 1920 pînă în prezent, precum și al celor din întreprinderi și comerț.

⁴) Mîrcea, Avram, *Colecția de documente iconografice a Bibliotecii orășenești din Sibiu*. In: *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 12, dec 1966, p. 728; Filipescu-Pîllat, C. *Organizarea fondului de reproduceri al cabinetului de stampe din Biblioteca Academiei R.P.R.* In: *Studii și cercetări de documentare și bibliologie*, 7, nr. 2, 1965, p. 171-179.

lui de documentare științifică al Academiei și, totodată, în Buletinul Centrului de documentare al cinematografului (aprofundind specificul), în Buletinul Centrului de documentare pentru teatru și muzică (A.T.M.) ș.a. În această direcție, socotim necesare unele îmbunătățiri. De pildă: *elaborarea unui buletin de informare unic, cu serii pe specialitățile artei, care să semnaleze cât mai cuprinzător publicațiile apărute curent, pe plan mondial și național (inclusiv discurile). Ne referim aici atât la lucrările cu caracter teoretic, cât și la cele privind arta spectacolului; întocmirea unor cataloage colective pentru publicațiile de artă aflate în toate bibliotecile și colecțiile din țară (pentru reviste, cărți, manuscrise, colecții iconografice, partituri, filme, discuri sau benzi etc.), dispersate în biblioteci, muzee, case memoriale sau chiar în colecții particulare; organizarea unei evidente cit mai complete asupra tuturor genurilor de spectacole realizate în țară, pentru perioada actuală și retrospectiv; conservarea tuturor publicațiilor specifice (afișe, programe, fotografii, filme, fișe de spectacole, de personalități etc.); crearea unui buletin de informare, pentru toate genurile artei, destinat difuzării în străinătate, cu date asupra vieții artistice din țară; organizarea bibliografiei retrospective, în literatură și arte (indexurile de periodice, completarea bibliografiei literaturii române și cea privind istoria teatrului, muzicii, artelor plastice, cinematografului etc.). Sînt cunoscute dificultățile întâmpinate de cercetători în reconsiderarea științifică a trecutului cultural al poporului nostru. De aceea, mai este necesară asigurarea unui sector de traducere a pieselor de teatru, pentru a se oferi posibilitatea stabilirii repertiilor în toată țara. De asemenea, cred că este oportună crearea unui centru pentru imprimări muzicale, pe benzi, solicitate de instituțiile muzicale din țară, și a unui centru de microfilmare a documentelor și a periodice-*

Sistemului de informare îi revine și sarcina reglementării buletinelor documentare pe care diversele unități pot și trebuie să le elaboreze, la nivelul instituțiilor în care funcționează (fără a se suprapune cu cele centrale), independent de subordonarea lor administrativă, precum și modalitățile de colaborare la realizarea bibliografiilor retrospective.

Pentru o mai activă valorificare a documentației artistice, ar fi recomandabilă întărirea serviciilor de informare din cadrul institutelor de învățămînt superior artistic, al televiziunii, al radiodifuziunii, al uniunilor

⁵⁾ Desigur că multe din acțiunile amintite se întreprind încă în prezent, dar într-un ritm și într-un volum nesatisfăcător. A se vedea: Massaci, Olga. *Documentarea în slujba teatrului*. În: *Revista bibliotecilor*, 20, nr. 2, februarie 1967, p. 92.

de creație, cărora le incumbă importante îndatoriri în acest domeniu. Un real folos științific și educativ ar aduce extinderea serviciilor de informare și a metodelor de documentare activă în bibliotecile publice, pentru a putea asigura răspîndirea în masă a producțiilor de artă, precum și acordarea unei asistențe sistematice, pentru activitatea caselor de creație, a ansamblurilor de folclor, artizanat etc.

O atenție mai mare s-ar cuveni informării sistematice în sectorul muzeal, prin înființarea unui centru de documentare și de valorificare metodică a operelor de artă din aceste instituții.

Aceste propuneri nu minimalizează cu nimic realizările bibliotecilor și ale centrelor de documentare în domeniul informării artistice, care ar merita poate o consemnare specială. Ele sînt menite perfecționării sistemului de informare din țara noastră. Cred că serviciile de informare pot să manifeste o grijă sporită față de munca de îndrumare în acest domeniu de activitate, pe diferite planuri, contribuind astfel la înțelegerea unei *metodologii a documentării în artă*, atât de specifică și de utilă totodată tuturor celor interesați.

Observarea atentă a muncii în acest domeniu scoate în evidență faptul că oamenii de artă evită uneori sprijinul documentar, datorită lipsei de promptitudine sau, uneori, de calificare a celor ce lucrează în instituțiile de informare și de documentare. Lipsa instrumentelor centrale de informare și de evidență dispersează efortul creatorilor și al cercetătorilor, în dauna procesului de studiu și de asimilare. Lipsa publicațiilor necesare îngustează orizontul cultural de specialitate și are urmări discutabile, resimțite adeseori în sărăcia de idei, în întocmirea precară a repertiilor, în cultura artistică, în cunoașterea mijloacelor tehnice de realizare a operei de artă.

Un aspect deosebit îl dobîndește informarea în cadrul procesului de instruire a tinerei generații de artiști, unde se cer împlinite cât mai adecvat învățămintele transmise de corpul didactic, cu documentarea directă, de teren, și cu cercetarea patrimoniului acumulat. Educarea spiritului de selecție și de interpretare, pe baza unei profunde orientări ideologice și a unei culturi temeinic însușite, constituie garanția creației viitoare.

Publicarea unor ghiduri de informare și perfecționarea metodelor de difuzare a producțiilor de artă, prin inițiere și îndrumare sistematică, în funcție de particularitățile domeniului artistic și ale categoriilor de beneficiari, ar întări și mai mult rolul cultural și educativ al documentării artistice.

Paul CARAVIA

O METODĂ SIMPLIFICATĂ DE CALCULARE A EVIDENȚEI ZILNICE

Prin natura profesiei sale, îi este dat bibliotecarului dintr-o bibliotecă publică mică să fie în același timp pedagog și contabil, sfătuitor în ale lecturii, dar și statistician, om căruia i se cer cunoștințe enciclopedice, dar și gestionar al bunurilor materiale încredințate lui, fără a mai vorbi de rolurile de recitator artistic, regizor, desenator etc. pe care trebuie să le îndeplinească.

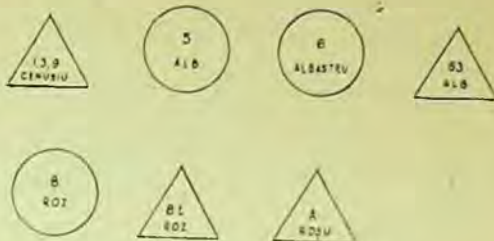
În repartizarea timpului de muncă, care rămâne, oricât de bine l-am întrebuințat, tot de 8 ore, ponderea cea mai mare trebuie să fie acordată, în principiu, îndrumării lecturii și efectuării muncilor tehnice de specialitate; de aceea, toate celelalte munci adiționale (întocmirea diferitelor rapoarte și statistici, controlul asupra gestiunii, situații bugetare și inventare etc.) vor fi simplificate și raționalizate la maximum.

Biblioteca „Al Sahia” din București, în condițiile mutării de curând într-un cartier nou, a ajuns, pentru început, la o frecvență zilnică de 80 de cititori pe zi. Datorită muncilor de reorganizare a fondurilor și sarcinilor suplimentare, incrente într-o perioadă de mutare a colecțiilor, în condițiile inexistenței temporare a raftului liber, nu putem acorda unui cititor decât maximum 5 minute pentru îndrumare și servire. În plus, instruirea unei noi colege de muncă, care nu cunoaște operațiile tehnice de bibliotecă, îmi răpește un timp în plus, fără ca, prin prezența ei, să-mi poată fi, deocamdată, de un real folos.

În situația supraaglomerării cu munci presante ținând de administrare și gestionare, am fost puși în situația de a căuta o soluție pentru a câștiga timp în favoarea muncii de îndrumare. Această soluție nu putea fi găsită decât în simplificarea unor anumite operații. În acest context, am imaginat posibilitatea de a alcătui evidența zilnică a cărților citite pe domenii și a categoriilor

de cititori într-un timp mult mai scurt. Cum am realizat aceasta?

Pentru fiecare categorie de cărți specificată în caietul de evidență zilnică (1, 3, 9, 5, 6, 63, 8, 8t, alte domenii — 0, 2, 4, 61, 7, 91, 92) am decupat, din dosare cu coperti de carton colorat pe care le-am avut la îndemână, diferite forme, după cum urmează:

Aceste cartonașe au fost tăiate de micii noștri cititori, elevi ai școlilor din apropiere, în perioada vacanței de vară, într-un timp foarte scurt.

Am pus apoi fiecare grupă de cartonașe într-un plic separat, pe care am notat tălul formelor decupate din grupa respectivă. Plicurile cu cartonașe stau tot timpul nemijlocit la îndemâna bibliotecarului care înregistrează cărțile împrumutate.

Am confecționat apoi o cutie, despărțită în două compartimente, pe al cărei capac am făcut două fante pentru introducerea cartonașelor. Fiecare compartiment din cutie corespunde celor două mari categorii de cititori, după vîrstă: pînă la 14 ani și peste 14 ani. Deoarece nu aveam decât foarte puține cărți în limbi străine, nu am avut nevoie să prevedem despărțituri și pentru aceste rubrici. Bibliotecile care au însă fonduri bogate de cărți în limbi străine, pot compartimenta cutia în mai multe despărțituri, prevăzînd cartonașe pentru limba sau limbile străine în care cititorii citesc mai frecvent.

În momentul înregistrării cărților împrumutate, bibliotecarul, ghidîndu-se după cota cărții, stabilește clasa din clasificarea zecimală de care aparține publicația, scoate cartonașul din plicul respectiv și îl introduce în compartimentul corespunzător categoriei de cititori servite. La sfîrșitul zilei de lucru, pentru a face statistica cărților împrumutate, pe domenii de cunoștințe, bibliotecarului nu îi mai rămîne decât să numere fiecare categorie de cartonașe din cele două compartimente și să consemneze cifra finală în rubrica respectivă. Pentru a verifica exactitatea operației, se adună cifra

rezultată cu numărul de cartonașe rămase în plic, totalul trebuind să coincidă cu numărul înscris pe plic.

Față de vechea metodă de alcătuire a evidenței zilnice, pentru o frecvență de 100 de cititori pe zi, timpul necesar calculării s-a redus cu 30—45 de minute, numărul cartonașelor nedepășind niciodată 10 minute.

În afara economiei de timp, un mare avantaj prezentat de metoda folosită de noi este acela că fișele de cititor nu mai trebuie răsfoite zilnic, evitându-se în acest fel uzura și intercalarea lor greșită. În plus, din momentul în care bibliotecarul își formează reflexul de a însoți împrumutul unei cărți cu introducerea în cutie a cartonașului corespunzător, operația are un coeficient de exactitate mult mai mare decât înainte, căci categoria din care face parte cartea se determină cu publicația în mână luând ca punct de plecare un indiciu foarte sigur — cota.

Trecându-se de la un sistem abstract, bazat pe calcule, la un sistem vizual, bazat pe formă și culoare, operația de statistică devine mai plăcută, mai accesibilă înțelegerii și deci mai ușor de efectuat pentru bibliotecarii începători.

Este important faptul că întreg calculul se face pe parcurs, concomitent cu împrumutul, și nu mai este necesar ca bibliotecarul să-și rezerve un timp special la sfârșitul zilei de muncă, atunci când trebuie îndeplinite alte operații, mult mai presante (intercalarea cărților returnate, așezarea în ordine a fișelor de cititori, orînduirea presei etc.).

Sistemul mai prezintă însă, în afara lucrărilor de evidență, și un alt avantaj: îl ajută pe bibliotecarul începător să învețe clasele mari din clasificarea zecimală printr-o metodă vizuală foarte lesne de priceput.

Credem că sistemul își dovedește utilitatea mult mai pregnant în condițiile bibliotecii comunale, unde fluctuația de cadre este mai mare și unde toate operațiile trebuie simplificate pentru a fi mai ușor înțelese.

Biblioteca „Al. Sahia” lucrează după acest sistem de 6 luni de zile și, pe parcurs, ne-am convins pe deplin de caracterul economic și de exactitatea lui.

Sîntem convinși că numai prin acumularea progresivă a unor îmbunătățiri și simplificări și prin introducerea unor metode mai raționale în efectuarea lucrărilor zilnice vom putea câștiga timp în favoarea efectuării unei îndrumări mai temeinice a lecturii cititorilor și a prelucrării corecte și rapide a colecțiilor de cărți.

Rodica SÎRBU

Biblioteca „Al. Sahia”,
București

Tradiționala manifestare culturală organizată în comun de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă și Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum prilejuiește, în afara unor bogate manifestări cu cartea, și o amplă trecere în revistă a realizărilor obținute de lucrătorii din cooperatie în activitatea de popularizare și răspîndire a cărții.

În mediul rural funcționează astăzi un număr de 818 librării, multe dintre ele dotate cu mobilier modern (peste 70 au fost deschise numai în cursul anului 1967), aproximativ 7 000 de puncte de librărie în cadrul magazinelor universale și mixte, o librărie centrală „Cartea prin poștă” cu 15 secții interjudețene similare și 18 autolibrării care apropie cartea de cele mai îndepărtate comune și sate.

Prin această rețea de librării, în anul 1967, țărani cooperatori, muncitori și intelectuali satelor au cumpărat cărți în valoare totală de peste 75 de milioane lei, ceea ce reprezintă o creștere de 13 la sută față de anul 1965.

Un aspect deosebit în informarea și deservirea promptă a cititorilor îl constituie librăria „Cartea prin poștă” care pune la dispoziția celor peste 50 000 de solicitanți numeroase materiale de popularizare a producției editoriale și expediază lucrările solicitate de aceștia. În anul 1967, librăria a primit aproximativ 112 000 de scrisori și a expedit la domiciliul cititorilor cărți în valoare de peste 4 100 000 de lei.

O listă a lucrărilor solicitate în librăriile din mediul rural înscrie la loc de frunte scrierile din literatură social-politică, demonstrînd interesul și participarea activă a țărănimii cooperatiste la transpunerea în viață a politicii științifice a partidului. Documentele de partid și de stat sînt dintre cele mai solicitate. Lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu, *Rolul conducător al partidului în etapa desăvîrșirii construcției socialismului și Raportul cu privire la măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale și la îmbunătățirea organizării administrative-teritoriale a României*, prezentat la Conferința Națională a P.C.R., au fost solicitate în 135 000 de exemplare și, respectiv, 125 000 de exemplare.

Lucrările agrozootehnice necesare practicării unei agriculturi moderne au cunoscut cereri substanțiale. În anul 1967 s-a înregistrat, în acest domeniu, cererea a peste 100 de titluri de cărți într-un tiraj de aproape 300 000 de exemplare, dintre care amintim: *Sfaturi gospodărești*, în 40 000 de exemplare; V. Popovici, *Organizarea și retribuirea muncii în C.A.P.*, în 23 000 de exemplare; O. Mihaescu, *Măsuri sanitare veterinare în fermele de animale*, în 21 000 de exemplare; Fl. Ciocoiu, *Date utile pen-*

tru lucrătorii din agricultură, în 15 000 de exemplare; *Manualul inginerului agronom*, în 8 500 de exemplare.

De o largă apreciere și circulație se bucură la sate și lucrările apărute în colecțiile „Cunoștințe folositoare” și „Orizonturi”. În anul trecut dintre aceste lucrări, editate sub egida Consiliului pentru răspândirea cunoștințelor cultural-științifice, au fost difuzate, în mediul rural, 35 de titluri într-un tiraj de peste 360 000 de exemplare.

Gustul oamenilor muncii de la sate pentru lectura operei beletristice se dezvoltă an de an. Tiraje importante iau drumul satelor, atât din lucrările scriitorilor români, cât și din literatura universală. Astfel, din producția a trei edituri (*Editura pentru literatură*, *Editura tineretului* și *Editura pentru literatură universală*), prin rețeaua cooperăției de consum s-au vândut peste 820 de titluri de cărți, într-un tiraj ce depășește 7 290 000 de exemplare. Inscrăm câteva titluri care au cunoscut, în 1967, cea mai largă solicitare: *Legende populare românești* — 65 000 de exemplare, Ion Creangă, *Povești, amintiri, povestiri și Fata babei și fata moșneagului* — câte 60 000 de exemplare fiecare, Ionel Teodorescu, *La Medeleni* — 60 000 de exemplare, Emil Girleanu, *Din lumea celor care nu cuvântă* — 55 000 de exemplare, Vasile Alecsandri, *Doine și lăcrămioare* — 53 000 de exemplare, Mihai Eminescu, *Poezii* — 40 000 de exemplare, Mihail Sadoveanu, *Balul tagul* (33 000 de exemplare) și *Dumbrava minunată* (35 000 de exemplare), George Călinescu, *Enigma Otiliei* — 30 000 de exem-

plare, Gala Galaction, *Roxana* — 20 000 de exemplare, Tudor Arghezi, *Prisaca* — 20 000 de exemplare, Marin Preda, *Moromeții* — 13 500 de exemplare, Radu Tudoran, *Dunărea revărsată* — 10 000 de exemplare, Alecu Ivan Ghilia, *Îngeri biciuiți* — 10 000 de exemplare.

Varietatea preferințelor în materie de literatură a determinat, de asemenea, și solicitarea operelor din literatura altor popoare. În anul care a trecut s-au difuzat, în mediul rural, tiraje importante din numeroase opere de valoare. Amintim câteva dintre acestea: E. Brontë, *La răscruce de vânturi* — 35 000 de exemplare, G. Flaubert, *Doamna Bovary* (20 000 de exemplare) și *Salambô* (13 000 de exemplare), B. Prus, *Faraonul* — 17 000 de exemplare, H. de Balzac, *Crinul din Vale* — 17 000 de exemplare, H. B. Stowe, *Coliba unchiului Tom* — 48 000 de exemplare.

Încep să pătrundă tot mai mult la sate și lucrările de artă. Din acest gen de cărți au fost mult solicitate în anul trecut: *Mănăstirea Putna*, *Mănăstirea Sucevița*, *Viața lui Manet*, *Viața lui Cézanne*, *Viața lui Van Gogh* și altele.

În munca de răspândire a cărții la sate participă peste 10 000 de difuzori din rândurile cadrelor didactice, ale bibliotecarilor și ale altor salariați. Pentru stimularea acestora, Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum a lansat, din acest an, concursul dotat cu premii „Cel mai activ difuzor de carte de la sate”.

E. LÖB

Clipe plăcute în mijlocul cărților (Biblioteca municipală Timișoara).

Pompierul din Săveni

Nu căutați în dicționare sau enciclopedii explicația cuvântului „pompiersm”. Strădania va fi zadarnică. Totuși cuvântul există în viața de toate zilele și denumește o noțiune. Dar nu tot ce există merită să fie acceptat, de aceea cuvântul pomenit nu a fost consemnat nicăieri. Pompiersmul e o metodă adoptată de cei care prețuiesc graba și strică treaba sau vor să descurce un lucru și ajung să încurce... izele. Pompiersmul se personifică ori de câte ori apare un pompier... la figurat, cum a fost, de pildă, Pompierul din Săveni.

Personalitatea lui întrușipează simplismul (e destul să știm că și-a câștigat renume printre activiștii culturali, fiind mai marele lor), în schimb merită atenție metoda. Pompierul din Săveni sau de aiurea știe să pistoneze, să comande pe cei din subordinea lui, să fie omniprezent oriunde e rost de zarvă mare și de pompă. El este un excelent dirijor cultural.

Foc!... E bal la Dobârceni și la Mîndrești. Muzicanții din Drăgușeni ard de dorul repetițiilor de la Casa de cultură din Săveni. Se deschide o expoziție de artă populară...

Pompierul din Săveni intră în acțiune. Să plece imediat bibliotecara Maria Lișman, să organizeze balurile, să aibă grijă de muzicanți, să aducă prosoape și covoaare, să treacă pentru câteva zile și prin Uorniceni! Doar e Ziua recoltei. Sala de lectură? Poate să stea închisă.

Foc!... E bal în comuna Mihai Uiteazul, să se ducă Elena Ivănescu, oricum e singură la secția de împrumut... Marcu Valeria! Fuga-Jugașta pînă în Știubeni, mai lasă copiii în voia lor, închide secția și îngrijește-le de tineri! Le ard călcîile și vor să joace de mama jocului. Dacă e bal, bal să fie!

Foc și pîrjol! Ședințe cu chestiuni arzătoare la ordinea zilei... Sîntem în lunile de iarnă și munca culturală la sate trebuie îndrumată... E primăvară și se deschide festivalul de la Manoleasa, se organizează zile

de odihnă la Borzești, Rădăuți, Pădureni... E vară și aveam concursuri, fluierații din Uorniceni să fie mobilizați, muzicanții să-și ungă cu saciz arcușurile, nu cumva să scîrșie ceva că mă fac foc și pară... E toamnă iar, trebuie pregătite echipele artistice pentru Ziua recoltei... Să plece Mircea Știurcă, că e melodist la bibliotecă și priceput la toate!

— Aveți ceva de întrebat?

— Da, bibliotecă... ce facem cu bibliotecă?

— Bibliotecă?! Aha, da... bibliotecă, ce arde? Avem altceva mai important de făcut.

— Dar cititorii?...

— Ce, au luat foc? Să mai aștepte că n-or să se facă scrum.

Încă o întrebare și Pompierul e gata să se aprindă și să-și verse minia cu furtunul. Scetea de carte devine tot mai arzătoare, cititorii așteaptă cărțile și acestea își așteaptă cititorii, iar bibliotecarii sînt trimiși aiurea... oriunde... să facă pompiersm.

Pompierul din Săveni sau din oricare alt colț de țară e aprig și spontan în acțiune, dar slab în dialectică. Legăturile firești, inseparabile, îi scapă din minte și întrec cîmpul lui vizual. Dacă ar înțelege dialectica fenomenelor, ar renunța la pompiersm și atunci lucrurile s-ar schimba în bine. Dacă nu, există o variantă modernă a maximei: totul se schimbă, nimic nu este nemîșcat. Nici măcar un pompier... la figurat.

A. GRINDEA

P.S.

Faptele relatate mai sus s-au petrecut aievea și ele dovedesc că pompiersmul este un stil de muncă anacronic. Acum, după ce Pompierul din Săveni nu mai există ar trebui să dispară și ceea ce simbolizează pomenitul cuvînt. Bibliotecarul să rămînă bibliotecar și să-și vadă de munca lui. Nu de alta, dar are destule treburi la concret pentru ca să mai fie și pompier... la figurat.

La biblioteca municipală Suceava se află în curs de realizare câteva lucrări referitoare la bibliografia locală. Este vorba, în primul rând, de *Bibliografia retrospectivă suceveană* care va înregistra tipăriturile sucevene și bucovinene. În cursul anului 1968 se va încheia fișarea materialului, urmînd ca în anul următor să se termine finisarea lucrării și publicarea ei.

Într-o fază avansată se află lucrarea începută de Vasile Nichita în anul 1967 și anume *Biobibliografii ale unor personalități sucevene* (oameni de știință, de artă, literați și muzicieni). În cursul anului acesta se va efectua, de către bibliografa Vera Iacobescu, studiul intitulat *Presa în Bucovina*. Iar în perspectivă se află încă două lucrări importante: *Istoria cărții în Bucovina*, studiul istorico-bibliografic de Eug. Pleșca, directorul bibliotecii municipale, și *Bibliotecile populare și case de cultură în Bucovina*, prezentare istorică de Mihai Tuscuc.

La Biblioteca centrală universitară din București a fost constituită, în cadrul Serviciului de bibliografie și documentare, o secție de îndrumare și informare bibliografică. Prin intermediul acesteia se oferă cititorilor îndrumări și informații în mod operativ, se întocmesc liste bibliografice și traduceri orale. Echipată cu un post telefonic (16.43.05), secția oferă informații nu numai despre colecțiile Bibliotecii centrale universitare din București, ci și cu privire la fondurile altor biblioteci. În biblioteca uzuală a secției se află exemplare din toate lucrările elaborate de Serviciul de bibliografie și documentare (reviste

signaletice, reviste de referate, cercetări bibliografice), colecția de liste bibliografice și traduceri întocmite în ultimii ani ca și principalele lucrări bibliografice editate de alte biblioteci și centre de documentare. Pentru a răspunde cât mai operativ și complet diverselor solicitări, în cadrul secției se întocmește un catalog sistematic al „bibliografiilor ascunse”, util atât cititorilor cît și bibliografilor. Deși recent înființată, noua secție a fost intens solicitată, întocmind liste bibliografice atât pentru cititorii bibliotecii cît și pentru instituții și cercetători de peste hotare.

Sedința Cercului de studii al bibliotecarilor din învățămîntul superior din Capitală a avut loc, vineri 26 Ianuarie 1968, în aula Bibliotecii centrale universitare din București.

Comunicarea *Istoria scrisurii în istoria culturii*, susținută de Șerban Andronescu, a oferit ascultătorilor o expunere de un interes deosebit, autorul coreind dezvoltarea cărții în bibliotecilor cu principalele momente din istoria culturii. În conținut, Ion Stoica a informat auditoriul asupra conținutului lucrării lui Peter Karstedt, *Studii de sociologie a bibliotecii*, apărută la Wiesbaden în 1965.

I. T.

BIBLIOGRAFIA LOCALĂ, unul din obiectivele importante ale activității Serviciului de informare bibliografică de la Biblioteca municipală Cluj, a cuprins la sfîrșitul anului 1967 un număr de aproximativ 18 000 de fișe.

O mică parte din această lucrare este consacrată temei: *Antversări cultural-artistice care au avut loc în anul 1967 pe teritoriul fostei regiuni Cluj*.

Bibliografia consemnează evenimentele istorice deosebite, care au fost sărbătorite în anul trecut, ca de exem-

plu: 530 de ani de la răscoala de la Boblna; Festivitățile de la Albac cu prilejul dezvelirii bustului lui Horea și premiera spectacolului *Procesul Horea* la Teatrul Național din Cluj; Sărbătoarea de pe cîmpia Mirăslău și Turda, cu prilejul comemorării a 366 de ani de la moartea marelui voievod Mihail Viteazul; Șantierul arheologic „Cetatea lui Gelu” de la Dăbica; 1860 de ani de la prima atestare a săinei de la Ocna Mureș și 297 de ani de la nașterea lui Pintea Viteazul — sărbătoare care a avut loc la Măgoaja. Sînt trecute în revistă și principalele evenimente sărbătorite de întreaga țară, insistîndu-se în special asupra aceluia care au avut o semnificație deosebită pentru anul 1967, ca de exemplu: 20 de ani de la proclamarea Republicii Socialiste România, 90 de ani de la cucerirea Independenței de Stat a României, Semicentenarul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie etc.

Evenimentelor culturale le este consacrat un alt capitol al lucrării; dintre acestea menționăm: sărbătoarea de la Ciucea, prilejuită de aniversarea muzeului memorial „Octavian Goga” și a secției etnografice transilvănene; dezvelirea în comuna Bucaș a bustului lui Simona Bărnuțiu, cu ocazia sărbătoririi a 159 de ani de la nașterea acestuia; 75 de ani de la înființarea corului sîtesc din Bistra; jubileul cu prilejul împlinirii a 175 de ani de existență a Teatrului maghiar din Cluj etc.

Expozițiile, festivalurile artiștilor amatori și ale studenților, sărbătorile organizate în natură, ca de pildă, cele de la monumentul naturii Cheile Turzii și „Țirgul de fete” de la Muntele Găina, sînt de asemenea consemnate în Bibliografia locală.

Valeria Maier

**FIȘĂ PENTRU O MONOGRAFIE
A PROFESIEI DE BIBLIOTECAR**

Constantin Oancea

Pe malul drept al Ozancii, sub Cetatea Neamțului, se întinde pe mai bine de 7 km străvechea așezare a Vinătorilor, care odinioară făcea piața acestui punct întărit, adăpost de multe ori al familiei voievozilor în vremi de războaie și invazii.

Vinătorii de azi este una dintre cele mai mari așezări rurale din țară. Suprafața comunei, care însumează peste 180 km pătrați, este de aproximativ patru ori mai mare decât suprafața medie a comunelor din țara noastră. Populația ei a ajuns la aproape 8 000 de locuitori. In cele patru școli generale ale comunei, 55 de cadre didactice se ocupă de instruirea și educarea unui număr de 1 345 de elevi. Numeroase activități instructive și cultural-distractive sînt organizate de cele trei cîmine culturale ale comunei.

În viața culturală a comunei, biblioteca ocupă un loc foarte important. Prima instituție de acest fel a luat sîntă la Vinători în aprilie 1897, cînd arhimandritul Chiriac Neculau din Mănăstirea Neamț donează comunei un local pentru școală și bibliotecă, precum și 5 000 de volume. De atunci, timp de peste 7 decenii, fără nici o întrerupere, în comună a existat mereu o bibliotecă, astfel încît această instituție este astăzi integrată organic în existența vinătorenilor.

Actuala bibliotecă a fost creată pe lingă cîminul cultural la 19 februarie 1948. În luna mai a aceluiași an, comisia interimară a cîminului cultural numea în funcția de bibliotecar pe un tînar de 21 de ani, abia întors din armată, Constantin Oancea. Tînarul bibliotecar a luat în primire cele 150 de volume adăpostite într-un dulăpior la școală din armată. Constantin Oancea, în primul an cîiet în care erau trecute numele a 9 cititori. Încă din primele zile, el a început, plin de entuziasm, să adune cărțile care se aflau la cooperativa din sat și la primăria comunei. După inventarierea acestora, fondul bibliotecii număra 500 de volume. Pentru a avea însă o imagine veridică a activității bibliotecii în acel an, trebuie să amintim și alte cifre; cei 150 de cititori care se înscriuseră la bibliotecă pînă la finele anului 1948 împrumutaseră 628 cărți.

În cursul muncii, Constantin Oancea s-a convins că profesia de bibliotecar cere și o calificare corespunzătoare. De aceea, a fost primul care s-a înscris la cursul pentru bibliotecarii sătești organizat la Piatra Neamț între 1 mai și 1 iunie 1949 și printre primii înscriși la cursurile organizate în același oraș între 1 octombrie — 1 noiembrie 1951 și 15 februarie — 15 martie 1953. El studiază în continuare problemele de biblioteconomie, participă activ la seminarii și consfătuiri metodice.

Trecuseră mai bine de 4 ani de cînd Constantin Oancea se ocupa voluntar de biblioteca cîminului cultural din Vinători. Apreciîndu-i eforturile depuse în această activitate în mod cu totul voluntar, conducerea cîminului cultural „Mihail Sadoveanu” din

Vinători îi acordă o modestă recompensă materială. În 1953, biblioteca căminului cultural din Vinători se transformă în bibliotecă comună, iar Constantin Oancea devine bibliotecarul ei salarial.

Activitatea rodnică a bibliotecii comunale din Vinători era cunoscută în acea vreme de întreaga regiune. Anul 1954 aduce bibliotecarului Constantin Oancea încununarea strădaniilor și recunoașterea meritelor sale în activitatea pe care o desfășoară cu hărnicie și pricepere de mai bine de șase ani: „Medalia Muncii”.

Biblioteca din Vinători se dezvoltă necontenit, mărindu-și volumul activității și extinzându-și sfera de influență asupra a tot mai mulți locuitori ai satului. Fiecare an de muncă s-a soldat cu sute de noi cititori, cu alte mii de volume împrumutate, cu forme tot mai variate de propagandă a cărții. Fondul de publicații cunoaște în acești ani o dezvoltare considerabilă: de la 4734 de volume, cît număra la finele anului 1956, colecția bibliotecii ajunge, în mai puțin de 10 ani, la 11076 de volume, ceea ce reprezintă o creștere anuală de peste 700 de volume. Bogăția și diversitatea tematică a fondului de cărți sînt în măsură să satisfacă tot mai mult exigențele cititorilor. Competența și sîrguința bibliotecarului, acțiunile de masă interesante și atractive organizate în localul spațios, care fusese oferit ulterior bibliotecii, ne fac să înțelegem de ce vinătoreni vin, în acești ani, în număr din ce în ce mai mare la bibliotecă. În 1964, de exemplu, biblioteca din Vinători a fost frecventată de 2804 cititori care au împrumutat 34605 volume, ceea ce reprezenta un indice de lectură de 12,3.

Care au fost mijloacele prin care a reușit Constantin Oancea să-i convingă pe consătenii săi că cititul cărților este un lucru frumos și folositor? „N-am folosit metode extraordinare, ieșite din comun — ne-a spus bibliotecarul de la Vinători — ci acelea cunoscute de orice bibliotecar, metode pe care le-aș numi „clasice” în munca de bibliotecă”. Constantin Oancea ne prezintă un tablou întreg al metodelor folosite pentru propagandă cărții. A omis însă din enumerare două din acțiunile cele mai interesante organizate la bibliotecă din Vinători: întîlnirea lui Mihail Sadoveanu cu cititorii bibliotecii, care va rămîne mult timp în amintirea vinătorenilor, și o excursie organizată în țară, cu o parte din cititori, prin locurile în care au trăit și au creat cîțiva dintre scriitorii noștri.

Cunoașterea coordonatelor spirituale și temperamentale ale fiecărui cititor, a preocupărilor profesionale și culturale, a gradului de pregătire și implicit a preferințelor de lectură ale celor care trec pragul bibliotecii sînt tot atîtea date esențiale pe care trebuie să le posedez un bibliotecar atunci cînd intenționează să intervină pozitiv în orientarea lecturii. Și putem afirma, cu certitudine, că bibliotecarul de la

Vinători îi cunoaște bine pe consătenii înscrși în fișele de cititori ale bibliotecii. La Vinători, între bibliotecar și cititori s-a creat atmosfera de înintimitate exprimată prin acel apelativ familiar și respectuos de „bădie” cu care i se adresează astăzi toți cititorii mai tineri decît dînsul. „Bădia Costică” a știut să ofere multora dintre ei cărțile care să-i îndrume în viață, în alegerea profesiei. Biblioteca continuă educația din școală și contribuie la formarea și lărgirea orizontului cultural al cititorilor.

Accesul liber la raft, relativ recent introdus în bibliotecile noastre comunale, constituie unul din procedeele cele mai eficiente de orientare a lecturii cititorilor. Catalogele alfabetice și sistematice, întocmite încă din anul 1958 și (înute la zi, sînt instrumente eficiente de dezvoltare a fondului de cărți. Gama procedeeelor folosite de bibliotecarul de la Vinători în orientarea și informarea cititorilor nu se încheie aici. Ea poate fi completată cu bibliografiile de recomandare întocmite pentru cei ce frecventează învățămîntul agrozootehnic și pentru lectura extrascolară a elevilor, cu expozițiile tematice și vitrinele cu cărțile noi sosite în bibliotecă etc.

Dar meritul cel mai de seamă poate al lui C. Oancea este acela că a știut să transforme biblioteca într-un veritabil lăcaș de cultură, în care se desfășoară o complexă activitate cultural-educativă. Sala de lectură, aparatură de calitate, mesele de șah și table atrag în fiecare seară numeroși tineri.

Ocupînd o poziție centrală pe harta satului și dispunînd de local propriu, cu sală de împrumut, sală de lectură, depozit, magazie etc., biblioteca din Vinători este, și din acest punct de vedere, o unitate model. Impresia plăcută pe care și-o produce înșășișarea exterioră se menține și atunci cînd intri în sălile curate, cu rafturi frumos așezate. Calitățile de bun gospodar și simțul estetic al lui Oancea se vădesc la fiecare pas.

Activitatea lui nu se rezumă la îndeplinirea obligațiilor profesionale. Prestigiul de care se bucură „bădia Costică” în sat este și rezultatul intensei activități obștești desfășurate de-a lungul anilor. Diferitele funcții cu care este investit — președinte al asociației sportive, organizator al grupei sindicale, censor în comisia de revizie a cooperativei de consum, membru al comisiei de împăciuire — relevă stima și aprecierea pe care le acordă vinătoreni bibliotecarului lor.

Rezultatele obținute de acest inimos activist cultural se datoresc, de bună seamă, străduințelor sale îndelungate, căutărilor permanente, faptului că niciodată nu s-a lăsat descurajat de vicisitudinile inerente ale profesiei. Constantin Oancea își face datoria cu dăruire și perseverență, pentru că suprema lui satisfacție morală este satisfacția muncii împlinite.

Liviu CHISCOP

1. *Coordonate biografice.* Pînă la numirea sa ca domn al Țării Românești, la 3 decembrie 1797, Constantin Hangerli a fost mare dragoman al amiralității turcești, fiind bun cunoscător al citorva limbi de circulație europeană. Ca domn, Constantin Hangerli și-a legat numele de o înăsprire excesivă a fiscalității. A pierit în condiții tragice, fiind executat, din ordinul Sultanului, de un capigiu turc, la 1 martie 1799, în palatul domnesc din București. După un șingeros obicei al timpului, capul domnitorului uels a fost dus la Constantinopol, în timp ce trupul a fost înmormintat în ascuns de doamna Ruxandra, fiica lui Alexandru Ghica, la mănăstirea Sf. Spiridon' Nou.

2. *Descrierea ex libris-ului.* De factură heraldică, ex libris-ul domnitorului Constantin Hangerli cuprinde, în cadrul unui cerc cu diametrul de 85 mm, delimitat de două linii paralele, stema Țării Românești, străjuită lateral de un buzdugan, însemn al puterii domnești, și de un *hanger* desprins din blazonul familiei *Hangerliilor*. Deasupra stemei, în care vulturul cu crucea în cioc apare pentru prima oară pe vârful unei stînci, străjuit o splendidă coroană princiară. Grupul heraldic al ex libris-ului este încadrat de o inscripție în limba greacă: 'Εκ τῶν τῆς αὐθεντικῆς βιβλιοθηκῆς βιβλίων τοῦ Ὑψ(ηλοτάτου) Αὐθ(εντοῦ) Κωνσταντίνου βοεβόδα Χαντζερῆ

(Din cărțile bibliotecii domnești a prea înălțatului domn Constantin Voievod Hangerli).

Ex libris-ul a fost lipărit separat pe foi volante și aplicat ulterior pe forțaful cărții, potrivit dimensiunilor sicăruui volum (Vezi lucrarea călătorului englez Eyles Yrwin, *Uoyage à la Mer Rouge...*, 2 vol. Paris, 1792, aflată în fondul Bibliotecii Academiei*). El a fost realizat, desigur, în tipografia Mitropoliei din București și este o peremptorie dovadă asupra existenței unei cuprinzătoare biblioteci a domnitorului fanariot Constantin Hangerli neștiută pînă acum de istoria culturii medievale românești. Domnitorul Constantin Hangerli, înfierat de istoriografia noastră pentru birurile și podvezile sale, a fost însă un mare bibliofil, făuritor la marea școală a culturii europene.

Corneliu DIMA-DRĂGAN

*) Cartea ne-a fost semnalată de Anca Cococar, bibliograf la Biblioteca Academiei.

Ex libris_ului lui Pantaleon Calliarchi

1. *Coordonate biografice.* Învațatul medic Pantaleon Calliarchi, aflat în serviciul lui Constantin Brîncoveanu, era de fel din Insula Chios¹⁾, unde un neam de cărturari cu acest nume este semnalat din 1590. Cînd a venit la noi în țară era văduv; o fată, Măriuța, i-a fost, după cit se pare, măritată de Brîncoveanu. A mai avut, probabil, un fiu care în 1717 studia la Sibiu. Pantaleon Calliarchi a murit în București la 20 ianuarie 1725; piatra lui de mormînt a fost adusă la Lapidariul de la Stavropoleos, probabil, de la mănăstirea Sf. Ioan cel Mare²⁾. Nu se cunoaște data exactă a venirii lui Calliarchi în slujba lui Brîncoveanu. „Candica visteriei” îl amintește numai din ianuarie 1694, cînd menționează că „s-au dat 500 taleri lui Pantaleon doftorul cel mare, simbria lui de toamnă”³⁾. Ex libris-ul ne dă însă o dată anterioară cu doi ani, 1692, care poate fi aceea a angajării sale sau mai curînd, firește, a executării ex libris-ului.

2. *Descrierea ex libris-ului.* Se cunosc, pînă în prezent, trei cărți care i-au aparținut și care poartă ex libris-ul său. Ele sînt: *Enchiridionul* lui Ioan Cariofil, tipărit la Snagov în 1697, *Tomos Catalaghis* al patriarhului Dositei al Ierusalimului, din 1692⁴⁾, și un manuscris medical grecesc, un *tratată de dietetică*, aflat, în prezent, la Biblioteca Academiei Republicii Socialiste Romînia.

Ex libris-ul are dimensiunile 190×140 mil și este de o mărime puțin obișnuită; exemplarul de pe manuscrisul grecesc de la Biblioteca Academiei acoperă aproape întreaga pagină. Pare a fi cel mai vechi ex libris gravat de la noi; de fapt, numai imaginea heraldică centrală este gravată restul fiind compus din ornamente tipografice și litere. Într-un chenar înflorat se găsește, sus, un text de trei rînduri, în grecește: „Ἐξ τῶν τοῦ πανταλέωνος Καλλιάρχου τοῦ Χίου, καὶ Ἀρχιατροῦ τῆς Γαλινοτατῆς Αὐθεντικῆς Ὀδύγροβλαχίης ἀδικᾷ: „Dintr-ale lui Pantaleon Calliarchi doctorul cel mare al prea seninei domnii a Ungrovlahici”. În partea de jos se citește același text în latinește: „Ex [libris] Pantaleonis Calliarchi philo [sopiae] ac Medi [cinae] Doct [oris] Celsissimi principis Valach[iae] Archiatri”.

¹⁾ Florescu, G. D., *Năsturel P. S. și Cernovodeanu, P. I., Lapidariul bisericii Stavropoleos din București*. În: *Biserica ortodoxă română*, 78, nr. 11—12, 1961, p. 1082.

²⁾ Dacă nu cumva lespeda răsuferă adusă de la biserica Sf. Sava către medicul domnesc și dăruite, în 1708 un potir de argint „pentru pomenirea lui Pantaleon și a Zoil” (Cf. A. Elian, C. Bălan, H. Chiriță, O. Diaconescu, *Inscripții medievale ale României*, vol. I. Buc., 1965, p. 678, nr. 993).

³⁾ *Candica de venituri și cheltuieli a Visteriei de la leatul 7202—7212 (1694—1704)*. În: *Revista Istorică a Arhivelor României*, 1873, p. 9.

Sub care aflăm data în grecește: αΝ4β'. Ἰουλιῶ 13 (1692, iulie 12).

În centru, între literele capitale grecești: Π Λ Κ Α Χ, se vede stema simbolică reprezentînd un leu încoronat, care ține în laba anterioară dreaptă o pasăre. Dat fiind că „ex libris-ul reprezintă omul”⁴⁾ este clar, de la început că leul heraldic îl amintește pe Pantaleon, cu calitățile lui: noblețea, eroismul, puterea. Încoronarea leului are tocmai rolul de a accentua aceste atribute. Cît despre pasăre, ea simbolizează, după cit s-ar părea, pe străinul venit de departe și pe studiosul care caută să învețe meru, călătorînd, perfecționîndu-se în profesiunea sa de „akestor”, cum îi plăcea să se intituleze, adică „alinătorul”.

Este foarte probabil că acest ex libris a fost executat aici, la noi, de vreunul dintre săpătorii în lemn de la tipografia lui Antim, din care cunoaștem pe Ioanichie, pe Ursul și pe Dimitrie. Dar să nu uităm că un alt medic grec, stabilit pe atunci la București, era un bun desenator așa cum dovedește portretul lui Petru cel Mare semnat de el și gravat de A. C. Fleischmann, care împodobește cunoscuta-i lucrare⁵⁾.

3. *Bibliografie.* N. Vătămănu. *Cel dintii Ex-libris românesc*. În: *Revista Medicală (Tg. Mures)*, 11, nr. 2, oct 1964, p. 228—230; *Ibidem*, *De la începuturile medicinei românești*. Buc., 1966, p. 185.

Nicolae VĂTĂMANU

⁴⁾ Albert F. *L'Ex-libris italiano dell'Arte Sanitaria*. În: *Minerva Medica (Torino)*, 48, nr. 54, 1957, p. 1166.

⁵⁾ Helladius Alex. *Status praesens Ecclesiae graecae*. [Noricum]. MDCCXIV.

O mare „clinică” de însănătoșire a cărții

În plin centru al Romei se află situată una dintre cele mai mari „clinici” de însănătoșire a patrimoniului bibliografic, Institutul de patologie a cărții „Alfonso Gallo”, a cărui activitate am avut ocazia să o cunosc în toamna anului trecut. În cele ce urmează îmi permit ca, pe baza discuțiilor purtate cu specialiștii, a constatărilor mele și a studierii materialului de specialitate, să relatez pe scurt despre organizarea activității desfășurate de acest institut în domeniul restaurării și conservării cărții.

Într-o perioadă în care laboratoarele particulare de restaurare se dezvoltau tot mai mult în Italia, statul a început să manifeste interes pentru disciplinarea, pe baze științifice, a acestei activități. În 1928, eminentul cercetător în acest domeniu, profesorul Alfonso Gallo, a fost solicitat să facă propuneri în acest sens și să le prezinte unei comisii instituite pe lângă Academia dei Lincei. Ca urmare, în anul 1929, Ministerul Instrucției Publice a înființat, sub conducerea prof. Gallo, un laborator de restaurare care trebuia să slujească drept termen de comparație pentru laboratoarele particulare.

Printr-o muncă neîntreruptă, în mai puțin de 10 ani (1938) neobositul cercetător a obținut din partea guvernului înființarea Institutului de patologie a cărții, ca institut de stat, încununând astfel nu numai opera unei activități proprii de studiu și cercetare în acest domeniu, dar și pe aceea a multor preocupări în această direcție existente de secole în Italia.

Prin particularitățile și natura sarcinilor sale, Institutul de patologie a cărții este o instituție științifică, tehnică și bibliografică ale cărei principale preocupări sînt :

a) cercetarea naturii, a originii și a genezei alterărilor fizice și biologice care atacă patrimoniul cărții ;

b) studierea metodică a căilor de prevenire și de luptă împotriva acestor alterări, aplicîndu-le nu numai în cazul însănătoșirii cărților atacate dar și în acela al însănătoșirii depozitelor de cărți ;

c) executarea restaurării lucrărilor deteriorate (papirus, pergament, piele, hîrtie) și a ornamentelor acestora, dînd prioritate pieselor rare și de mare valoare.

Îndeplinirea acestor sarcini a necesitat o mare diversificare a metodelor de lucru ale institutului și o organizare care cuprinde mai multe secții distincte, dintre care : laboratorul de biologie, laboratorul de chimie, laboratorul de restaurare. Asupra principalelor funcții îndeplinite de către acestea în procesul albit de minuțios și dificil al însănătoșirii cărții, mă voi opri, pe scurt, în continuare.

În laboratorul de biologie, cu cele două secții ale sale : microbiologic și entomologic, se întreprind studii și cercetări asupra morfologiei și fiziologiei microorganismelor, extrăgîndu-se fragmente din părțile atacate în scopul analizării lor. De asemenea, se constată acțiunea insectelor, se fac identificări, clasări, determinîndu-se cît de prezente sînt acestea în daunele provocate cărților și chiar depozitelor. După ce au fost recunoscuți agenții vătămători, se indică tratamentul ce trebuie să fie aplicat.

În sprijinul activității de cercetare și de informare, s-a întocmit un fișier pe subiecte în care sînt strînse indicațiile bibliografice ale publicațiilor de microbiologie și entomologie italienești și străine și un fișier care cuprinde diagnosticul cărților ce vin la institut spre însănătoșire. Fiecare fișă a acestuia din urmă cuprinde indicații cu privire la diferitele tipuri de alterări biologice și păreri asupra tratamentelor de dezinfectare și dezinsectizare recomandate pentru fiecare caz.

În secția de entomologie se desfășoară o activitate continuă de identificare a insectelor descoperite la institut sau trimise de către diferite instituții sau de către particulari, insecte ce au deteriorat cărți sau material lemnos. Aci este întreținută o bogată colecție de insecte care sînt urmărite în toate stadiile dezvoltării lor. În același laborator, un profesor biolog se ocupă special de lupta antitermitică.

În secția de microbiologie, în dulapuri metalice, este ordonată și sistematizată colecția de microorganisme identificate în materialul din care sînt preparate hîrtia și pergamentul. Aci se fac izolări și culturi de mucegaiuri și bacterii, după cele mai riguroase metode de tehnică microbiologică.

În laboratorul de chimie, cu cele două secții — de chimie generală și de chimie biologică —, se desfășoară o intensă activitate de cercetare. În afara cazurilor studiate direct pe cărțile încredințate institutului spre însănătoșire, chimiștii din secția de chimie generală întreprind permanent studii asupra metodelor de scoatere a petelor, de reînviere a scrisului, precum și cercetări asupra permeabilității hîrticii și a folosirii unor noi fungicide și insecticide în domeniul protejării materialului bibliografic.

Secția de chimie biologică a fost constituită pentru a studia aspectele chimice ale numeroaselor probleme biologice ce interesează institutul. Printre acestea, pe primul loc se situează lupta împotriva tuturor insectelor care atacă cărțile și folosirea, în acest scop, a insecticidelor de diferite naturi și compoziții. Se constată că multe dintre acestea sînt puse în comerț cu multă ușurință.

Cercetările ce se fac aci constau în studierea sistematică și aprofundată a compoziției fizico-chimice și a proprietăților toxicologice ale insecticidelor moderne. Se fac observații mai ales cu privire la toxicitatea imediată și ulterioară a acestor produse asupra tehnicienilor care le folosesc și asupra celor care stau în mediul dezinfectat. În această secție, unde lucrează un medic, se precizează și se prescriu măsurile de precauție ce trebuie să fie luate în timpul și după operațiunile de dezinsectizare pentru evitarea pericolelor de intoxicare.

Laboratorul de restaurare concentrează activitatea celorlalte două laboratoare amintite, în sensul că execută atît tratamentele indicate de către biologi și chimiști cît și restaurarea propriu-zisă.

Pentru fiecare carte (tipărită sau manuscris), adusă la institut, un bibliograf specialist decide, în funcție de valoarea ei, necesitatea și urgența restaurării. În acest scop, cărții sau manuscrisului respectiv i se deschide o fișă de diagnostic pe care se specifică, în primul rînd, toate datele bibliografice: autor, titlu, an, ediție, în cazul lucrărilor tipărite și data, domeniul, scrierea, proveniența, în cazul manuscriselor.

Rînd pe rînd, lucrarea întovărășită de această fișă trece prin laboratorul de biologie și cel de chimie care stabilesc și definesc alterările existente. Totodată, sînt indicate tratamentele ce trebuie să fie aplicate în funcție de prezența insectelor sau a microorganismelor, sau de alterările provenite

din substanțe organice, acizi din cerneluri, procesul de ardere a hîrticii etc. Cu aceste indicații de tratament, lucrarea ajunge la laboratorul de restaurare care execută operațiunile indicate de biologi și chimiști, trecînd apoi la restaurarea propriu-zisă.

Institutul de patologie a cărții nu este un laborator de restaurare — directoarea institutului, dr. Emmerenziana Vaccaro, subliniază în toate lucrările sale acest lucru — ci, în primul rînd, un institut științific de cercetare. El directivează activitatea de restaurare a cărții pentru toate laboratoarele de restaurare existente în Italia, deci și pentru cele particulare, care sînt numeroase, așa cum Institutul central de restaurare, creat în același timp cu cel de patologia cărții, directivează activitatea de restaurare pentru piesele de artă. De aci rezultă că laboratorul de restaurare al institutului este un laborator experimental, care nu poate acoperi necesitățile mari de restaurare din Italia și nici măcar din Roma; în schimb, prin asistența pe care institutul o acordă celorlalte laboratoare din Italia, acestea reușesc să restaureze pe baze științifice mari valori din patrimoniul național de carte.

Institutul „Alfonso Gallo” acordă asistență profesională și altor țări, organizînd în fiecare an, între 1 octombrie și 1 iunie, cursuri pentru restauratori.

Munca restauratorilor este meticuloasă și plină de grijă pentru păstrarea cît mai autentice a fizionomiei inițiale a cărții sau manuscrisului, cu toate caracteristicile acestora, pentru salvarea legăturilor vechi, recomandîndu-se ca imitațiile sau adăugirile să fie ocolite.

Operațiunile de spălare a cărților sau manuscriselor se fac numai în cazul textelor sau lucrărilor care nu poartă adnotări marginale, note scrise de mîna, miniaturi sau alte elemente sensibile la acțiunea solvenților sau a substanțelor decolorante. Pentru a nu distruge măturile vechi, Institutul de patologie a cărții recomandă metoda tradițională a restaurării cu mîna, filă cu filă, și numai rareori, și atunci cu maximă prudență, aplică metoda mecanică. Colaborarea dintre șeful laboratorului de restaurare și bibliotecarul specialist în carte veche este absolut necesară, căci numai astfel se poate asigura reconstituirea exactă a lucrării ce urmează a fi restaurată. Rezultatele cercetărilor întreprinse de către specialiștii care lucrează în aceste trei laboratoare sînt consemnate într-o publicație științifică de mare prestigiu, *Buletinul Institutului de patologie a cărții „Alfonso Gallo”*.

Cu toate că noțiunea de conservare este desprinsă ca sens de cea de restaurare, prin conservare înțelegîndu-se normele și măsurile

DE PESTE HOTARE

În luna octombrie 1967. ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR POLONEZI

...a sărbătorit aniversarea a 50 de ani de la înființare. Organizată în anul 1917, sub denumirea de Uniunea bibliotecarilor polonezi, cu sediul la Varșovia, asociația avea un dublu caracter: de breaslă, apărând interesele economice ale membrilor ei, și de societate științifică, sprijinind cercetarea în domeniul bibliotecii și al teoriei biblioteconomice. Din 1927, apare organul oficial al asociației, intitulat *Przegląd Biblioteczny*, iar în calitate de co-editor, asociația participa și la editarea revistei *Bibliotekarz*. Practica și teoria biblioteconomice poloneze de până la cel de-al II-lea război mondial a primit un substanțial ajutor din partea asociației, prin reuniunile de specialitate organizate de către aceasta: primele 4 congrese de biblioteconomie (Lvov 1928, Poznan 1929, Vilna 1932, Varșovia 1936). Încă din primii ani ai activității ei, Asociația bibliotecarilor polonezi a avut relații strânse cu biblioteconomia străină, iar în 1929 s-a afiliat F.I.A.B.-ului.

În perioada războiului al II-lea mondial, activitatea nu a fost întreruptă, asociația continuând să lucreze în condiții ilegale. După război, reapare sub denumirea de Asociația bibliotecarilor și arhivarilor polonezi, iar în 1953, arhivarii constituindu-se într-o organizație proprie, se transformă în Asociația bibliotecarilor polonezi. Congresul al V-lea, din 1956, a contribuit în mare măsură la precizarea funcțiilor și la dezvoltarea activității ei. Astăzi, asociația numără 9 000 de membri și este împărțită în 21 de secții, pe voievodate și orașe. Organul suprem este congresul național al delegaților, care se întrunește la fiecare 3 ani, iar între congrese, conducerea revine Președintelui Comitetului principal, organul executiv care acționează în numele Comitetului principal (în cadrul căruia activează diferite comisii și secții).

Asociația dispune de o editură proprie (între anii 1950 și 1965, au fost editate 147 de cărți — lucrări de biblioteconomie și de bibliografie) și editează 3 reviste de specialitate: *Przegląd Biblioteczny* (Orizont bibliologic), trimestrială, cu caracter științific; *Bibliotekarz* (Bibliotecarul), lunară, pentru cadrele de conducere din bibliotecile de toate tipurile; *Poradnik Bibliotekarsza* (Călăruș bibliotecarilor), lunară, de instrucție metodică pentru rețeaua de bibliotecă publice.

preventive și curative ce trebuie să fie luate pentru evitarea daunelor în domeniul cărții, iar prin restaurare metodele de refacere a cărților atacate, totuși, după cum am arătat la început, în sarcinile institutului intră și studierea căilor de prevenire și de luptă împotriva daunelor provocate cărților. Bibliotecarul trebuie să contribuie cu competență în ambele cazuri, căci atît grija pentru păstrarea patrimoniului cărții cît și însănătoșirea acestuia după ce a fost deja atacat sînt opera colaborării strînse dintre bibliotecar și biolog, chimist, restaurator.

La Institutul de patologie a cărții din Roma, doctor Fausta Gallo — fiica întemeietorului institutului — a întreprins numeroase studii cu privire la conservarea cărții, stabilind că daunele provocate acestora se pot împărți în trei grupe după cauzele determinante:

- 1) agenți fizici — lumina, căldura, umiditatea;
- 2) agenți chimici — defecte în prepararea hîrtiei, acidul din cernelor, procese de oxidare a hîrtiei, pete provenite din substanțe chimice, contaminarea aerului;
- 3) agenți biologici — insecte și microorganisme.

Împotriva acestora, dr. Fausta Gallo indică următoarele măsuri preventive:

- 1) înlăturarea periodică a prafului;
- 2) controlul și reglementarea valorilor înconjurătoare de temperatură și umiditate;
- 3) așezarea cărților în dulapuri sau în rafturi corespunzătoare.

Înlăturarea periodică a prafului și curățenia exemplarului a depozitelor în care sînt păstrate publicațiile se impun atît datorită compoziției chimice dăunătoare a prafului din atmosferă cît și numeroaselor specii de insecte și microorganisme. Praful atmosferic ajunge la cărți prin aerul în mișcare și se depozitează încet, în straturi succesive. Compoziția sa chimică foarte eterogenă și variabilă în funcție de așezarea bibliotecilor și de anotimp, prezintă, în unele cazuri, caracteristici care-l fac foarte nociv.

Examenul microbiologic al prafului atmosferic realizat în unele biblioteci a scos la iveală un conținut mare de spori de bacterii și de ciuperci, dintre care unele aparținînd unor specii patogene pentru om. De asemenea, insectele preferă pentru depozitarea ouălor locuri cît mai liniștite și ascunse. Mișcarea și înlăturarea prafului de pe cărți deranjează și uneori întrerupe ciclul vital al diferitelor specii de insecte.

Înlăturarea prafului este bine să se facă primăvara, anotimp de cea mai mare vulnerabilitate pentru agenții biologici. Cărțile trebuie să fie scoase de pe rafturi și duse afară, deoarece este indispensabil să se curețe praful și în rafturi și mai ales să se controleze dacă acestea sînt roase de insecte (dacă sînt de lemn) sau sînt oxidate (dacă sînt de metal). Înlăturarea prafului este bine să se facă cu aspiratoare prevăzute cu deschizături de diferite dimensiuni, pentru a se pătrunde în toate părțile cărții. Volumele să fie atent examinate, pentru depistarea eventualelor rosături de insecte sau pete de mușcături. Trebuie să fie examinați cu atenție și pereții din spatele rafturilor spre a se vedea dacă nu prezintă pete de umezală.

Înainte de reazezarea cărților în rafturi, este imperios necesar să se facă o curățenie exemplară a întregului depozit. În bibliotecile italiene, a dat rezultate foarte bune în conservarea cărții așezarea pe rafturi, în spațiile volumelor, a unor pahare mici, neacoperite, conținînd paradiclobenzol în proporție de 40 gr. pentru

fiecare m³. Depozitele trebuie să fie des aerisite, iar lumina, pe cât este posibil, să fie cea naturală. Personalul folosit la operațiunea de înlăturare a prafului trebuie să-și protejeze mâinile cu mănuși de cauciuc și fața cu măști, pentru a evita micozele ce se pot lua prin depozitarea pe piele a microbilor sau prin inhalarea lor.

În legătură cu controlul condițiilor de temperatură și umiditate, aceleași studii stabilesc ca valori ideale pentru bibliotecă: temperatura de 16—18°C iar umiditatea relativă de 40—65%.

Din cercetările întreprinse în cadrul Institutului de patologie a cărții, s-a constatat că alterările materialului bibliografic și de arhivă se datorează, într-un foarte mare procent de cazuri, metodelor greșite de conservare. Valori ridicate de temperatură și umiditate, de pildă, favorizează dezvoltarea și reproducerea agenților biologici, în timp ce excese de uscăciune provoacă pagube mai ales legăturilor. Este deci necesară o reglementare a acestor valori, care sînt influențate și de natura materialelor folosite în construcția localului. Uneori sînt folosite pentru conservarea materialului bibliografic localuri neadaptate acestui scop, prost ventilate și luminate și mai ales umede, în care condițiile normale pot fi obținute numai prin operațiuni de însănătoșire a pereților.

Aceste valori trebuie să fie controlate periodic în bibliotecă cu aparate de înregistrare așezate departe de sursele de căldură (radiatoare, lămpi electrice). Dacă valorile înregistrate se deosebesc mult de cele ideale, pentru stabilirea unui echilibru este necesar să se recurgă la aparate care să mărească sau să micșoreze umiditatea, sau să condiționeze aerul.

În legătură cu așezarea cărților în dulapuri sau în rafturi corespunzătoare s-a constatat că înlocuirea rafturilor de lemn cu rafturi metalice nu a rezolvat întru totul problema conservării cărților. Și rafturile metalice pot să dăuneze cărților, deoarece umezeala ce se depune deasupra lor și, descori, construcția lor neadaptată, le provoacă oxidări.

Rafturile, fie că sînt din lemn, fie din fier, trebuie să fie deschise și, dacă conțin publicații rare, trebuie să fie protejate numai de rețele metalice care permit circulația aerului. În orice caz, să nu fie lipite de pereți. Cărțile nu trebuie să fie protejate în nici un fel în coperti de plastic, căci acestea le provoacă pagube mari. Cînd, din diferite motive, volumele trebuie să fie conservate în dulapuri închise, pentru perioade mai lungi sau mai scurte, ventilația în interior trebuie să fie reglementată, creîndu-se orificii de aerisire în pereții dulapurilor. În aceste orificii se pun tampoane de vată, schimbate periodic, care servesc drept filtre și care elimină particulele de rugină și de praf.

Totuși, cu toate măsurile preventive arătate, care opresc dezvoltarea microorganismelor, din alte cauze ca: prăbușiri, incendii, infiltrări de apă, sau din pricina imposibilității de a se realiza condițiile optime de conservare din motive organizatorice și economice, este posibil ca volume prețioase să sufere grave alterări, asupra cărora trebuie să se intervină, imediat, prin măsuri curative energice. Pentru o distrugere rapidă a microorganismelor cărților, astăzi se recurge exclusiv la fungicide gazoase. În funcție de numărul volumelor sau al documentelor vătămate, se stabilește dacă este necesară o dezinfectare a mediului înconjurător sau numai a cărților, precum și dacă se impun operațiuni de renovare a localului.

DE PESTE HOTARE

În luna februarie 1968, la Varșovia, a avut loc al VI-lea Congres al bibliotecarilor polonezi, organizat cu prilejul aniversării Asociației bibliotecarilor polonezi.

(Ctenar, 19, nr. 8, aug 1967, p. 251—254).

Un nou periodic de specialitate, intitulat PROGRESSIVE LIBRARIAN,

...a fost anunțat în Canada. Publicația va apărea de două ori pe an, în lunile iulie și decembrie, și va fi consacrată experiențelor înaintate în domeniul biblioteconomiei, asigurînd un mediu favorabil pentru discuții analitice asupra ideilor și practicilor mai noi în biblioteconomie și în domeniile de relație. Fiecare număr va fi profilat pe una sau pe mai multe probleme din biblioteconomie, accentul căzînd pe aspectul teoretic și filozofic al acestora. (Library Review, 21, nr. 3, autumn 1967, p. 166).

Printre cele mai serioase pagube aduse tezaurului cultural al Florenței de către inundațiile din noiembrie 1966

...se poate cita și aceea suferită de Palatul Garini, care adăpostește Muzeul național al Școlii (Museo nazionale della Scuola). Acest muzeu, singurul de acest gen în Italia, este consacrat istoriei educației și învățămîntului și conține numeroase documente dintre cele mai rare și mai interesante care pot fi găsite, cu acest subiect, în Europa și în întreaga lume. Colecțiile, picturile murale și mobilierul, ca și exteriorul palatului, au suferit avarii și pierderi incalculabile, care se cifrează la milioane de lire: numai lucrările de restaurare, care au fost deja imediat întreprinse, au fost estimate la peste 66 de milioane de lire. La acoperirea unei părți a acestor cheltuieli, a contribuit în bună măsură și editarea, în toamna anului 1967, a lucrării 15 secole de educație și de școală în Italia, care a fost vîndută prin subscripție publică. (Bull. Unesco Bibl., vol. 21, nr. 6, nov-dec 1967, p. 373).

Biblioteca centrală științifică a Republicii Democratice Vietnam

...nu a facut nici un moment activitatea sa, în ciuda bombardamentelor teroriste americane și evacuării parțiale a colecțiilor. Biblioteca întretine strîns legături cu 43 de biblioteci din 20 de țări și, în ceea ce privește activitatea bibliografică și de documentare, colectivul de specialiști prelucrează un număr de 5 000 de periodice străine din domeniul științelor și al tehnicii. Biblioteca

dispune în total de peste 500 000 de documente științifice. (Der Bibliothekar, 21, nr. 11, nov 1967, p. 1178).

Noua bibliotecă a Universității din Marburg, cea mai modernă bibliotecă din R.F. a Germaniei

...a fost inaugurată în noiembrie 1967, după 4 ani de construcție. Clădirea de 2 etaje și depozitul turn de 9 etaje pot cuprinde 1,5 milioane de volume. Astăzi, biblioteca dispune de 500 000 de cărți și de 500 000 de teze. Biblioteca uzuală cuprinde 130 000 de cărți. Cu ocazia inaugurării, librarul-editor Wilhelm Braun-Eltweg a donat noii instituții un exemplar din prima ediție a lucrării German-Town-Bibel, prima biblie imprimată în America în limba germană, în 1743, de către Christoph Sauer. (Informations culturelles d'Allemagne, 2, nr. 1, ian 1968, p. 18-19).

Săptămâna națională americană a bibliotecii 1968

...se va desfășura, între 21 și 27 aprilie, sub lozincă „Fii oricine poți fi. — Citeste” (Be all you can be — Read). (Library Review, 21, nr. 3, autumn 1967, p. 163).

Asociația bibliotecarilor iranieni

...a fost instituită oficial la 1 octombrie 1966, în prezența regiunii Farah, care, în cadrul festiv al reuniunii de la Clubul profesorilor de la Universitatea din Teheran, a rostit o cuvîntare. Asociația cuprinde circa 140 de membri. O primă acțiune întreprinsă de această asociație este recomandarea adresată conducerii Universității din Teheran, vizînd instituirea de studii universitare pe baza cărora să fie acordat gradul de licențiat în biblioteconomie. Asociația a început să publice un buletin, în limba persană, al cărui prim număr a apărut în primăvara anului trecut. (Bull. Unesco Bibl., vol. 21, nr. 6, nov-dec 1967, p. 373-374).

Un aparat portativ de citit microfise de orice dimensiuni

...a fost construit de Societatea Proti din Nijmegen (Olanda). Suportul fisei, plasat în spatele lentilei, este prevăzut cu două butoane pentru punerea la punct a imaginii. Aparatul este în întregime din metal și nu depășește greutatea de 2,4 kg. De asemenea, el este echipat cu o baterie de 12 v, de lungă durată, și cu un transformator de curent de 110 v sau 220 v (Bull. Unesco Bibl., vol. 21, nr. 6, nov-dec 1967, p. 375).

Rubrică redactată de:
George Vlădeșu

Cînd numărul cărților vătămate este modest, acestea pot fi izolate și supuse unor tratamente în încăperi speciale (există numeroase modele de diferite mărimi, unele chiar mobile, care pot fi transportate dintr-o localitate în alta, oferind astfel posibilitatea și micilor biblioteci de a executa rapide și eficiente dezinfectări). Dacă însă numărul volumelor deteriorate este mare, acestea se așază deschise în formă de evantai pe podea sau pe mese cu scopul de a se obține o foarte bună pătrundere a gazului, sau se fac dezinfectări în întreg localul. Asemenea operațiuni se execută de către tehnicieni specializați, tot personalul bibliotecii trebuind să părăsească pentru cîteva zile localul, care va fi ermetic închis.

În programul institutului, gazul cel mai utilizat pentru dezinfectarea materialului bibliografic și arhivistic este *aldehida formică* și *oxidul de etilen*. După tratamentul cu *aldehida formică*, este necesar să se expună materialul, pentru cîteva ore, la lumina zilei. Acest fungicid nu poate fi aplicat pe pergament sau piele.

Folosirea oxidului de etilenă este de dată mult mai recentă. Aceasta se întrebunțează numai în mici încăperi metalice, sub vid. Pentru a fi evitat pericolul de explozie sau incendiu, se folosește un amestec din 10% *oxid de etilen* și 90% *anhidridă carbonică*, care se găsește gata preparată în Italia sub numele de *Carboxid. Etox. T-Gaz* etc.

Acest fungicid acționează rapid și este complet nevătămător asupra hirticii, pielii, mătăsii, bumbacului, nilonului, metalelor etc. Dozele recomandate sînt de 150 gr pentru un metru cub. Acest gaz are o mare și rapidă capacitate de pătrundere în materiale și se elimină ușor din obiectele tratate. Este activ contra bacteriilor, ciupercilor, virusurilor.

Acest tratament a fost aplicat și asupra cărților distruse la Biblioteca Națională din Florența, ca urmare a inundațiilor de anul trecut, și a dat rezultate foarte bune. Tot așa de eficiente este și bromura de metil.

Pentru aplicarea unor asemenea tratamente, bibliotecarii trebuie să recurgă întotdeauna la specialiștii în conservarea cărților, la biologi sau chimiști.

Bibliotecarul are obligația să ordoneze materialul bibliografic ce i se încredințează dar, mai ales, are obligația să-l conserve. El este acela care trebuie să dea de veste imediat ce a constatat deteriorarea unei lucrări valoroase, pentru ca aceasta să mai poată fi repusă în circulație pentru cercetători și păstrată pentru generațiile viitoare. Tot bibliotecarul, înainte de a încredința manuscrisul sau cărțile rare restauratorilor, este obligat să controleze cu atenție starea acestora, paginația, să indice păstrarea intactă a fizionomiei acestor valori, căci cine altcineva decît bibliotecarul este animat mai puternic de sentimentul dragostei față de carte și al responsabilității păstrării acestor valori culturale?

Eugenia BALTEȘ

Nu credem că mai este necesar să demonstrăm necesitatea organizării unor manifestări de masă diferențiate în funcție de publicul cărui îi sint destinate. Este adevărat că mai pot fi întâlniți în biblioteci preșcolari care se chină din răspuneri să pătrundă înțelesul unei consfătuiri cu cititorii despre cele mai eficace metode de preparare a porumbului siloz, de pildă, sau cetățeni între două vârste care se străduiesc să pălpite cât mai adecvat urmărind isprăvile nemaiapomenite ale lui Făt-Frumos aflat pe urmele cine știe cărui balaur. Este adevărat că mai pot fi întâlnite asemenea situații, dar ele constituie, tot mai mult niște accidente, niște soluții „in extremis” la care bibliotecarii recurg în ultimul moment, atunci cînd nu le-a izbutit „mobilizarea”.

Ideea manifestărilor de masă cu cartea organizate diferențiat, pentru categorii de cititori delimitate în funcție de vîrstă, de profesie, de pasiuni sau de preocupări extra-profesionale cîștigă tot mai mult teren în rîndul bibliotecarilor. Și, pentru că tineretul constituie o asemenea categorie (în cadrul căreia, se mai pot opera, de altfel, diferențieri), ne propunem ca în rîndurile de față să sugerăm un număr de manifestări de masă cu cartea (jocuri literare) adresate tineretului.

Mai întîi însă cîteva delimitări, cîteva condiții și precizări.

Jocurile literare organizate în biblioteci să nu fie confundate cu cele care au loc la radio sau la televiziune. În cazul acestora din urmă, accentul cade pe spectaculozitate, pe momentele de „suspense”, pe care le creează traul, emoțiile participanților. Îndeobște, acestea sînt salvate spectaculos de ingeniozitatea spicherului sau de „memoria de rezervă” a unui participant. Asemenea „trouaille-uri” sînt, poate, necesare în cazul unui concurs-spectacol, care, alături de funcția instructivă, trebuie să o aibă și pe cea de divertisment.

Jocurile literare, concursurile organizate în biblioteci urmăresc să comunice, sub o formă distractivă, anumite cunoștințe, să trezească interesul pentru lectura anumitor cărți, pentru informarea cu privire la anumite domenii. De aceea, jocurile literare care au loc în biblioteci oferă mai puțin loc în desfășurarea lor spectaculosului, spiritului competitiv chiar. Nu este necesar ca persoana care conduce, de pildă, un concurs să se erijeze într-un atotștiutor. Dimpotrivă, este recomandabil ca problemele în discuție, cele asupra cărora există dubii, să fie elucidate făcîndu-se apel, pe loc, la mijloacele de informare și la sursele existente în bibliotecă. Pe lîngă rolul său instructiv, această metodă de lucru prezintă avantajul că îi deprinde pe cititori cu tehnica informării, ajutîndu-i ca, în viitor, să apeleze singuri la dicționare, enciclopedii etc.

Spunem mai sus că în categoria aceasta, a cititorilor tineri, se pot face diferențieri, necesare mai ales în cazul jocurilor literare, al concursurilor, care, pentru a se putea desfășura, presupun participanți cu forțe egale. Este bine ca publicul care ia parte la aceste manifestări să nu fie prea numeros. Pentru a asigura alt omogenitatea publicului cît și un anumit număr de participanți la manifestare, bibliotecarul poate uza de invitații.

Concurenții să fie recrutați, de pildă, dintre elevii unei școli (două clase paralele) sau dintre lînerii dintr-o întreprindere (din două ateliere sau din două organizații U.T.C., însă cu condiția să aibă, aproximativ, aceeași vîrstă). În nici un caz, să nu fie puși în situația de a concura adulții cu copiii ori băuții cu fete.

Și acum, în continuare, cîteva recomandări de jocuri literare pentru tineret.

Jocuri literare

SUGESTII PENTRU ORGANIZAREA UNOR MANIFESTĂRI DE MASĂ CU CARTEA PENTRU TINERET

Se ia o carte oarecare sau una aleasă de cei care participă la jocul literar. Cel care conduce jocul deschide cartea la întâmplare. Se alege apoi o literă (prima, sau a treia, sau a douăzecea etc., aflate pe pagina respectivă). Găsirea acestei litere declanșează jocul.

Temp de trei minute, toți participanții scriu — fiecare pe o foaie de hirtie separată — nume de scriitori, de oameni celebri, de personaje literare, denumiri geografice, titluri de cărți etc. (Tema pe care se desfășoară jocul se stabilește dinainte.)

După trecerea celor trei minute, jocul se oprește. Unul dintre participanți citește cu voce tare cuvintele pe care le-a scris. Cele care au fost scrise și de către alții sînt eliminate. Cîștigă cel care are mai multe cuvinte neeliminate. Este însă declarat cîștigător numai după ce a fost chestionat sumar de către conducătorul jocului, asupra unora dintre numele proprii sau dintre titlurile etc. pe care le-a scris. Jocul continuă cu o altă literă, de pe o altă pagină...

Ce știi despre . . . ?

Se scriu pe fișe întrebări din diferite domenii (de exemplu: 30 de fișe cu întrebări de literatură, 30 de științe naturale, 30 de tehnică etc.). Întrebările se pot alcătui, de pildă, după *Dicționarul enciclopedic* sau dintr-o anumită lucrare. Răspunsurile exacte la întrebări se află la conducătorul jocului.

Jocul se desfășoară în felul următor: se amestecă fișele și se așază pe masă, cu partea albă în sus; fiecare dintre cei care participă la joc trage, pe rînd, cite o fișă și citește cu voce tare întrebarea; dacă știe, dă răspunsul pe loc (nu se admit decît 1—2 minute de gîndire) și păstrează fișa; dacă nu știe, pune fișa pe masă, lădeseubtul celorlalte (în așa fel încît să nu poată fi identificată de către ceilalți jucători). La sfîrșit, fiecare numără fișele la care a răspuns; cine are mai multe, cîștigă.

Acest concurs poate fi folosit și în faza finală a altor jocuri, atunci cînd participanții sînt la paritate de puncte, pentru a se desemna cîștigătorul.

Se scriu pe un rînd de fișe numele mai multor scriitori. Pe alte fișe, se scriu titlurile operelor acestor scriitori. Apoi, fișele se amestecă și se împart, în număr egal, participanților. Cineva începe jocul anunțînd numele unui scriitor care se află printre fișele pe care le-a primit; ceilalți îi oferă fișe cu titluri ale lucrărilor scriitorului respectiv. Dacă cineva greșește, i se scade un punct.

Cîștigă cel care reușește să alcătuiască mai multe seturi complete (cu numele unui scriitor și cu titlurile lucrărilor lui) și care are cele mai puține greșeli.

Licitație

Se alege o temă: viața sau activitatea unui scriitor, pictor, compozitor, actor, sau o temă de istorie, geografie, tehnică etc. Este bine să fie alese teme cu o sferă mai restrînsă, astfel încît să poată fi epuizate în 10 minute (de exemplu: *Luceafărul* de Mihai Eminescu. *Apele din podișul Transilvaniei*. *Gioconda* — tabloul lui Leonardo da Vinci. *Ilie Moromete* — personajul romanului *Morometii* de Marin Preda etc.).

Pe masa celui care conduce jocul vor exista cărți care să informeze asupra temei în discuție, pentru a se putea verifica pe loc răspunsurile.

Jocul se desfășoară în felul următor: cineva începe — comunicînd o dată, un fapt, în legătură cu tema discutată, ceilalți adaugă, pe rînd, alte date; cînd unul dintre participanți greșește este scos din joc; cine nu mai are nimic de adăugat spune *mai departe* (în sensul că dă cuvîntul următorului).

Cîștigă cel care dă ultimul răspuns, după care nu mai are nimeni nimic de adăugat.

Prono-literar

Schema jocului este asemănătoare cu aceea după care se întocmesc buletinele pronosport. Un buletin prono-literar cuprinde: tema (sau întrebarea) și două răspunsuri posibile (unul este corect, celălalt nu, sau nici unul nu este corect). Răspunsul va fi, în consecință, 1, 2 sau x. (În ultimul caz, se dă și răspunsul exact.)

Un buletin prono-literar poate cuprinde 8—10 întrebări. Cîștigă, bineînțeles, acela dintre participanți care are mai multe rezultate exacte.

Exemplificări

În ce țară este orașul CUZCO ?	Spania	Peru	2	
Cine era, în mitologia greacă, preoteasa oracolului din DELFI ?	Pitia	Persefona	1	
Ce este HABANERA ?	instrument muzical	personaj literar	x	(dans și etnec original din Cuba)

Concurs pe teme literare

Fiecare concurent își alege domeniul sau tema cu privire la care vrea să răspundă (istorie, botanică, literatură sau: simfoniile lui Beethoven, lacurile glaciare din Carpați, personajele pieselor lui Caragiale, Olimpiadele etc.)

Concurenții se prezintă pe rând. Întrebările li se adresează de către persoane din public. Se stabilește, de la început, numărul întrebărilor.

Conducătorul jocului are datoria să verifice corectitudinea și claritatea, atât a întrebărilor, cât și a răspunsurilor.

Pentru fiecare răspuns corect, concurentului i se acordă un punct; pentru fiecare greșeală, i se scade un punct; concurentul care totalizează trei puncte, intră în finală.

Cînd unul dintre concurenți nu știe un răspuns, are dreptul să adreseze el o întrebare persoanei din public care-l întrebase. Dacă aceasta din urmă știe să răspundă, concurentului i se scade un punct; dacă nu știe, nu se acordă nici unuia nici un punct.

Pentru desemnarea celui care a câștigat jocul, în fața finală concurenții nu mai sînt întrebați în legătură cu domeniul pe care și l-au ales; întrebările finale vizează cunoștințe de cultură generală.

„Meci” literar

Se formează 2 echipe de cititori cu un număr egal de componenți.

Conducătorul jocului este numit *arbitru*. El supraveghează corectitudinea întrebărilor și a răspunsurilor și stabilește punctajul (*golurile*).

În primul rînd, se aleg 6—8 cărți asupra cărora se vor purta discuțiile în cadrul „meciului” (cărțile pot fi, eventual, dintre cele aflate pe fișele de cititori ale celor care participă la joc).

Echipele se așază față în față. Prin tragere la sorți, se stabilește care echipă începe jocul.

Să zicem că jocul este început de prima echipă. Un reprezentant al acesteia formulează prima întrebare. Oricare dintre membrii celei de-a doua echipe are voie să răspundă; dacă răspunsul dat este corect, formulează el cea de-a doua întrebare, adresată primei echipe; dacă răspunsul nu este corect, poate să răspundă alt membru al echipei; dacă nimeni din echipa a doua nu poate să răspundă, atunci echipa pierde un punct. Se cere să dea răspunsul cel care a formulat întrebarea; dacă nici acesta nu știe, echipa lui are un autogol. Dacă nici unul dintre concurenți nu cunoaște răspunsul, arbitrul este obligat să răspundă el, folosindu-se, eventual, de mijloacele de informare existente în bibliotecă.

Arbitrul apreciază, în funcție de felul în care s-a desfășurat jocul, cine formulează întrebarea următoare.

Aceste câteva jocuri literare pe care le-am amintit în materialul de față sînt menite să stimuleze interesele de lectură ale tinerilor. De aceea, ele trebuie să fie privite și sub aspectul lor competitiv, dar și sub acela al faptului că dezvăluie în fața tinerilor cititori o sursă din colecțiile bibliotecilor. Cartea trebuie să fie prezentă în permanență în timpul desfășurării acestor acțiuni, să se facă apel la sursele de informare, să se elucideze problemele neclare, să se recomande lucrări care să vină în completarea celor aflate în discuție.

Desigur, manifestările de masă sub forma concursurilor literare pot fi organizate și cu alte categorii de cititori. Ele se bucură însă de un deosebit succes în rîndul copiilor și tinerilor, pentru care constituie o cale mai agreabilă de a ajunge la marile comori ale culturii.

A. B.

Prezența operei lui Gorki în România

Dacă am urmări traiectoria pe care a evoluat difuzarea și receptarea operii lui Maxim Gorki într-un circuit mondial, am constata că, timp de aproape trei sferturi de veac, ea face ocolul lumii, înregistrând noi și noi ediții în cele mai diverse limbi ale popoarelor de pe întreg globul.

Curînd după apariția primului titlu de povestire în patria scriitorului (*Makar Ciudra*, 1892), urmată la scurte intervale de alte titluri din seria nuvelor și povestirilor de un romantism tonic, alternînd cu cele de factură realistă, precum: *Emilian Piliai*, *Konovarov*, *Sofii Orlov*, *Foști oameni*, *Varenka Olesova* etc. (1893—1898), numele lui Gorki captează atenția opiniei publice mondiale, asemenea unei „revelații”, prin noutatea mesajului artistic al acestui „sol nou din Răsărit al umilților și obijduiților vieții” — cum îl numește Mihail Sadoveanu în evocările sale¹⁾. Și tot marele nostru prozator, încercînd să descifreze „cheia literaturii lui Maxim Gorki, a succesului său între cititorii apuseni, la începutul veacului nou XX”, conchide: „Starea de neliniște din împărăția cea mai răsăriteană aștia curiozitatea unei lumi blazate care nu mai putea crede în nimic. Scepticismul și disprețul de om duceau pe scriitorii occidentali la un împas căruia nu-i puteau găsi ieșire. Societatea burgheză... își găsisse judecători nemiloși în romancierii ca Balzac, Flaubert, Daudet, Maupassant și Zola”²⁾.

Același stare de spirit o semnala și Anatole France, scriînd pe la 1889: „Literatura noastră contemporană oscilează ca un pendul între naturalismul animalic, grosolan și între misticismul exaltat. Ne aflăm sau în misticism, sau în nouri; cale de mijloc nu avem”.

Dar ce anume îl atrăgea pe M. Sadoveanu la acest scriitor rus, care „acordă sărmanilor simpatie înțelegătoare, căutînd în ei valorile umane... Ce era mai ales nou în povestirile lui Maxim Gorki?” — se întreba autorul *Baltagul* și al *Neamului Șoimăreștilor*, captivat de universul personajelor și imaginilor gorkiene: „Desigur îmi plăceau priveliștile din Crimeea și stepa; îmi erau simpatici *Makar Ciudra*, mîrzacii tătari, hoșii dobrogeni. Mă mișcau poezia mării și avîntul șoimilor. Cuvîntul «libertate» avea în paginile lui Gorki un sens luminos și mareș³⁾.

Acest interes major față de mesajul unui scriitor-vizionar, de factură protestatară, s-a manifestat cu o intensitate simptomatică încă de la 1895, cînd apar la noi primele traduceri, aproape concomitent cu cele din alte țări europene, fapt atestat de Cezar Petrescu în amintirile sale: „Cînd, prin ajutorul anului 1900, au apărut primele cărți ale lui Maxim Gorki traduse în limbile din apusul și centrul Europei, numele autorului s-a răspîndit fulge-

¹⁾ Evocări. Buc., E.S.P.L.A., 1954, p. 255.

²⁾ Idem. p. 253.

³⁾ Op. cit., p. 255.

rător" ⁵⁾. Trebuie relevat faptul că textele celor dintii traduceri din opera lui Gorki publicate în țara noastră n-au putut fi detectate, menționarea lor figurind doar în *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”* de I. A. Candrea și Gh. Adamescu (la pag. 1667—1668); este vorba de câteva titluri: *Vagabondul și tovarășul meu de drum*, traducere de P. Neagoe, 1895; *Scene din viața vagabonzilor*, traducere de G. Carp, Biblioteca pentru toți; *Nuvele*, traducere de Lia Hirsu, Biblioteca pentru toți.

Deosebit de puternic a fost ecoul creației gorkiene în România anilor 1900, o dată cu apariția povestirii *Boles* (în *Revista modernă*, nr. 23, 5 august 1901), urmată apoi de publicarea succesivă a altor titluri, care căpătaseră pînă atunci o largă circulație și recunoaștere pe plan mondial: *Cintecul șoimului*, *Makar Ciudra*, *Odată toamnă*, *Dracul în a doua pribegie*, *În fața vieții*, *Konozalov*, *Malva*, *Azihul de noapte*, *Bătrina Izerghil*, poemele *Omul și Cintecul Albatrosului*, culminînd în 1910 cu prima ediție românească a romanului *Mama* (în versiunea lui O. Călin și I. Nour, Buc., Editura „Poporul”); fragmente substanțiale, capitole întregi, văzuseră anterior lumina tiparului în paginile ziarelor *Patria* (1907) și *România muncitoare* (1908).

Se poate afirma cu certitudine că gradul de difuzare și receptare a operelor marelui scriitor rus în țara noastră a fost considerabil și constant, înregistrînd în unele etape o traiectorie ascendentă. Numai în primii 15 ani (de la 1901 pînă la 1916) au apărut la noi, în ediții separate, peste 30 de titluri, dintre care 6 culegeri de povestiri și nuvele pe lângă traducerile sporadice care apăreau în revistele periodice sau în ziare cotidiene cu profil eterogen (*Revista modernă*, *Tribuna*, *Renașterea*, *Noua revistă română*, *Munca literară și științifică*, *Junimea literară*, *România muncitoare*, *Tribuna Română*, *Lucaful*, *apărea la Budapesta*), *Viitorul social*, *Lupta*, *Familia*, *Iașul socialist* ș.a.), precum și în colecțiile de largă popularizare ale vremii: *Biblioteca pentru toți*, *Biblioteca „Lumen”*, *Minerva*, *Facla*, *Lumea* etc. Aproape fiecare nouă apariție suscita ample dezbateri în presă, recenzii și articole mai substanțiale, ecouri imediate în critica noastră literară.

Fenomenul este firesc și el își găsește explicația în acel profund umanism al literaturii ruse care, după expresia lui Cezar Petrescu, „se confundă cu însăși rașunea ei de existență”, scriitorul nostru definind-o sugestiv drept „arta iubirii de om”.

Despre această stare de spirit, atestînd sufragiul de care se bucurau creațiile gorkiene în rîndul maselor largi de cititori, despre climatul literar propice pentru receptarea me-

sajului lor tonifiant ne vorbește strălucitul meșter al prozei românești, Mihail Sadoveanu, evocînd anii primelor sale debuturi literare: „În acea vreme a tinereții mele, intrase cu mare vîlvă în literatura europeană Maxim Gorki. Opera sa a fost tradusă în toate limbile. La începutul veacului au apărut și la noi traduceri numeroase în ziare și reviste. Lumea din afara granițelor Rusiei putea cunoaște mai bine, prin Gorki, sufletul acela neliniștit al poporului rus, chinuit de sensul vieții, putea să presimță în eroii lui Gorki frămîntarea oceanului umar de la granița Europei, pînă sub cercul polar și în Iundul Siberiei, frămîntarea de valuri nebiruite care trebuia să rupă zăgazurile” ⁶⁾.

Dacă, la început, ceea ce captiva mai ales în opera lui Gorki era motivul „vagabondajului”, atît de specific pentru creația sa din tinerețe, treptat-treptat scriitorul s-a impus și prin alte valențe ale operei sale de maturitate, din care se degajă acel patos liberatar prevestind valul revoluționar, în măsură să stimuleze spiritul militant al cercurilor democratice împotriva oricăror silnicii și abuzuri. O semnificație simbolică capătă faptul că în ziarul *Jos despotismul* (editat într-un singur număr, la 27 ianuarie 1905, de către cercul *România muncitoare*, în semn de protest împotriva terorii dezlănțuite de guvernul țarist în acele zile dramatice) au fost publicate două opere ale lui Gorki cu pasionat mesaj revoluționar: *În fața vieții și Cintecul Albatrosului*. Se știe, de asemenea că, imediat după arestarea lui Gorki (în 1905), a avut loc în România o puternică acțiune de protest, în care au fost antrenate și cercuri largi de intelectuali (*Uoința națională*, XXII, 1905, nr. 529 din 28 ianuarie, în articolul *Maxim Gorki*, scria în legătură cu aceasta: „Dacă va rămîne arestat, atunci problema umanității se va schimba în una politică”).

Cu toate că cea mai mare parte a traducerilor se efectua prin intermediul limbilor franceză și germană, contribuția calitativă trebuie relevată în versiunile semnate de Ion Pas. Liviu Rebreanu ⁷⁾, Al. Philippide, Ionel Teodoreanu, N. Rădulescu-Niger, Al. Iacobescu, la care se adaugă și numele traducătorilor — cunosători ai limbii ruse: C. Săteanu, I. Nădejde, Sofia Nădejde, Sofia Dobrogeanu-Gherea, Sașa Roban ș.a.

O etapă deosebit de intensă în ceea ce privește publicarea în România a operelor lui Gorki se înregistrează în primii ani de după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, cînd, în afară de culegeri de nuvele și ediții separate, sînt reproduse în câteva publicații socialiste fragmente din romanul *Mama*

⁵⁾ Op. cit., p. 192—193.

⁶⁾ Marele nostru prozator a tălmăcit poemul gorkian *Cintecul șoimului* sub titlul *Moartea șoimului* (publicat în *Țara noastră*, III, 1909, nr. 14).

⁷⁾ *Insemnări de călător — Reflecții de scriitor*. Buc., Cartea rusă, 1958, p. 351.

(discursul lui Pavel Vlasov la proces și altele), iar în 1924 apare o nouă ediție a romanului, în remarcabilă tălmăcire a lui Ion Pas, care publicase în 1923 și traducerea ciclului de *Povești italiene*, sub titlul *Pe coastele Italiei*.

Trebuie semnalat ca un eveniment de semnificație deosebită publicarea, în 1934, în paginile revistei uteciste *Studentimea nouă*, a mesajului „Cu cine sînteți voi, maeștri ai culturii?” (apărut în luna mai a aceluiași an în ziarul sovietic *Pravda și Izvestia*), mesaj prin care scriitorul militant Maxim Gorki adresa un apel arzător către oamenii de știință și de litere din întreaga lume, îndemnându-i să facă front comun împotriva primejdiei fasciste.

În epoca noastră, imediat după 23 August 1944, alături de clasicii literaturii ruse și ai literaturii sovietice contemporane, Maxim Gorki se bucură de sufragiul cititorilor de cele mai diverse vârste și categorii. În decursul ultimelor 2 decenii au văzut lumina tiparului 100 de volume din opera lui Gorki, însumînd un tiraj de peste 1 300 000 de exemplare. Pe lângă numeroase ediții separate ale principalelor opere, precum: *Foma Gordeev*, *Trilogia autobiografică*, *Întreprinderea Artamanov*, *Klim Samghin*, o imagine globală se oferă prin ediția de *Opere* în 30 de volume. Numai romanul *Mama*, în excelentă traducere a lui Cezar Petrescu (care a transpus în românește și *Trilogia autobiografică*), a cunoscut nouă ediții totalizînd 250 000 exemplare. Tălmăcitorul vastei epopei *Viața lui Klim Samghin* — Demostene Botez — sintetizează rezultatele experienței sale, valabile pentru perfecționarea măiestriei artistice a scriitorilor în general: „*Lucrînd doi ani la cele 2 200 de pagini ale celor patru volume din «Viața lui Klim Samghin», am putut să cunosc bine adîncimea și imanismul gîndirii lui Gorki, am putut să-mi dau singur seama de ce mare preț a fost acest prozator; am văzut ce înseamnă maturitatea artei literare care merge cu conștința pînă la aforism; am înțeles cît de ascuțit era spiritul de observație al lui Gorki și știu cum se construiește ... un erou de*

dimensiunile lui Klim Samghin ca reprezentant al unei întregi clase”.

Piesele lui Gorki sînt incluse constant în repertoriul teatrelor din țara noastră, îndosebi *Azilul de noapte*, care s-a bucurat încă de la începutul vocaului de un răsunător succes (în 1904 au apărut, aproape simultan, două versiuni semnate de I. Nădejde și Z. Bîrsan; ultima versiune românească, recentă, a piesei aparținînd Emmei Beniuc, care a tradus, de altfel, întreg teatrul gorkian).

Cu ocazia centenarului nașterii scriitorului, se pregătește o ediție cuprinzînd cele mai reprezentative povestiri și nuvele. Studii substanțiale, de exegeză adîncită, au apărut în ultimii ani în România, constituind reale contribuții la investigarea valențelor etice și estetice ale operei unui scriitor, ale cărui cărți nu lipsesc din nici o bibliotecă, despre care Johannes Becher spunea că „*reprezintă pentru contemporaneitate un model al poeziei-gînditor*”, și a cărui operă a postulat pentru generațiile viitoare înalta menire a umanității în expresia ei artistică, anume aceea de a ridica „*la rangul cuvenit imaginea omului muncitor în decursul istoriei, a omului, acest izvor de energie care organizează și transformă lumea*...”

În ultimele două decenii, știința noastră literară și-a dat o contribuție substanțială la studiul operei lui Gorki prin lucrările unor critici și istorici literari de prestigiu, precum: George Călinescu, Tudor Vianu, Al. Philippide, Șerban Cioculescu, M. Novicov, Geo Bogza ș.a.

Aportul scriitorilor-traducători este considerabil. În afara numelor amintite (Cezar Petrescu, Demostene Botez) se cuvine a fi menționați: Eusebiu Camilar, Otilia Cazi-mir, Valeria Sadoveanu, Ștefana Velisar Teodoreanu, Anda Boldur, Emma Beniuc și alți fervenți admiratori ai lui Gorki, pe care ilustrul nostru critic G. Ibrăileanu îl considera „*un mare artist și, împreună cu Romain Rolland, scriitorul cel mai profund uman dintre contemporani*”.

Tamara GANE

Mai puțin cunoscut decât frunzași revoluțioi de la 1848, C.D. Aricescu, alături de I. Heliade Rădulescu, Cezar Bolliac, C. A. Rosetti și G. Barițiu, a fost unul dintre cei mai activi publiciști ai epocii, ceea ce l-a determinat pe G. Călinescu, într-unul din studiile cade i le-a închinat, să-l denumească *Un jurnalist al poporului*¹⁾.

Cîteva date biografice esențiale vor ajuta pe cititor să-și formeze o imagine mai exactă asupra personalității lui C. D. Aricescu, tip de intelectual format în perioada premergătoare evenimentelor de la 1848. S-a născut la Cîmpulung-Muscel la 18 martie 1823 și, după o copilărie fericită, petrecută pe meleagurile natale, copilărie pe care o va evoca adeseori cu căldură în încercările sale poetice, sosește la vîrsta de 14 ani în București, unde se înscrie ca bursier la Colegiul de la Sf. Sava. Aici studiază istoria cu Florian Aron, filozofia cu August Treboniu Laurian, se deprinde cu limbile latină, franceză, germană și aprofundează limba greacă pe care o cunoștea încă din copilărie. În această epocă se formează citind din J. J. Rousseau, *Emile ou Traité de l'éducation* și *Confessions*, din V. Hugo și Lamartine.

Debutul poetic al lui C. D. Aricescu se face sub auspiciile lui I. Heliade Rădulescu, care îi publică, în numărul din 7 ianuarie 1846 al *Curierului român*, poezia *Adio de la Colegiul Sf. Sava*, dedicată corpului profesoral, poate din secreta dorință a autorului de a-și măguli dascălii, întrucît se visa a fi chemat în rîndul profesorilor :

„Mă-mbarc pe-o mare plină de stînci
și de urgie
Dar inima-mi și gîndul întregi le las
la voi
In sînul vostru dulce și plin de veselie,
Voi alerga adesea la chinuri și nevoi“.

Este puțin cunoscut faptul că inițiativei lui C. D. Aricescu și a unui grup de tineri se datorește înființarea unui teatru de amatori în Cîmpulung, care a funcționat cu întreruperi între anii 1846 și 1859, din al cărui repertoriu făceau parte și piese de Molière, *O soare la mahala* de C. Caragiali și pentru care C. D. Aricescu a compus special comediile *Cuconul Panaiotache* și *Peșitorul*, precum și *Trîmbița Unirii*, scenetă legată de marele eveniment istoric care se producea.

Deși a întîmpinat cu entuziasm revoluția de la 1848, nu a participat decât tangențial la ea, făcînd propagandă revoluționară la Cîmpulung. Un an mai tîrziu însă, C. D. Aricescu este arestat pentru poezia *Blestemul României contra apăsătorilor ei* și ținut în detenție la Snagov, pînă la 6 decembrie 1850²⁾.

C. D. Aricescu

145 de ani de la nașterea sa

Participarea sa activă la viața politică a țării începe cu anul 1857, când este ales secretar al comitetului din Cîmpulung care avea menirea să pregătească Unirea în acest ținut. În mai multe rânduri deputat, ca reprezentant al cîmpulungurilor, C. D. Aricescu este partizanul grupării radicale. În timpul acesta colaborează activ la cele mai însemnate publicații ale vremii, la *Foaie pentru minte, inimă și literatură* editată de G. Barițiu, la *Timpu*, *Concordia* și *Secolul*. În 1859 devine administrator, iar un an mai târziu redactor la ziarul *Românul* al lui C. A. Rosetti.

Activitatea publicistică și atitudinea conștient democratică i-au adus însă inamici politici. Un ultim post important deținut de C. D. Aricescu este acela de director al Arhivelor Statului, unde a activat în două rânduri, o dată între 1869 și 1870 și a doua oară între 1871 și 1876. În această calitate, a adus o prețioasă contribuție în publicarea unor însemnate izvoare istorice. În urma unui conflict avut cu M. Kogălniceanu, este destituit și îndepărtat din viața politică a țării. Ajuns inspector școlar, apoi director al internatului Liceului Matei Basarab se stinge din viață la 18 februarie 1886, în urma unei crize cardiace.

După cum a observat V. Maciu în excelentul său studiu³⁾, partea cea mai temeinică a operei lui C. D. Aricescu rămâne cea istorică, care se compune din: I. Monografiile și articole (*Istoria Cîmpulungului, prima considerată a României*⁴⁾). Partea I—II, *Istoria revoluțiunii române de la 1821*⁵⁾. Vol. 1—2, precum și articole istorice apărute în revista *Columna lui Traian*: II. Lucrări cu caracter memorialistic (*Procesul și exilul meu la Snagov*⁶⁾. *Memoriile mele* — mss. în curs de apariție); III. Publicații de izvoare (*Condiția de venituri și cheltuieli a vistieriei de la 7202—7212 (1694—1704)*⁷⁾, *Corespondința secretă și acte inedite ale capilor Revoluțiunii române de la 1848...*⁸⁾, *Acte justificative la istoria revoluțiunii române de la 1821*⁹⁾; IV. Lucrări istorice-archivistice (de exemplu *Indice de hrisoave și cărți domnești aflate în Arhiva Statului și nepublicate încă*¹⁰⁾ 2 vol.) și V. Lucrări polemice cu caracter istoriografic (*Capii Revoluțiunii române de la 1848 judecați prin propriile lor acte*¹¹⁾ și *Politica domnului Ioan Ghica, ex-bey de Samos*²¹⁾).

Acestei judicioase împărțiri a operei istorice făcute de V. Maciu în studiul citat, trebuie să-i adăugăm numeroasele volume de poezii tipărite de C. D. Aricescu, cuprinzînd versificări desuete (*Cîteva ore de colegiu*¹²⁾, *Arpa română*¹³⁾, *Lyra*¹⁴⁾), și piesele de teatru alcătuite (*Peșitorul* — mss., *Trîmbița Unirii și Sărbătoarea națională de la 24 ianuarie 1859*¹⁵⁾, *Scene politice în versuri, Carbonarii*¹⁷⁾), unele din ele de factură romantică).

Mergînd pe linia inițiată de I. Heliade Rădulescu, a desfășurat și o importantă activitate de traducător; dînd în limba română *Consuelo*¹⁸⁾ de George Sand, pentru *Biblioteca Universală* a lui Heliade, precum și *Călătorie împrejurul camerei mele*¹⁹⁾ de Xavier de Maistre.

Este interesant să arătăm cum și-a scris C. D. Aricescu opera istorică, cum a înțeles să se folosească de izvoare și de informații. Deși avea predecesori în epocă, Aricescu n-a rămas în urma lor. Al. Papiu Ilarian publicase între 1862 și 1864 *Tesaur de monumente istorice pentru România*, M. Kogălniceanu terminase de publicat în 1852 *Letopisețele Țării Moldovei*, N. Bălcescu scrisese deja *Istoria Românilor sub Mihai Vodă Uiteazul*. La baza torentică a operei istorice a lui C. D. Aricescu stau recomandările lui N. Bălcescu din *Cuvînt preliminaru despre izvoarele românilor*²⁰⁾.

Cu *Istoria Cîmpulungului*, Aricescu realizează în cultura românească prima monografie cu caracter istoric a unui oraș. Exemplele în acest sens îi lipseau cu desăvîrșire. În acest scop, se folosește de izvoare nemai-utilizate pînă la el, pe care le-a descoperit în urma unor cercetări personale chiar la sursă. Se numără printre acestea multe din documentele aparținînd orașului Cîmpulung — cele ale bisericii domnești din localitate, ale moștenilor, precum și condaica isprăvnicatului județului Muscel. Nu-i scapă atenției nici inscripțiile de la biserică și de pe pietrele funerare.

În *Istoria revoluțiunii române de la 1821*, pe care o scrie din dorința de a reaminti contemporanilor evenimentele istorice destul de apropiate care au zguduît istoria patriei, expune izbucnirea, dezvoltarea și prăbușirea răscoalei condusă de Tudor Vladimirescu, considerînd-o, ca și N. Bălcescu, ca o mișcare națională și democratică. În alcătuirea ei, C. D. Aricescu se bizuie deopotrivă pe izvoare scrise, cum ar fi lucrarea lui Maxime Raybaud, *Mémoires sur la Grèce pour servir à l'histoire de la Guerre de l'Indépendance, accompagnées de plans topographiques*. Paris, 1824—1825, sau a germanului G. G. Gervinus, *Insurrection et régénération de la Grèce*. Paris, 1863, dar se folosește și de acte autentice de arhivă, memorii și chiar de articole din gazetele timpului.

În fondul Saint Georges aflat la Biblioteca Centrală de Stat, unde se află în păstrare cea mai mare parte a arhivei lui C. D. Aricescu, se găsesc nenumărate documente care atestă anchetele întreprinse de acesta printre martorii oculari și participanții la răscoala lui Tudor Vladimirescu. Reușește astfel să coordoneze mărturia orală cu izvorul istoric scris, deși acest lucru îl conduce uneori la o discernere insuficientă a izvoarelor. Mai mult decît altă, C. D. Aricescu s-a îngrijit și de publicarea izvoarelor folosite.

Publicînd *Corespondința secretă și acte inedite ale capilor revoluțiunii române de la 1848*, C. D. Aricescu a vrut să înlesnească sarcina celor care ar dori să scrie o istorie a revoluției de la 1848, dar a urmărit și un scop educativ: „... cei ce au lucrat bine, să se bucure, cei ce au lucrat rău să roșească; primind fiecare răsplata faptelor lor în persoana lor sau a urmașilor lor” (*op. cit.* p. IV).

Am mai arătat că, în calitate de director al Arhivelor Statului, C. D. Aricescu a fost continuu preocupat de publicarea izvoarelor istorice, dînd la iveală, spre folosul istoricilor, *Condica de venituri și cheltuieli a viziterii de la 7202—7212*, precum și un *Indice de hrisoave*.

Alături de N. Filimon, C. D. Aricescu a fost și unul dintre primii cronicari dramatice ai epocii sale.

Deși i-a plăcut totdeauna să se considere poet, la Aricescu a predominat un spirit

științific deosebit de riguros. Pe linia preocupărilor sale s-a înscris și activitatea bibliografică. În ziarul *Pressa*, nr. 17 din 23 ianuarie 1875, sub semnătura sa întîlnim o *Listă a ziarelor ce au apărut în Dacia Traiană în 1874*, cuprinzînd și periodicele românești care apăreau în străinătate, precum și cele străine care apăreau în România. Materialul nu este împărțit tematic; revistele și ziarele sînt așezate în ordine alfabetică, iar la cele apărute în străinătate se indică locul de apariție. Această prețioasă contribuție este, după știrea noastră, una din primele încercări de acest fel care s-au întreprins în România.

Publicist, istoric, poet și traducător, C. D. Aricescu, alături de frunzații revoluției de la 1848, a adus și el o contribuție, nu puțin însemnată, la formarea României moderne.

Petre COSTINESCU

Bibliografie

1. Călinescu, George. *Un jurnalist al poporului: C. D. Aricescu*. In: *Revista Fundațiilor*, nr. 4, 1967, p. 37—46; articolul retipărit în: *Studii și cercetări de istorie literară și folclor*, 9, nr. 1, 1960, p. 170—178 sub titlul: *C. D. Aricescu*, precum și în: *Studii și cercetări de istorie literară*. Buc., Editura tineretului, 1966, p. 85—101.
2. Aricescu, C. D. *Memoriile mele*. Mss. la Muzeul Teatrului Național, în curs de apariție într-o ediție îngrijită de prof. Dan Simonescu și Petre Costinescu.
3. Maclu, Vasile. *Activitatea istoriografică a lui C. D. Aricescu*. Buc., 1957. 56 p. + 1 f. portr. (Societatea de științe istorice și filologice din R.P.R. Extras din culegerea „Studii și articole de istorie”. II, 1957).
4. București, 1855—1856. 2 vol.
5. Craiova. In Editura typhographiei române Gh. Chitlu și I. Theodoru, 1874, 2 vol.
6. București, 1859. 104 p.
7. Buc., 1873—1874. 3 vol.
8. București, 1873.
9. Craiova, 1874.
10. Buc., 1874—1876.
11. București, 1866. 96 p.
12. București, 1870. 1 f. + 162 p.
13. București, 1846.
14. București, *Tipografia Sfintei Mitropolii*, 1852. 112 p.
15. București, 1858. 64 p.
16. București, 1860. 31 p.
17. București, 1873. 80 p.
18. Rămasă în manuscris.
19. București, *Imprimeria lui Ferdinand Om.*, 1856. 96 p.
20. Cf. Maclu, V. *op. cit.*

Dima-Drăgan, Corneliu. **Biblioteca unui umanist român: Constantin Cantacuzino stolnicul.** Cuvînt înainte de Virgil Cîndea. București, 1967. XV + 407 p. (Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, Consiliul așezămintelor culturale).

Anul 1967 a fost un an bun și spornic pentru lucrările bibliologice. Au apărut mai multe lucrări bibliografice masive: *Catalogul manuscriselor românești din Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România*, vol. IV; *Catalogul publicațiilor Academiei Române*, vol. II, 1938—1948, cu un Supliment (1867—1937) alcătuit de Barbu Berceanu; *Bibliografia monumentelor feudale din Țara Românească*, alcătuită de N. Stoicescu. Stat sub tipar 2 volume închinat aniversării Centenarului Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România.

Alături de acestea și de altele, tot așa de însemnate, asupra cărora vom reveni într-o cronică bibliologică, inserăm cu vie multă mire, din domeniul istoric bibliotecilor, lucrarea asistentului universitar Corneliu Dima-Drăgan, menționată mai sus. Publicată sub auspiciile Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, cartea poate fi citită cu mult folos de istorici, de bibliotecari, de istoricii literaturii și culturii noastre vechi, de bibliofili și de toți care vor să cunoască mai adînc aportul cărturarilor români din evul mediu la umanismul european (secolul al XVIII-lea). De aceea găsim necesară o prezentare a valorosului studiu.

Cunoscutul cercetător Virgil Cîndea atrage atenția, în *Cuvînt înainte*, asupra prestigiuului pe care biblioteca savantului umanist român l-a avut în fața străinilor. Bogat în idei, reținem din *Cuvînt înainte* (p. IX—XV) pasajul comparativ referitor la cantitatea cărților unei biblioteci medievale: a lui Erasmus, de 413 volume, a lui Georgius Sabinus, de 90, a lui Pico de la Mirandola, de 1190, iar a Stolnicului, de peste 500, identificate pînă acum. Însemnările autografe ale lui Constantin Cantacuzino fac mărturie vastei lui culturi multilaterale, construită pe lecturi critice și pe confruntări de texte. Biblioteca lui a fost o bibliotecă vie, cărțile ei se reflectă în fiecare pagină din operele publicate și manuscrise.

Cu un zel ce poate fi dat ca exemplu tinerilor cercetători, autorul a urmărit, timp de mai mulți ani, problema aceasta. Descoperind, în 1964, catalogul cărților bibliotecii stolnicului din mănăstirea Mărgineni (263 de titluri în 315 volume), scris în anul 1839 de către Gheorghe Ioanid, Corneliu Dima-Drăgan a urmărit sistematic și cu perseverență răspîndirea lor în bibliotecile țării și în cele străine, ajungînd să reconstituie de visu, pînă acum, 407 opere, în aproape 500 de volume. Cercetarea aceasta minuțioasă este concentrată în substanțialul capitol *Biblioteca stolnicului Constantin Cantacuzino* (p. 1—30); este prezentat aici fondul vechi al bibliotecii, strîns cu grijă de postelnicul Constantin Cantacuzino, tatăl stolnicului, pînă la moartea sa (1663); este urmărită îmbogățirea ei în vremea studiilor stolnicului la Constantinopol, Padova și mai tîrziu prin comenzi făcute pe baza consultării cataloagelor și a informării prin corespondență. Un aport important îl constituie în acest studiu partea referitoare la analiza cărților cu caracter umanist și a însemnărilor autografe: *Călătoriile lui Pausanias* (1583), *Cronica universală de Johannes Nauclerus* (1544), exemplar care aparținuse mai înainte mitropolitului Moldovei, Dosoftei, *Gramatica latină* de Emmanuel Alvarus și alte multe opere celebre din secolele al XVI-lea, al XVII-lea și al XVIII-lea. Descoperirea cărților bibliotecii Cantacuzinilor, cărți care au pe ele înserate cote, a permis autorului să schițeze și modul de organizare a bibliotecii. Așezarea în rafturi era făcută pe formate; în cadrul formatului, cărțile erau așezate tematice; cotele erau notate prin cifre arabe. Manuscrisele erau separate de cărți. Cataloagele epocii ilustrează aranjamentul cărților în depozit (în dulapuri). Cu extrase din corespondența timpului, autorul fixează rolul principal al lui Nicolae de Posta, originar din Hios, și al lui Marcus din Cipru, ca bibliotecari ai Cantacuzinilor.

Cuvîntul înainte semnat de Virgil Cîndea și studiul lui Corneliu Dima-Drăgan, *Biblioteca unui umanist român: Constantin Cantacuzino stolnicul*, sînt traduse și în limbile engleză, franceză și rusă (p. 33—96), astfel că cercetătorii străini pot afla noi știri, adesea senzaționale, cu privire la această personalitate culturală a românilor, a cărui erudiție a uimit pe vizitatorii străini care l-au cunoscut pe stolnic.

Urmează partea principală a lucrării: *Catalogul bibliotecii marelui umanist român Constantin Cantacuzino stolnicul* (p. 97—278): o reconstituire savantă după cărțile și manuscrisele văzute de autor sau semnate de alții (407 titluri), grupate în 9 divi-

ziuni tematice : istorie și geografie, filozofie, juridice, literatură și lingvistică, științele naturii, inclusiv medicina, științele tehnice și matematice (inclusiv astronomia), teologia, publicații periodice și enciclopedice, în fine, manuscrise și cărți românești vechi. Fiecare unitate este descrisă după regulile bibliografice aplicate fondurilor speciale: autor, titlul complet în limba originalului, caracterizarea cantitativă.

Dintre aceste categorii ilustrate cu cele mai bune cărți ale epocii, mă opresc asupra uncea singure: lucrările de referință și documentare. Stolnicul lucra ca un om de știință din vremea noastră. El este primul român care a avut în bibliotecă sa o revistă de informare bibliografică: *La galleria di Minerva* (Veneția, 1696—1716); a fost primul român care s-a informat sistematic, din presa străină contemporană, asupra politicii externe curente. În bibliotecă sa se găsește periodicile *Il corriere ordinario* (Viena, 1688—1703) și *Foglio* (periodic săptămânal italian, din anii 1701—1703). El utilizează enciclopediile, numite pe atunci *Theatrum* (privire de ansamblu) și *Thesaurus* (*Theatrum urbium*, *Theatrum mundi*): a avut în bibliotecă atlase (*Atlas novus*, Amsterdam, 1619—1667).

Observațiile suplimentare, ca: bibliografia autorului, scurtă caracterizare a activității lui, în general, și a cărții respective, în special, note despre circulația cărții, notarea elementelor bibliografice (legătura, ex libris, gravuri ș.a.) scot lucrarea lui Corneliu Duna-Drăgan din rindul simplor bibliografii descriptive, integrând-o în instrumentele crude de lucru ale istoriei literare.

Deosebiră dintre catalogul astfel reconstituit și cel sumar, executat de Ioanid în 1839 (reprodus în facsimile la p. 279—290), arată cât de necesară era reconstituirea.

O bună idee a avut autorul când și-a completat lucrarea sa istorică și bibliografică cu numeroase reproduceri facsimilate (p. 293—355) de pe foile de titlu sau de pe alte pagini care au ex libris-ul autograf al stolnicului sau al altor posesori vremelnici ai cărților. Este prima colecție de ex libris-uri în literatura bibliografică românească; ea este în măsură, prin buna selecție a materialelor, să stimuleze un studiu special asupra acestei teme cu totul ignorată în bibliologia noastră. De obicei, stolnicul preceda sau urma ex libris-ului de o caracterizare a conținutului cărții, a valorii lui pentru studiile personale.

Volumul câștigă interesul și încrederea cititorilor și prin aparatul științific de orientare în teme atât de variate, în nume de autori străini atât de numeroși, cum îi reflectă cărțile bibliotecii. Astfel, lucrarea se termină cu un indice al operelor anonime (p. 357—358), un altul geografic (p. 359—360) și, în fine, de autori (p. 361—404).

Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, preocupat de dezvoltarea bibliologiei române la nivel științific înalt, a dăruit acestei discipline o lucrare plină de contribuții noi și valoroase. Materialele inedite publicate oferă teme de studiu care vor pune în valoare rolul pe care bibliotecile românești și cărturarii români din evul mediu l-au avut în stringerea legăturilor cultural-politice dintre Vest-Est. Bibliotecile noastre medievale au difuzat, în sud-estul europei, în cercuri restrinse, opere celebre din Vest, dar au și impus Vestului mișcarea culturală, științifică a Estului european.

prof. dr. docent Dan SIMONESCU

Les études sud-est européennes en Roumanie. Guide de documentation avec une introduction par Virgil Cândea [Studiile sud-est europene în România. Ghid de documentare cu o introducere de Virgil Cândea]. Publié à l'occasion du I-er Congrès international d'études balkaniques et sud-est européennes (Sofia, 26 août — I-er septembre 1966). Bucarest, 1966. (Comité national roumain d'études du sud-est européen).

Ghidul publicat cu prilejul primului congres internațional de studii balcanice și sud-est europene, care a avut loc la Sofia, în 1966, este prezentat în introducerea semnată de Virgil Cândea, secretarul general al Comitetului național de studii sud-est europene, ea făcând parte din programul de documentare al Asociației internaționale de studii sud-est europene. În prima lui fază, programul urmărește să pună la îndemâna oricărui cercetător preocupat de sud-estul european „un repertoriu al organismelor științifice și al instituțiilor de învățământ superior” din sud-estul european, „completat cu o bibliografie”, în scopul „de a oferi bilanțul cercetărilor în domeniul studiilor sud-est europene în fiecare din țările acestei zone geografice”.

Lucrarea prezintă realitățile românești în domeniul științelor sociale, atât sub raportul științific, cât și cel de învățământ, și acordă toată importanța cuvenită instituțiilor de documentare — arhive, biblioteci, centre de documentare, colecții și muzee —, precum și bibliografiei corespunzătoare. Repertoriul bibliografic, deși selectiv, constituie un punct de plecare excelent pentru cel ce dorește să se orienteze în acest domeniu.

Întocmit cu toată grija, cu colaborarea tuturor instituțiilor menționate, cu sprijinul câtorva cunoscuți conducători de instituții de documentare, ca acad. Aurel Avramescu, directorul general al Centrului de documentare științifică, și prof. univ. Mircea Tomescu, directorul Bibliotecii centrale universitare din București, pe baza unui material infor-

mativ elatat și revăzut de Iosefina Leibovici și Alexandru Duțu, ghidul prezintă o imagine completă, sistematică și, deci, deosebit de utilă cercetătorilor străini, cărora li se adresează. Dar, ca orice lucru bine făcut și care deschide un drum — este primul ghid complet de documentare în științele sociale cu privire la Republica Socialistă România¹⁾ —, el își crecează imediat o utilitate de prim rang și înăuntrul țării noastre, informând pe cercetătorii români cu privire la posibilitățile de documentare în domeniul de interes al lor. Aceștia găsesc aici atât menționarea instituțiilor importante pe întreg cuprinsul țării, descrise succint, dar complet, de la adresă, scop, secții, publicații și pînă la ore de consultare sau vizitare, cît și bibliografia selectivă, în care titlurile fundamentale nu lipsesc din vreun domeniu prezentat. Un ghid astfel întocmit economisește o mare cantitate de timp și de energie tuturor cercetătorilor noștri, care se pot orienta, prin el, rapid asupra tuturor posibilităților de documentare din orașele noastre și-și pot face în acest fel un program amănunțit și precis al consultărilor posibile cu prilejul deplasării în aceste orașe. De aceea, recomandăm stăruitor traducerea în românește a acestui ghid.

O mențiune specială se cuvine capitoului *Bibliotecii*. Sînt prezentate toate bibliotecile mari din țara noastră (academice, naționale, universitare și publice), toate bibliotecile organismelor științifice, precum și cele ale arhivelor, ale centrelor de documentare, ale colecțiilor și ale muzeelor. Acest capitol are o deosebită importanță pentru bibliotecarii românești.

Repertoriile străine indică, cu privire la țara noastră, un număr restrîns de biblioteci. De pildă, *International Library Directory* (ediția I) menționează numai 48 de biblioteci, de toate profilurile, iar *World of Learning*, în ediția a 17-a, din 1966—67, cuprinde numai 29 de biblioteci, exclusiv cele politehnice, față de 146 de biblioteci prezentate în ghidul de față. Ambele repertorii străine descriu mult mai sumar fondurile bibliotecilor decît ghidul de care ne ocupăm, care informează precis și asupra epocii istorice cuprinse în diferitele fonduri și asupra diferitelor forme de reproducere a materialului (microfilme, fotocopii etc.). Socotim că acest capitol constituie începutul unui repertoriu general al bibliotecilor românești, care, completat cu toate celelalte biblioteci din diferitele domenii de cercetare, merită să fie tipărit, în volum separat, și nu numai în românește, ci și în cîteva limbi de circulație internațională.

¹⁾ Ghidul de documentare în științele sociale, întocmit de Vasile Iliescu, în 1960, în cadrul Secției de documentare a Bibliotecii Academiei, se referă numai la unitățile științifice aflate în București.

Dar un asemenea ghid, spre a-și împlini scopul, trebuie să fie viu, să țină pasul cu toate transformările care au loc în fiecare an: schimbări de adrese, înmulțiri de secțiuni, înființări de noi instituții științifice, schimbări mai profunde în organizarea și în profilul celor existente etc. De aceea, actualizarea lui continuă printr-o revizuire anuală e absolut necesară. Chiar față de situația de acum, se pot semna schimbări: Consiliul Național al Cercetării Științifice și-a schimbat adresa, iar la Institutul de arheologie, una din secții se numește acum Secția de arheologie romano-bizantină.

Pentru toate aspectele atât de importante pe care le prezintă acest ghid, el constituie o sursă permanentă de informare nu numai pentru cercetători, ci și pentru edituri, pentru profesorii din învățămîntul de toate gradele și pentru biblioteci. Aria largă de utilizare a lucrării aduce un argument în plus pentru traducerea în românește și pentru editarea ei, cît mai curînd, cu completările necesare și cu un index mai amănunțit, în mai multe limbi de circulație internațională.

Aurora M. NASTA

UN GHID BIBLIOGRAFIC AL LITERATURII ENGLEZE *

Apărută în primă ediție în 1965, la Londra, lucrarea bibliografică a lui F. W. Bateson, *A Guide to English Literature*, și-a câștigat în 1967 prin însăși utilitatea sa. Cuprinzînd bibliografia celor mai importante ediții din literatura beletristică, precum și a celor mai interesante comentarii critice asupra unor asemenea opere, apărute de-a lungul istoriei literaturii engleze, cartea se adresează cititorilor de toate vîrstele și preocupările.

Deși la baza întocmirii ghidului stau riguroase principii științifice, forma sa de prezentare nu e rigid bibliografică, de pură înșiruire a autorilor și a titlurilor de cărți. Fiecare dintre cele 11 capitole este introdus de cîte o considerație teoretică și istorică asupra perioadei sau teme analizate, după care urmează bibliografia propriu-zisă, și ea într-o formă, de cele mai multe ori, comentată.

Capitolul I trece în revistă lucrările generale privitoare la literatura engleză. Acestea sînt, la rîndul lor, sistematizate în 4 subcapitole:

* Bateson, F. W. *A Guide to English Literature* / Ghidul literaturii engleze /. Second edition. London, Longmans, 1967. 260 p.

1. *Bibliografii*, între care sînt citate ca foarte valoroase: *The Cambridge Bibliography of English Literature*, în 4 volume, editată în 1940 tot de către F. W. Bateson; publicații anuale ca: *The Year's Work in English Studies* (1919), *Annual Bibliography of English Language and Literature* (1920) și altele.

2. *Istoriile literare*, printre care sînt enumerate la loc de cinste: *The Cambridge History of English Literature*, în 14 volume (1907—1916), și *The Oxford History of English Literature*, în 12 volume (15 părți) — ultimul volum apărut în 1967 —, iar în proporții mai reduse: *The Pelican Guide to English Literature* în 7 volume (1954—1961). Apoi, lucrări de referință privitoare la istoria literaturii scoțiene, la istoria teatrului englez, a prozei de ficțiune și a criticii literare.

3. *Antologii*, subcapitol în care sînt cuprinse culegeri generale: *Major British Writers*, în 2 volume, editată de G. B. Harrison în 1954 și îmbunătățită în 1959, *Masters of British Literature*, în 2 volume, editată de Houghton Mifflin, în 1958, precum și antologii de poezie (Palgrave, F. T. *The Golden Treasury of Best Songs and Lyrical Poems in the English Language*, 1961) și de proză (Allott, Kenneth, *The Pelican Book of English Prose*, în 5 volume, 1956).

4. *Alte lucrări de referință*, unde sînt inserate dicționare și enciclopedii literare, cătaloage și ghiduri ale unor biblioteci sau librării (*The Oxford English Dictionary*, în 13 volume, 1933; Vivian, P. A. *Dictionary of Literary Terms*, 1908, cu toate îmbunătățirile sale; *Dictionary of World Literature; Criticism-Forms-Technique*, editat de Joseph T. Shipley în 1943 și revăzut, în 1955; *The Encyclopedia of Poetry and Poetics*, 1965, mult mai detaliată decît precedentul dicționar ș. a.).

Capitolele II—IX se conturează după cea mai generală periodizare a literaturii engleze, creionînd bibliografic literatura evului mediu, a Renașterii, a clasicismului ca și a romantismului continuat pînă în zilele noastre de realism. Astfel, capitolul al II-lea este intitulat *Introducere în literatura medievală* și abordează probleme care reies destul de clar din înseși titlurile subcapitolelor: 1. *Cînd a început literatura engleză?* 2. *Modul de comunicare și consecințele sale literare*. 3. *Comunicarea orală*. 4. *Concepția filozofică în evul mediu englez*.

În continuare, în capitolul al III-lea, găsim sistematizarea bibliografică a lucrărilor din această epocă de început literar. Sînt înregistrate, în primul rînd, bibliografiile generale, istoriile literare și antologiile pri-

vitoare la evul mediu, însoțite de caracterizări foarte interesante. Urmează apoi subcapitolul de studii speciale și auxiliare. În sfîrșit, de o reală valoare este bibliografie-reca lucrărilor împărțite după genurile cărora le aparțin: poezia lirică, romanul cavaleresc, drama și balada.

Prin sistemul de trecere în revistă a principalelor culegeri și antologii, generale și speciale, bibliografia cuprinde majoritatea edițiilor valoroase și utile pentru studiul epocilor literare. Fiecare capitol se încheie însă cu o prezentare bibliografică a principalilor reprezentanți ai epocii literare respective. Astfel, în capitolul al III-lea aflăm prețioase informații bibliografice despre: *John Wyclif* (1325—1384), celebrul traducător al Bibliei în limba engleză; *Geoffrey Chaucer* (1343—1400), părintele limbii literare engleze etc., iar la sfîrșitul capitolului următor sînt bibliografiate cele mai importante edii ale capodoperelor literare din perioada Renașterii (1500—1650), aparținînd marilor scriitori *Thomas Moore* (1478—1535), *Francis Bacon* (1561?—1595), *Christopher Marlowe* (1564—1593), *William Shakespeare* (1564—1616). Marelui dramaturg, autorul îi închină trei pagini din lucrarea sa, în care sînt cuprinse edițiile critice cele mai importante, precum și cele mai utile lucrări de referință și de critică literară privitoare la arta shakespeariană. La fel, operele lui *John Milton* (1608—1674), ideologul primei revoluții burgheze din Europa și autorul celebrului *Paradis pierdut*, sînt înregistrate după o chibzuită selecționare a edițiilor.

Clasicismul în proza și poezia engleză e reprezentat în bibliografia lui Bateson de *Jonathan Swift* (1667—1745), întemcietorul prozei umoriste din Anglia. *Joseph Addison* (1672—1719) și *Richard Steel* (1672—1729), primii și cei mai mari reprezentanți ai ziaristicii engleze, creatori ai genului reportajului literar, *Alexander Pope* (1688—1744), caracterizat drept Boileau al Angliei, *Henry Fielding* (1707—1754), ale cărui opere conțin primele manifestări de realism critic, îmbinat cu picaresc și preromantism.

Romantismul, care în Anglia și-a spus un cuvînt hotărîtor prin cei mai mari cîntăreți ai naturii, ai dragostei și ai idealurilor revoluționare, e prezentat sub formă bibliografică prin menționarea celor mai de seamă opere și culegeri din *W. Wordsworth* (1770—1850), *S. Coleridge* (1772—1834), *G. G. Byron* (1788—1824), *P. B. Shelley* (1792—1822), *W. Scott* (1771—1832), *John Keats* (1795—1821) și alții.

Operele marilor realişti critici și neoromantici sînt incluse de bibliograful englez tot în capitolul *Romantism*. E vorba de operele lui *W. M. Thackeray* (1811—1863), ale lui *Charles Dickens* (1812—1870), ale surorilor *Brontë*, *Thomas Hardy* (1840—1928), *Oscar Wilde* (1854—1900), *G. B. Shaw* (1856—1950), ca și ale altor reprezentanți de seamă ai literelor engleze din secolele al XIX-lea și al XX-lea.

În lucrare sînt incluse lucrările editoriale mai valoroase apărute pînă în anul 1966, precum și cîteva din 1967. Putem observa deci că avem de-a face cu o lucrare foarte cuprinzătoare, adusă la zi în ceea ce privește informarea bibliografică. Ne-o dovedește și faptul că ultimele două mari capitole ale ghidului se ocupă de problemele care completează tematica bibliografică: capitolul al X-lea este destinat studiilor de istorie și critică literară, pe genuri (teoria generală a criticii; critica poeziei, a teatrului, a prozei de ficțiune; despre stil și stilistică etc.), iar capitolul al XI-lea este intitulat sugestiv *Erudiție literară: introducerea în domeniul cercetării literaturii engleze* și cuprinde: cercetarea literară, descoperirea și identificarea textelor, folosirea materialului auxiliar și sintetizarea lui, tehnica cercetării literare. Aici sînt menționate: *bibliografii generale, bibliografii de bibliografii* (*A Register of Bibliographies of the English Language and Literature*, 1925, reeditată în 1962 de C. S. Northup), *bibliografii pentru diferite perioade ale istoriei literare*, nemenționate anterior, *bibliografii naționale și cataloage de cărți aflate în comerț și în biblioteci, bibliografii de periodice, dicționare bibliografice* etc.

Tot sub raport bibliografic este prezentată și tehnica cercetării literare (paleografia, bibliografia analitică, considerarea critică a izvoarelor).

Înțelegem astfel că ultimele două capitole, spre deosebire de cele anterioare, se adresează cercetătorilor de specialitate, pentru care constituie un adevărat îndrumar științific în migăloasa lor muncă de documentare.

În condițiile actuale ale încurajării cercetării științifice în toate domeniile, se constată că o lucrare similară celei recenzate, destinată cercetării bibliografice a literaturii române, se impune cu necesitate.

Angela CARACAȘ

Ceașescu Nicolae. *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*. Rapoarte, cuvîntări, articole. [Vol. 1—2]. Buc., Editura politică, 1968, 2 vol. [Vol. 1]. Iulie 1965 — septembrie 1966. 624 p. + 1 f. portr. [Vol. 2]. Septembrie 1966 — decembrie 1967. 616 p. + 1 f. portr.

Ceașescu, Nicolae. *Expunere cu privire la îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România*. Prezentată la Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale — 15 februarie 1968.

Ceașescu, Nicolae. *Cuvîntare la Consfățuirea pe țară a Uniunii Tineretului Comunist* — 10 februarie 1968.

Lucrările au apărut în tiraje de masă.

Propaganda de partid la nivelul sarcinilor actuale. Buc., Editura politică, 1967. 256 p.

Lucrarea abordează o serie de probleme deosebit de importante privind propaganda de partid, cum sînt: *Rolul muncii ideologice și politice-educative în făurirea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, în înfăptuirea politicii partidului; Propaganda de partid în stujba îndeplinirii sarcinilor economice; Pregătirea politică-ideologică a activiștilor de partid; Perfecționarea continuă a pregătirii lectorilor și propagandiștilor; Munca politică de masă în sprînjul dezvoltării agriculturii; Munca ideologică în rîndurile intelectualilor; Conducerea de către organizațiile de partid a muncii cultural-artistice de masă; Conducerea activității de răspîndire a cunoștințelor științifice, de educare atelst-științifică a maselor de către organizațiile de partid; În rîndurile tineretului — o activitate politică-educativă bogată în conținut, vie, interesantă; În spiritul eticii comuniste.*

Eficiența activității economice. Buc., Editura politică, 1967. 336 p.

Din sumarul lucrării se detașează probleme ca: eficiența economică — un criteriu important în fundamentarea planului; cu privire la categoria eficiența economică în socialism; eficiența economică a investițiilor, a comerțului socialist, a exportului, a cercetării științifice.

Un loc important îl ocupă în lucrare și o serie de aspecte privind industria (progresul tehnic, organizarea superioară a producției, îmbunătățirea folosirii fondurilor fixe etc.) și agricultura (mecanizarea, folosirea intensivă a pămîntului, organizarea superioară a producției etc.) ca premise ale ridicării eficienței economice a întreprinderilor industriale și, respectiv, a unităților agricole socialiste.

Joja, Athanase. *Logos și ethos*. Buc., Editura politică, 1967. 304 p. (Biblioteca de filozofie și sociologie).

Tema dominantă a primelor patru studii — *Logos și ethos în filozofia stoică, Coriscos, sau jocul sofistice, Eleații și logica, Actualitatea logicii și eticii lui Heraclit* — este raportul dintre logică și etică, întrepătrunderea lor. Următoarele trei studii — *Engels despre istoricitatea logicii formale, Clasificarea științelor și Cu privire la dialectica marxistă* — evidențiază valoarea abordării dialectice și istorice a problemelor definirii și clasificării științelor, aducând punctul de vedere propriu al autorului într-o dezbateră care atrage astăzi numeroși savanți.

Ultimele două studii — *Cu privire la istoria filozofiei românești și Proflut spiritual al poporului român* — sint axate pe sublinierea specificului culturii românești, dedus din dezvoltarea istorică îndelungată a poporului într-o ambianță materială și spirituală proprie, în continuă evoluție.

Cernea, Mihail, Micu, Maria și Dumitrescu, Victoria. *Sociologia muncii — mișcarea inovatorilor*. Buc., Editura politică, 1967. 344 p.

Investigarea sociologică, privind mișcarea inovatorilor din câteva întreprinderi, permite autorilor introducerea rigorii măsurării, a analizei cantitative în cercetarea condițiilor sociale și individuale necesare sau care favorizează reușita în activitatea de inovare. În lucrare sint analizate atit consecințele activității de inovare asupra producției, cit și implicațiile acesteia asupra formării și dezvoltării spirituale a omului, a conștiinței lui.

Sintimbreanu Mircea. *Să stăm de vorba fără catalog*. Buc., Editura politică, 1967. 240 p.

Compunerea cărții *Să stăm de vorba fără catalog* se datorește întâlnirii dintre Mircea Sintimbreanu, scriitorul de romane pentru copii, cunosător și explorator încercat al sufletului infantil, și Mircea Sintimbreanu profesorul, pedagogul cu o îndelungată experiență didactică.

În ciuda unei coperte jucăușe, cu titlul în litere viu colorate, avem de a face cu o lucrare cit se poate de serioasă, cu un ghid al elevului în activitatea școlară și extrașcolară, ba mai mult cu o călăuză în primii ani, atit de hotărâtor, ai vieții.

Scrisă la persoana a doua, cartea are forma unei convorbiri între autor și interlocutorul său, reprezentant al vârstei școlare mijlocii — discuție care abordează și elucidează numeroase probleme importante ale acestei prime etape de existență. Căci oricât am evoca, cind încep să ne încărunească timpurile, copilăria ca un anotimp senin și fără griji, cum făcea Creangă, dacă ne gândim mai bine ca a avut frământările și necazurile ei ce nu trebuie minimalizate. Fiește problemele esențiale, cele de ordin social-po-

litic, au fost soluționate în epoca actuală, în societatea socialistă. Dar celelalte, grave nu numai pe moment ci și pentru că stau la baza viitoare mentalități, a caracterului și a intelectului în formare al copilului? Enunțarea lor poate stîrni zîmbete căci par foarte banale. Cine nu socoate că e bine să fii frunțaș la învățătură, politicos cu părintii, cu profesorii, și cu cei vîrstnici, punctual și disciplinat, prieten și coleg de nădejde? Vorba ceea: și un copil știe asta. Dar cerințele nu-s atit de ușor de îndeplinit și-atunci mulți le consideră ca reguli de principiu cam rar aplicate în practică și mai ales în totalitatea lor. Sintimbreanu arată interdependența între aceste însușiri pentru crearea unei personalități armonioase. Si indică răbdător, minuțios, fără teama de a se repeta (repetitio est mater studiorum) metode și procedee pentru însușirea lecțiilor, modalități de organizare a timpului etc. El insistă asupra rolului exercițiilor în aprofundarea materiei, asupra însemnătății lecturii pentru extinderea cunoștințelor și vocabularului. Într-adevăr nu o dată se observă că elevii inzeștrați, cu mare tragere de inimă la învățătură nu știu cum să învețe, cum să rețină, cum să se controleze dacă au priceput și memorizat materialul. De aceea multe îndemnuri bine intenționate ale părinților și ale educatorilor rămîn fără rezultatul dorit. În acest sens, am spune că, deși se adresează copiilor, cartea este mai curind utilă celor vîrstnici care găsesc în ea căile de a veni eficient în ajutorul elevilor, aflați în grija lor.

Sintimbreanu subliniază și scoate mult în evidență raportul care există între normele de comportament și conținutul lor, între convenție și logica rațională și afectivă care a dus la ea. De pildă, arată el, a-ți saluta respectuos mama cind o întilnești, dar a o lăsa să care pachete și sacoșe, în timp ce tu te duci senin să bați mînea, nu corespond unei purtări politicoase. Regula însușită și aplicată mecanic își pierde valoarea, semnificația. Insistența asupra sincerității și convingerii în practicarea unor norme curente este deosebit de importantă și sună ca un avertisment împotriva celor ce buchisesc pe dinafară „manierele elegante“, dar dau dovadă de lipsa unui bun simț clementar în împrăjurările cele mai obișnuite.

Autorul atrage însă atenția că nici o metodă consiliată de el, referitoare la împărțirea judicioasă a timpului, la disciplina muncii nu e valabilă dacă nu se bazează pe comprehensiunea și voința elevului.

Educația socialistă are drept scop să formeze nu numai cadre bine pregătite, ci și cetățeni conștienți, plini de răspundere. Plămădirea caracterului se petrece concomitent cu cea a minții. Combaterea lenii nu trebuie despărțită de combaterea egoismului, condamnarea neglijenței de lupta împotriva indiferenței față de colegi sau contra delațiu-

nii, întărindu-se neîncetat acel sănătos spirit colectiv, izvor de energie și progres pentru întreaga societate.

Auxiliar educativ prețios, cartea lui Mircea Sintimbreanu știe să găsească exemplificările cele mai potrivite cu universul cititorului său, pildele cele mai sugestive (dintr-o care nu lipsește nici vestitul Pelé), să îndeplinească oportunități în expunere gluma, calamburul sau ironia așa de gustate de școlari. Și, mai presus de toate, autorul nu pledează ex cathedra cu plicticoasă morgă, ci cu o tinerească vervă și înflăcărare care cucerește inimile, topește rezistențele și... convinge.

S. RADIAN

Brucan, Silviu. **Originile politicii americane.** Buc., Editura științifică, 1967. 272 p.

Titlul pare să sugereze o lucrare de istorie. Cartea lui Silviu Brucan nu este însă o expunere istorică a politicii externe a S.U.A., ci o analiză istorico-sociologică a acesteia, cuprinzând o schiță sintetică a evoluției conținutului și obiectivelor principale ale politicii americane, precum și a dinamicii forțelor sociale și a mecanismului instituțional care o determină. Caracteristica principală a lucrării — și meritul ei — constă în faptul că autorul nu se limitează la examinarea doar a factorilor de bază care au rolul decisiv în determinarea politicii externe a S.U.A. — marile monopoluri și oligarhia financiară — ci și a factorilor secundari sau cu acțiune limitată, a căror intervenție însă, în anumite conjuncturi a avut efecte importante asupra deciziilor adoptate de cercurile conducătoare în domeniul politicii externe. Această cercetare complexă, din care lipsește stereotipul și schema simplificatoare, permite înțelegerea corectă a unor fenomene și aspecte care, la o privire superficială, pot părea stranii sau chiar paradoxale.

Schița istorică a politicii externe americane, din prima parte a lucrării, urmărește evoluția sa de la războiul de independență și proclamarea republicii până la administrația Kennedy. Cititorul va desprinde existența, de-a lungul acestor aproape două secole, în politica americană a unor elemente constante. Statele-Unite debutează pe arena internațională cu doctrina izolaționismului, întregită curînd prin doctrina Monroe, al căror conținut real îl constituie expansionismul, care rămîne fondul invariabil al politicii externe americane pînă astăzi. Ambele doctrine au justificat subjugarea întregului continent american, creînd premisele expansiunii ulterioare în Pacific și în Extremul Orient. Sub diferiți președinți, în funcție de dezvoltarea puterii lor economice și de raportul de forțe internațional, S.U.A.

au continuat sub forme și lozinci diferite, în fond, aceeași politică. „Politica vaselor de război”, „Politica dolarului”, „Manifest Destiny”, „Diplomația misionară” sau „Politica ușilor deschise” — nu modifică esența expansionismului, iar elementele acestor variate formule diplomatice se regăesc și astăzi într-o formă sau alta în politica externă americană.

O analiză bine documentată și nuanțată este consacrată evoluției politicii S.U.A. în ultimii 50 de ani, mai ales în perioada după al doilea război mondial. Cititorul contemporan, care a urmărit viața internațională în acești ani, va înțelege cauzele eșuării „războiului rece”, motivele care au impus prudență în folosirea nesăbuită a șantajului nuclear și a pretensei supremații militare, precum și o anumită suplețe în ce privește relațiile cu țările socialiste, ca și elementele care au dus la doctrina lui Kennedy cunoscută sub denumirea „New Frontier”.

Evoluția politicii externe americane nu a fost și nu este lipsită de contradicții și sinuoșități, care nu știrbesc fondul său expansionist, ci se referă la metode, forme și ordinea priorității obiectivelor urmărite. Autorul supune unei analize interesante — în celelalte trei părți ale lucrării — locul, rolul și acțiunea diferiților factori care determină sau intervin în deciziile pe care le iau cercurile conducătoare ale S.U.A. în materie de politică internațională. Factorul economic este desigur vital, și monopolurile, îngemănate cu vîrful aparatului de stat, au cuvîntul hotărîtor în politica externă. Însă ele nu trebuie să fie privite ca un monopol. Solidare în apărarea globală a regimului social, ele nu pot evita — și în realitate chiar nu au evitat — apariția în diferite momente a unor divergențe în probleme ca destinderea internațională sau relații Vest-Est. Autorul atrage atenția și asupra faptului că, deși sint creația cercurilor monopoliste, instituțiile și oamenii de stat manifestă adesea față de ele o anumită autonomie, pretinzînd să reprezinte „interesul general” (din motive desigur politicianiste). Printre alți factori interni, autorul analizează sistemul partidelor politice, ideologiile dominante, acordînd un loc separat Pentagonului. Pe bună dreptate se acordă în lucrare un loc însemnat opiniei publice: mișcării muncitorești, mișcării negrilor, universităților, ca focare importante ale opiniei progresiste. Deși lipsite de coerență, aceste mișcări de opoziție față de politica expansionistă și militaristă a administrației reprezintă o forță de care aceasta nu poate să nu țină seama. Autorul demonstrează că uriașul aparat de *mass-media* nu a reușit să niveleze opinia publică din S.U.A. și să o aservească total intereselor monopolurilor.

Mediul extern în care acționează politica externă americană este brăzdat de numeroase contradicții, care influențează puter-

nic planurile diplomatice ale S.U.A. Dezvoltarea și consolidarea continuă a comunității țărilor socialiste, contradicțiile din sinul N.A.T.O., dificultățile pe care le întâmpină S.U.A. în țările în curs de dezvoltare (în așa-zisa „Lumea a treia”) generează factori numeroși care exercită o puternică influență asupra evoluției politicii americane, punându-i limite sau obligându-o la cedări.

Pentru înțelegerea mecanismului care „produce” politica externă în S.U.A. este interesant ultimul capitol *Mecanismul final*. Monopolurile nu conduc direct politica americană, iar statul nu este un simplu agent docil al marelui business. În interiorul mecanismului de stat care ia deciziile finale în domeniul politicii externe se duce o luptă între interese și criterii în determinarea metodelor și obiectivelor, iar factorii care participă la aceasta nu au o pondere egală în toate împrejurările. În componența acestui mecanism intră: Președintele, Departamentul de Stat, Pentagonul, C.I.A., miniștrii mai importanți, misiunea pe lângă O.N.U. Cititorul va afla din acest capitol amănunțe extrem de interesante asupra funcționării acestui „mecanism final”, asupra contribuției concrete a fiecărui organ care face parte din el. Rolul președintelui este relevat separat, dată fiind ponderea pe care o deține în luarea deciziilor.

Literatura de specialitate cunoaște puține lucrări de analiză sociologică de felul celei realizate de Silviu Brucan și meritul ei este de a înlesni cititorului o înțelegere corectă și clară a politicii externe a S.U.A.

Giorăscu, C. C. *Transilvania în istoria poporului român*. Buc., Editura științifică, 1967. 186 p.

Lucrarea, amplu argumentată și cu o ilustrație bogată, dezbate problemele importante privind locul și rolul Transilvaniei în istoria poporului român din cele mai vechi timpuri și pînă în contemporaneitate.

Andonic, Șt. George. *Istoria matematicii în România*. Vol. 3. Buc., Editura științifică, 1967. 576 p.

Cu acest volum se încheie vasta lucrare asupra istoriei științei matematice în țara noastră. Activitatea și creația școlii naționale de matematică, dezvoltarea învățămîntului matematic în țara noastră din 1948 pînă în prezent sînt problemele asupra cărora se oprește autorul, oferind, totodată, cititorului imaginea procesului ascendent, într-un climat optim de dezvoltare, al cercetării matematice de la noi.

Caraiou, P. *Geneza sacralului*. Buc., Editura științifică, 1967. 160 p.

Religia ca formă a conștiinței sociale, geneza și viitorul ei, privite de pe poziții științifice, sînt probleme a căror dezbateri în capitole ca: *Ireligiozitatea originară*, *Presupuse forme inițiale ale religiei*, *Sacru și sacralizare*, *Imaginea mitică a lumii oferă cititorului posibilitatea să urmărească procesul genezei în momentele lui esențiale încadrat în coordonatele mai largi ale istoriei civilizației.*

Cîntare cărții. Scriitori români despre carte. Ediție îngrijită de N. Georgescu-Tistu. Prefață de acad. D. Panaitescu-Perpessicius, Buc. Editura tineretului, 1967, 120 p.

Cîntare cărții este de fapt o „cîntare omului”. A omului care-și înscrie prin slove sentimentele, gândurile, întâmplările, pentru că după pieirea lui, ele să vorbească urmașilor.

Încă din tinerețe, profesorul N. Georgescu-Tistu a fost un slujitor al cărții; el i-a dedicat îndelungată și prodigioasă sa activitate ca profesor, ca bibliograf și ca autor a numeroase și valoroase opere. Cititor pasionat, ori de cîte ori întîlnea într-un text aprecieri asupra ălcusinței omului de a comunica prin scris cu semenii săi, le copia pe cîte o fișă și le păstra ca mărturii ale unor cărturari care împărțeau, cu el, aceeași pasiune.

A adunat astfel, pe mii de fișe, din folclorul românesc, din cronicari, din operele scriitorilor noștri de ieri și de azi, referiri la scrieri și scriitori, la tipar și culegători, la copisti și editori.

Acum le-a adunat într-o prețioasă și originală antologie, pe care a intitulat-o, atît de sugestiv, *Cîntare cărții*.

Cititorul antologiei trăiește clipe de desfatăre intelectuală, deși multe dintre texte sînt cunoscute. Efectul se datorește, nu surprizei, ci armoniei obținute prin cîntarea în diferite tonuri și modalități artistice a aceluiași imn închinat slovei scrise sau tipărite.

Autorul popular l-a cîntat în balade și doine, i-a dedicat zicale și ghicitori, a creat basme cu eroi care, printre alte virtuți, aveau și știința de carte. Din toate acestea se desprinde admirație dar și sfială în fața puterii magice a scrisului, care — descifrat — poate alina dorul, mărturisi iubirea, dovedi recunoștința.

Cronicarii, oameni cu multă știință de carte și dragoste de țară, au cîntat cartea ca pe una din cele mai rodnice activități omenești:

„Puternicul Dumnezeu, cînstite, iubite cititorule, să-ți dăruiască, după aceste cumplite vremi a anilor noștri cîndva și mai slobode veacuri, întru care, pre lîngă alte trebi, să aibi vreme și cu cetitul cărților, ălcusită zăbavă, că nu este alta și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decît cetitul cărților...”

Așa scria Miron Costin și rîndurile lui emoționează și astăzi. Nu mai puțin emoționante sînt amintirile scriitorilor noștri despre felul cum au învățat carte. Antologia conține mărturiile lui Ion Heliade Rădulescu, C. Negruzzi, Ion Ghica, cum au învățat carte românească, cum se preda la școala

dascălului Chiosa de la biserica Udricana, la Humulești, unde a învățat Croangă, sau în școala primară unde slujea domnul Trandafir, dascălul lui Mihail Sadoveanu.

Din schițe, nuvele și romane, sînt extrase pasaje legate de aceeași pasiune pentru studiu; amintim, ca exemplu, pasajul din romanul lui Camil Petrescu *Un om între oameni*, în care Nicolae Bălcescu își adună cărțile într-o cameră de unde a scos toate celelalte mobile, pentru a încăpea rafturile bibliotecii.

Poezia închinată cărții este prezentă prin extrase din opera lui Eminescu, Vlahuță, Coșbuc, Șt. O. Iosif, Blaga, Călinescu și mulți alți poeți mai vechi și mai noi. Un loc aparte este ocupat de versurile argeșene, ale aceluia vrăjitor al „cuvintelor potrivite”, el însuși tipograf și priceput zetar.

Cu *Cintare cărții*, profesorul N. Georgescu-Tistu adaugă încă o operă valoroasă lungului șir de lucrări pe care le-a publicat pînă acum. În prefața antologiei, academicianul D. Panaitescu-Perpessicius subliniază: „Utilitatea unei astfel de culegeri pentru oricare din treptele învățămîntului nostru ni se pare indiscutabilă”.

dr. Ilie STANCIU

Demetrius, V. *Scrieri alese*. Vol. 2. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 421 p.

După o îndelungată, dar nemotivată absență din vitrinele librăriilor, V. Demetrius și-a ocupat un loc meritat, cititorul avînd la îndemînă o selecție masivă din nuvelistica scriitorului, înmănușată în primul volum al *Scrierilor alese*, și, în cel de-al doilea volum, două din cele mai bune romane ale sale: *Tinerețea Casandrei* și *Domnul deputat*.

Tinerețea Casandrei (apărută în 1913), primul roman al periferiei citadine românești și cel mai bun din creația sa de romancier (roman ținut pe nedrept departe de tonctele librăriilor de la a doua sa ediție (1929), se dovedește a fi rezistat cu succes timpului și tăcerii criticii literare, cartea citindu-se și astăzi cu deosebit interes și satisfacție spirituală.

Axat pe descrierea mediului citadin de mahală și pe reliefaarea modului de viață al unei tinere fete, textiliste, la începutul secolului nostru, romanul, scris cu mijloace artistice superioare, nemaîntîlnite, din păcate, la nici unul din romanele care i-au urmat, reușește să contureze o imagine complexă și viabilă a mahalalei bucureștene, surprinsă cu prospețime și nerv, ca în cele mai bune nuvele ale sale cu aceeași tematică. „În periferia de la noi și de oriunde, se exprima despre scrierile lui V. Demetrius, într-o prezentare radiofonică, G. M. Zamfirescu, vom întîlni bucuriile amare și în-

frîngerile din *Azîlul de noapte* și din *Tinerețea Casandrei*”.

În afară de valoarea artistică certă, acest roman conține și o valoare de document istoric, deosebit de util în cunoașterea straturilor sociale ale capitalei din atel timp. În afară de „visătorii” învinși de mediul vitreg social-politic, de muncitori, văzuți doar prin prisma muncii istovitoare și a lipsurilor materiale, cititorul identifică oameni perfect adaptați: cei mulțumiți de condițiile de existență și de ei înșiși (proprietari de case, chelneri etc.). Această viziune diferențiată a mediului uman însuflă cărții o tentă de realism și autenticitate.

Romanul *Domnul deputat*, al doilea volum al unei trilogii (alături de *Orașul bucuriei* și *Domnul colonel*), se înscrie în rîndul romanelor sociale care întregesc imaginea cititorului despre răscoalele din 1907. Într-o scrisoare către Bogdan Duică, autorul își caracterizează succint structura tematică a acestei cărți, precizînd că se referă la „răscoalele țărănești, zguduire care avea să aducă toate schimbările de mai apoi... Se răzvrătesc supușii plugari; cer pășt, cer drepturi... vor altă viață... altă stăpînire. L-am numit pe acest roman *Domnul deputat*, zugrăvind, pe lîngă răscoale, pe un reprezentant al răposatului colegiu al treilea, ca să se vadă nepotrivirea alesului țărăniștii cu pătura ce o reprezintă...”.

Romanul lui Demetrius ocupă un loc însemnat în literatura noastră prin realismul cu care e conturată lumea exploataților și prin scoaterea la lumină a justelor cauze care au determinat răscoalele țărănești.

Ediția actuală reproduce textul revăzut de autor în vederea publicării, fapt care-i imprimută un plus de valoare și de interes.

Gh. ZARAFU

Pas, Ion. *Prezențe*. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 463 p.

Publicistica lui Ion Pas relevă — pagină de pagină — o înaltă ținută morală, o atitudine umanitară și democratică, nedezmințită de-a lungul unei jumătăți de veac.

Figura sa luminoasă — de cetățean și scriitor — a fost creionată cu căldură de Teodor Virgolicu în prefața ediției recent apărută la Editura pentru literatură.

Partea întii a volumului (integrînd articole publicate între anii 1919—1944) reconstituie configurația epocii dintr-o optică progresistă — prin afirmarea unei nete poziții democratice, antifasciste și antirăzboinice (capitolul *Uremuri*); prin comentarea unor fapte diverse, mărunte dar semnificative, al căror observator se vădise Ion Pas și în proza sa literară (capitolul *Înîmplări*); prin evocarea unor personalități literare sau artistice și consemnarea unor fapte de interes cultural (capitolele *Scene* și *Creionări*).

Partea a doua a volumului cuprinde publicistica anilor 1944—1967. Consecvent cu propriile sale convingeri, Ion Pas scrie, în anii ce urmează Eliberării, articole despre transformările petrecute în anii construcției socialiste și despre oamenii care au contribuit la înfăptuirea lor, precum și articole cu teme culturale.

Scriind cu nerv, în stiluri diverse — pamphlet, schiță, evocare, note de lector, foileton — portretizând cu artă, folosind dialogul pentru a face mai pregnantă senzația vieții autentice, Ion Pas este autorul unei publicistici deosebit de valoroase sub raport literar.

M. F.

Seneca L. Annaeus. *Scrisori către Luciliu*. Buc., Editura științifică, 1967. 560 p.

L. Annaeus Seneca (circa 4 î.e.n. — 65 c. n.), a fost unul din cei mai străluciți reprezentanți ai stoicismului roman. Adept al lui Zenon și Crisip, Seneca a dezvoltat stoicismul, eliberându-l de rigorismul dogmatic și aducându-i amendamente, grație înfrunării altor concepții. Latura etică devine la Seneca pivotul întregii sale teorii, filozofia fiind o concepție supraordonată tuturor celorlalte manifestări ale spiritului uman (științată, teologică, literatură, retorică etc.).

Adresându-se unui bun prieten și plecând de la întâmplări obișnuite, filozoful stoic își împărtășește în *Scrisorile către Luciliu* opiniile filozofico-morale, fără vreun plan anume, într-o formă cu atât mai atrăgătoare, cu cât mai e naturală, urmând sinuozitățile gândirii. „Lectura operii — se arată în prefața semnată de I. Davidsohn — lasă impresia unui vast repertoriu de idei, în cadrul căruia autorul se mișcă liber, abordând, în afara oricărui spirit de sistem, o întreagă varietate de teme strâns legate de condițiile vieții practice și de cerințele moralei curente”.

Supunând opera unei analize temeinice și raliind-o condițiilor istorico-sociale din perioada decăderii imperiului roman, prefațatorul tracează liniile directoare ale concepției lui Seneca. Ideea despre virtute și despre misiunea plină de noblețe a filozofului, ca îndrumător sufletesc, este premisa din care se desfac razele învățăturilor sale. El a dat glas unor idei valoroase ca semnificație și actualitate: „egalitatea naturală a oamenilor, unitatea neamului omenesc, caracterul imoral al nedreptății și tiraniei, noblețea compasiunii față de suferința aproapelui, frumusețea prieteniei adevărate”.

E. S.

Când o carte este cit mai completă și bine scrisă, ideile despre ea sînt numeroase și curg repede din virful condeiului: este cazul tălmăcirii poeziilor lui Pierre Ronsard (1524—1585) în românește de către Alexandru Rally. Numele tălmăcitorului este cunoscut, mai ales între cititorii bibliologi, ca autor, împreună cu Getta Rally (soția, ea însăși iscusită bibliotecară), al colaborării *Bibliographie franco-roumaine* (2 vol., Paris, 1930). Mulți îl cunoaștem și ca poet, autorul volumului *Studente* (1925).

Alegerea operii lui Ronsard spre a fi tălmăcită este integral îndreptățită din multe puncte de vedere: acesta este cel mai talentat, mai variat și mai productiv poet al Pleiadei, școală literară în Franța, din jumătatea a doua a secolului al XVI-lea. Opera lui se ridică la peste 50 000 de versuri, în majoritatea lor lirice, care rămîn mereu actuale. Acest fapt a fost relevat de altfel și de o anchetă, întreprinsă în anii trecuți în lumea bibliotecilor franceze, care stabilea că locul al 2-lea, potrivit năzuințelor și gustului literat actual, îl ocupă Ronsard în rîndul poezilor preferați. Cu toată această mare popularitate, opera lui Ronsard era puțin cunoscută la români. Alexandru Rally, urmîrind traducerile de pînă acum, constată că au fost traduse abia 2 424 versuri, astfel că cititorii lui Ronsard în românește nu-și puteau face o idee complexă de valoarea talentului lui, de vastitatea și de varietatea coardei lui poetice.

Un motiv în plus ca să subliniem buna alegere este că Pierre Ronsard face parte dintre cei mai vechi poeți străini care amintesc pe români în operele lor. În lucrarea sa *Autobiografia* (p. 404), cu prilejul recunoașterii originii familiei Ronsard din părțile „Danubiului”, poetul afirmă că „străbunul stirpei” se trage de „unde Dunărea e vecină cu țara tracă”, fiind „un boier de seamă”. Alexandru Rally, sesizat de afirmații exagerate mai vechi, pornite din răstălmăcirea legendei poetice a lui V. Alecsandri, *Banul Mărăcine*, a întocmit un studiu aprofundat, pe baza izvoarelor documentare, încă nepublicat, dar pe care-l rezumă în studiul adăugat la sfîrșitul volumului de versuri (p. 444—446). Strămoșul probabil al poetului, român după însăși vechea tradiție a familiei Ronsard, este *Baldovin Roșioară*, conducătorul unui corp de ostași de 2 300 de pedestrași și călăreți, înrolați în anul 1528 în armata lui Filip al VI-lea, regele Franței.

Numele dinții al familiei a fost Rossart, adică numele peștelui „roșioară”, care, de

*) Ronsard. *Antologie lirică*. Alcătuirea, traducerea și Studiul de Alexandru Rally. Prefață de Șerban Cioculescu. Buc., Editura pentru literatură universală, 1967. 160 p. + 16 planșe.

altfel, figurează chiar în emblema familiei Ronsard (reproducere foto în volum, planșa 3). Stabilirea acestui nume este o contribuție de mare valoare pentru istoriografia literară franceză și nu mai puțin valoroasă pentru istoria românilor din secolul al XIV-lea.

Ronsard, ca și alți poeți ai Pleiadei, a creat, sub influența antichității clino-romane, multe forme literare, genuri poetice azeișite din inventarul poeziei, precum oda horatiană, epoda și strofa, epistola literară, epigrama omagială, poemul epic, simbolic, admirativ și cel închinat prietenilor, nobililor, regilor. Mijloacele lui artistice sînt, ca formă, de natură prosodică și metrică, iar ca imagini, recrutate fără economie din mitologia greco-romană. Sarcina talmăcitorului român, în asemenea condiții strîns legate de mediul poetic al Renașterii franceze (sec. XVI), a fost din cele mai grele.

Cum a învins Alexandru Rally aceste greutăți? Prin talent de creator, prin muncă asiduă, timp de mai mulți ani, cu cizelarea versurilor, prin adoptarea, în cele mai multe cazuri, a versificației noastre populare, cu măsura de 7—8 picioare metrice în ritmul săltăreț al troheului:

Ce te temi, plugar sărman
De ăst împărat avan
Ce și el, umbră ușoară
In curînd la iad pogoară ?
[...] Judecata de Apoi
Nu te teme de eroi [...]
Tot la fel îi este ei,
Ori de haina e frumoasă
Ori de e în coate roasă
Ori de-un rege-ncununat
Și cu-alași înmormintat

(p. 48—49).

Lexicul folosit de talmăcitor, ușor arhaizat (simpti, simptimind, meșter croi [croitor], s-agrăiasă, rost [gură], lină toartă [ca să rimeze cu soartă], soriitura etc) sau rustic — folcloric (împărat avan, ou-allași ș.a.) sînt mijloace de măiestrie literară — de altfel, pot fi date exemple din abundență — proprii numai „unui talmăcitor cu merite de creator (din substanțiala prefață semnată de prof. univ. Șerban Cioculescu).

Competența bibliografului Rally, ca om de știință, măiestria lui ca poet creator în talmăcirile sale (Șerban Cioculescu îl pune alături de Șt. O. Iosif) se reflectă la fiecare pas în *Antologia lirică* din opera lui Ronsard. Față de editorii mai vechi, Rally a adoptat o succesiune nouă a ciclurilor poetice. În timp ce aceștia începeau edițiile lor cu odele închinat mai-marilor zilei (gen desuet), el începe cu odele de iubire, mereu actuale prin gama sentimentelor exprimate.

Studiul final (p. 427—446), condensat grafic și ca volum de idci, este un ghid asupra căruia cititorul se oprește cu înaltă atenție, deoarece aici sînt lămurite multe probleme menite a contribui la aprofundarea lecturii poeziilor, de pildă: caracterizarea poeziilor *Pleiadei*, biografia lui Ronsard, bibliografia traducerilor române din opera poetului, aflulxul ideilor filozofice și tematica poetică a lui Ronsard, evoluția ideilor despre Ronsard, inclusiv la români, legenda Banului Mărăcine și posibilitățile actuale de restabilire a adevărului istoric pe baze documentare. O bibliografie ronsardiană de nu mai puțin 54 de titluri demonstrează (p. 447—451), alături de studiul edițiilor (p. 439—441), seriozitatea muncii talmăcitorului și spiritul de răspundere, împlinit corect, în fața unei opere atît de însemnate.

Toate aceste merite sînt secundate de o prezentare în condiții grafice impecabile a volumului: hîrtia velină groasă, tipar înalt evocator, ilustrația de epocă în text și afară din text, cu valoare documentară. Însă notele (în număr de numai 48, p. 425—426) trebuie înmulțite la o viitoare ediție, explicînd mai ales simbolurile mitologice ale imaginilor și ale personajelor din poezii. Editura pentru literatură universală, prin publicarea volumului, a realizat o esențială parte din planul ei de talmăcirii în românește ale capodoperelor literare ale marilor scriitori ai lumii. Prestigiul național al literaturii noastre de traduceri crește cu talmăcirile lui Alexandru Rally, a căror binecîntărită răsplătă va fi marea popularitate a volumului în rîndurile cititorilor.

prof. univ. dr. docent
Dan SIMONESCU

Lipatti, Valentin. *Valori franceze*. Vol. 2. Buc., Editura pentru literatură universală, 1967. 200 p.

Entuziast cercetător al literelor franceze, Valentin Lipatti își împărtășește opiniile, consemnate în studii și medalioane, armonizate prin „intenții și realizări”.

Diderot sau filozoful în veacul al XVIII-lea deschide volumul, prilejuind autorului un excurs analitic al conceptului de filozof, cu cele mai pregnante caracterizări pentru secolul luminilor. Redescoperită după aproape două sute de ani, opera lui Diderot se bucură abia în zilele noastre de o exegeză multilaterală, iar zecile de lucrări, eseuri și articole „întregesc profilul omului și scriitorului ca pe al unuia din cei mai incontestabili gînditori și artiști ai tuturor vremurilor”.

Valentin Lipatti dezvăluie alte laturi ale creației lui Pierre Carlet de Chamblain de Marivaux — cel mai original autor de comedii dintre urmașii lui Molière — mai puțin cunoscute, dar tot atât de interesante, și anume publicistica și proza. Sub aparența cochetă și facilă se ascunde un moralist și un psiholog. Romanele neterminate *Viața Marianeii* (1731—1741) și *Tăranul parvenit* (1735—1736), continuând filonul tradițional, ilustrează totodată un punct de vedere modern, fiind oglinzite tablouri ale victii reale, surprinse cu incisivitate. Primul este „romanul meritului personal, care învinge prejudecățile; *Tăranul parvenit* este romanul arivismului, în condițiile sociale și morale ale unei societăți în descompunere“.

Din *Notele despre Stendhal* transpare o nedezmănită atracție pentru autorul *Mănăstirii din Parma*, o afinitate de concepții și sensibilitate. Raționalist, aplicând imperativul socratic, Stendhal cultivă cu ardoare analiza întru cunoașterea adevărului. Luciditatea și autenticitatea vor fi atributele artistului în această explorare a stărilor de conștiință.

Cartea lui Valentin Lipatti este completată cu alte studii dedicate lui Aragon și Anouilh.

Partea a doua a cărții înmănunchează medaliaone despre scriitori aparținând unor epoci diferite, de la Fontenelle și Mirabeau la Albert Camus.

În *Prefață la Anatole France*, Valentin Lipatti animă imaginea scriitorului francez, încercând să descifreze partitura unei opere bogate, care a exercitat o influență covârșitoare timp de mai multe generații. Sylvestre Bonnard are atributele lui France din epoca sceptică și ironică. În el coexistă „conformismul prudent a lui Sancho Panza și exaltarea eroică a lui Don Quijote“. Raționalist, înclinat să mediteze asupra gravelor probleme ale existenței, Bonnard, alias scriitorul, „se complăce în tunul de fildeș mai mult din pricina unei timidități și a unei stingăcii, proprii erudiției sale exclusive, decât din refuzul de a-și contempla și de a-și ajuta semenii...“.

Autorul are meritul de a fi relevat dimensiunile universale și actualitatea unor scriitori de prestigiu, poposind la izvoarele creațiilor lor, care au avut un ecou notabil în câmpul literelor românești și au fost îndrăgite și apreciate de cititorii din țara noastră.

Elena BERAM

aprilie — mai — iunie 1968

1 APRILIE — 100 de ani de la nașterea (1868) lui EDMOND ROSTAND, autor dramatic francez (m. 1918).

Cyano de Bergerac. Comedie eroică în cinci acte, în versuri. Prefață de Val. Panaitescu. Buc., E.P.L., 1962. 264 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 117).

4 APRILIE — Se împlinesc 80 de ani de cind, în mai multe regiuni ale țării noastre, au izbucnit războaie țărănești (1888).

1945 — Eliberarea Ungariei de sub jugul fascist. Sărbătoarea națională a poporului ungar.

5 APRILIE — 25 de ani de la moartea (1943) actorului român TONY BULANDRA (n. 1881).

Tony Bulandra. [Album. Texte de Lucia Sturdza Bulandra și Mihai Vasiliu]. Buc., Meridiane, 1961. 30 p. + 19 f. pl. (Figuri de seamă ale teatrului românesc).

8 APRILIE — 55 de ani de la moartea (1913) poetului român PANAIT CERNA.

De-aș avea eu coiful din povește. Prefață, note și îngrijirea ediției de Valeriu Ripeanu. Buc., Editura tineretului, 1966. 112 p. cu portr. (Biblioteca școlară, 97); *Poezii*. Ediție îngrijită, prefață și tabel cronologic de Valeriu Ripeanu. Buc., E.P.L., 1963. XLIV + 172 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 186).

11 APRILIE — Ziua internațională a foștilor deținuți, deportați și internați politici antifasciști.

11 APRILIE 1918 — 50 de ani de la moartea scriitorului român BARBU ȘTEFĂNESCU-DELAVRANCEA (n. 1858).

Scrieri alese. Vol. 1—2. Studiu introductiv de Al. Săndulescu. Buc., E.S.P.L.A., 1958. Vol. 1. Proză. LVII+491 p. — 5 f. pl.; vol. 2. Teatru. 443 p. + 8 f. pl. (Scriitori români); *B. St. Delavrancea povestind copilul*. Prefață de Mihai Gațca. Buc., Editura tineretului, 1961, 204 p. cu ilustr.; *Sultânica*. Nuvele, povestiri, basme. Ed. îngrijită și prefațată de Emilia Șt. Milicescu. Buc., E.P.L., 1961. XXXII + 400 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 83); *Despre literatură și artă*. Text ales, stabilit și note de Elena Savu. Cu o prefață de Zina Molcuț. Buc., E.P.L., 1962. XXXIX + 340 p.; *Bunicul și bunica*. Buc., Editura tineretului, 1965. 80 p. cu ilustr.; *Opere*. Vol. 1—2. Ed. îngrijită, studiu introductiv, note și variante, glosar și bibliografie de Emilia Șt. Milicescu. Buc., E.P.L., 1965. Vol. 1. CXXXVI + 408 p. + 11 f. pl.; vol. 2. 471 p. + 6 f. pl. (Scriitori români); *Apus de soare*. (1503—1504). Dramă în 4 acte. Text ales și stabilit de Emilia Șt. Milicescu. Buc., E.P.L., 1966. 87 p.; *Domnul Vucea*. [Nuvele]. Prefață de Al. Săndulescu. Buc., Editura tineretului, 1966. 231 p. cu portr. (Biblioteca școlară, 132).

Milicescu, Emilia Șt. Barbu Delavrancea. Studiu bibliografic. Buc., E.S.I.P., 1959. 212 p. + 11 f. pl.; Săndulescu, Al. *Delavrancea*. Buc., E.P.L., 1964. 272 p. + 8 f. pl.

15 APRILIE — 85 de ani de la apariția, la București, a bisăptăminalului socialist „Emanciparea” (1883).

APRILIE 1964 — Între 15 și 22 aprilie, a avut loc Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. care a adoptat „Declarația cu privire la poziția Partidului Comunist Român în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale”.

20 APRILIE — Se împlinesc 140 de ani de la nașterea (1828) medicului român Carol Davila, unul din fondatorii serviciului medical român (m. 1884).

22 APRILIE 1870 — S-a născut V. I. Lenin.

24 APRILIE — Ziua internațională de luptă a tineretului împotriva colonialismului, pentru coexistență pașnică.

25 APRILIE — Se împlinesc 10 ani de la moartea (1958) lui IOSIF ISER, pictor și grafician român, Artist al Poporului din Republica Socialistă România (n. 1881).

Iosif Iser, (Album). Texte de Petru Comarnescu. Buc., Meridiane, 1965. 32 p. cu ilustr. (Arta pentru toți); Busuioceanu, Alex. Iser. Craiova, Editura Ramuri, 1930, 32 p. + 24 f. pl. (Colecția Apollo); Constantin, Paul. Grafica politică a lui Iser. [Studiu și album]. Buc., E.S.P.L.A., 1955, 38 p. cu portr. + 28 f. pl. (Studiul de artă).

28 APRILIE — 100 de ani de la înființarea, la București, a Societății muzicale „Filarmonica română” (1868).

30 APRILIE — Se împlinesc 85 de ani de la nașterea (1883) scriitorului sașic ceh JAROSLAV HAŠEK (m. 1923).

Abecedarul umorului. Buc., E.L.U., 1963, 344 p. (Clasicii literaturii universale); Micul scărmător. (Culegere de povestiri umoristice). Prefață de Marin Sorescu. Buc., Editura tineretului, 1965. 152 p. cu ilustr.; Peripețiile bravului soldat Svejk în războiul mondial. Vol. 1-3. Prefață și tabel cronologic de Dumitru Hincu. Buc., E.P.L., 1963. Vol. 1. XXXVI + 308 p. + 1 f. portr.; vol. 2. 335 p.; vol. 3. 455 p. (B.P.T., 257-259).

1 MAI — ZIUA SOLIDARITĂȚII INTERNAȚIONALE A CELOR CE MUNCESC.

2 MAI — Ziua tineretului din Republica Socialistă România.

Se împlinesc 75 de ani de la moartea (1893) lui GEORGE BARIȚIU, ziarist și istoric român cu vederi democratice, figură proeminentă a revoluției de la 1848 din Transilvania (n. 1812).

Articole literare. Buc., E.S.P.L.A., 1959, 172 p. (Mica bibliotecă critică, 60); Scrieri social-politice. Studiu și antologie de Victor Chereșteșiu, Camil Mureșanu și George Em. Marica. Buc., Editura politică, 1962. 432 p. cu portr. și facs.; Viața și ideile lui George Barițiu, Studiu introductiv, antologie și note de Radu Panțazl. Buc., Editura științifică, 1964. 399 p.

Netea, Vasile. George Barițiu. Viața și activitatea sa. Buc., Editura științifică, 1966. 367 p. + 20 f. pl., portr. și facs.

5 MAI — 150 de ani de la nașterea lui KARL MARX (1818).

Lenin, V. I. Karl Marx. (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului). Ed. a 2-a. Buc., Editura politică, 1959. 64 p. (Biblioteca marxist-leninistă); Amintiri despre Karl Marx. Buc., E.S.P.L.P., 1956. 307 p. + 11 f. portr. și pl.; Mehring Franz. Karl Marx. Istoria vieții sale. Buc., Editura politică, 1959. 740 p. + 1 f. portr.; Emil, S. Colaborarea epocală dintre Marx și Engels. Buc., Editura politică, 1961. 136 p. cu portr.; Serebriakova, Galina Iosifovna. Karl Marx. Buc., Editura politică, 1963. 658 p. cu facs. + 21 f. pl. portr. și facs.; Serebriakova, Galina Iosifovna. Răpirea focului. Roman. Vol. 1-2. Buc., E.L.U., 1963-1964. Vol. 1. 495 p.; vol. 2. 440 p.; Serebriakova, Galina Iosifovna. Tineretea lui Marx. Roman. Buc., E.S.P.L.A. — Cartea Rusă, 1959. 820 p.; Maurul și generalul. Amintiri despre Marx și Engels. Buc., Editura politică, 1966. 487 p.; „Capitalul” lui Marx și contemporaneitatea. Buc., Editura politică, 1967. 288 p.; Garaudy, Roger. Karl Marx. Buc., Editura politică, 1967. 264 p.

7 MAI — 30 de ani de la moartea (1938) poetului român OCTAVIAN GOGA (n. 1881).

Poezii. Text ales și stabilit, prefață, note, bibliografie de I. D. Bălan. Buc., E.P.L., 1963. LII + 484 p. + 1 f. portr.; Pagini noi. Culegere îngrijită de Veturia Goga. Buc., Editura tineretului, 1967. 104 p.; Poezii. Vol. 1-2. Ed. îngrijită și prefațată de Ion Dodu Bălan. Buc., E.P.L., 1967. Vol. 1. Ne cheamă pământul. LXXXVIII + 240 p.; vol. 2. Cintece fără țară. 344 p. (B.P.T., 280-281).

Bălan, Ion Dodu. Octavian Goga. Buc., Editura tineretului, 1966. 192 p. cu ilustr., portr. și facs.

8 MAI — CREAREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN (1921).

Ceașescu, Nicolae. Partidul Comunist Român — continuator al luptei revoluționare și democratice a poporului român, al tradițiilor mișcării muncitorești și socialiste din România. Expunere la adunarea festivă organizată cu prilejul aniversării a 45 de ani de la crearea Partidului Comunist Român — 7 mai 1966. Buc., Editura politică, 1966. 88 p.

Ceașescu, Nicolae. Rolul conducător al partidului în etapa desăvârșirii construcției socialiste. Buc., Editura politică, 1967. 64 p.

Ceașescu, Nicolae. Raportul cu privire la măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale și la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României. Prezentat la Conferința Națională a P.C.R., 6 decembrie 1967. Buc., Editura politică, 1967. 127 p.

Se împlinesc 300 de ani de la nașterea (1668) scriitorului francez ALAIN RENE LESAGE (m. 1747).

Istoria lui Gil Blas de Santillana. Roman. Vol. 1-3. Prefață și tabel cronologic de N. N. Condescu. Buc., E.P.L., 1963. Vol. 1. XLII + 282 p. + 1 f. portr.; vol. 2. 356 p.; vol. 3. 400 p. (B.P.T., 206-208); Diavolul șchiop. Roman. Prefață de Ion Brăescu. Buc., E.L.U., 1966. 240 p.

9 MAI 1877 — Proclamarea independenței de stat a României.

9 MAI 1945 — Capitulara Germaniei hitleriste. ZIUA VICTORIEI.

Eliberarea Cehoslovaciei de sub jugul hitlerist. Sărbătoarea națională a poporului cehoslovac.

12 MAI — 50 de ani de la apariția lucrării lui Lenin „Statul și revoluția” (1918).

Se împlinesc 35 de ani de la moartea (1933) lui JEAN BART (EUGENIU P. BO-TEZ), scriitor român (n. 1874).

Europolis. Roman. Prefață de George Ivașcu. Buc., E.P.L., 1961. XXI + 304 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 118); *Jurnal de bord*. [Datorii uitate — În Delta — Schițe marine — Insemnări și amintiri]. Prefață și note de Virgiliu Ene. Buc., Editura tineretului, 1965, 271 p. cu portr. (Biblioteca școlară, 94).

14 MAI — 30 de ani de la moartea (1938) savantului GHEORGHE MARINESCU, neurolog român, fondatorul școlii românești de neurologie (n. 1863).

15 MAI — 130 de ani de la nașterea (1838) marelui pictor român NICOLAE GRIGORESCU (m. 1907).

N. Grigorescu. Text de Petru Comarnescu. Buc., E.S.P.L.A., 1959. 22 p. + 5 f. pl.; *Grigorescu*. Prezentare de Paula Constantinescu. Pliant cu ilustr. Buc., 1962 (Muzeul de artă al R.P.R.); *N. Grigorescu*. [Album], Text de Mircea Popescu. Buc., Meridiane, 1962. 32 p. cu ilustr. (Arta pentru toți); *Oprescu, George și Niculescu, R. N. Grigorescu, Anii de ucenicie*. Buc., E.S.P.L.A., 1956. 134 p. cu ilustr. (Studii de artă); *Breziana, Barbu, Nicolae Grigorescu*. [Omul și opera]. Buc., Editura tineretului, 1959. 228 p. + 24 f. pl. (Oameni de seamă); *Oprescu, George. Grigorescu, 1838—1907*. [Album]. Buc., Meridiane, 1961. 183 p. cu ilustr.; *Oprescu, George. Nicolae Grigorescu*. [Monografie]. Text de acad. George Oprescu. Buc., Meridiane, 1963. 83 p. cu ilustr. (Maeștrii artei românești); *Vlahuță, Alexandru. România pitorească*. — *Pictorul N. I. Grigorescu*. — *Dan*. Buc., E.P.L., 1965. 463 p.

120 de ani de când a avut loc, la Blaj, istorica Adunare de pe Cîmpia Libertății (1848).

Cheresteșiu, Victor. *Adunarea națională de la Blaj*. 3—5 (15—17) mai 1848. Inceputurile și alcătuirea programului revoluției din 1848 din Transilvania. Buc., Editura politică, 1966. 672 p. cu ilustr., portr. și facs.

24 MAI — Se împlinesc 60 de ani de la inaugurarea la București a Muzeului de istorie naturală „Grigore Antipa” (1908).

425 de ani de la moartea (1543) lui COPERNIC (Nicolaus Copernicus, nume latinizat al lui Kopernik Mikolaj), mare astronom polonez (n. 1473).

225 de ani de la nașterea (1743) lui JEAN PAUL MARAT, publicist și om politic francez, unul dintre conducătorii revoluției franceze din 1789 (m. 1793).

25 MAI — Ziua eliberării Africii.

28 MAI — 5 ani de la moartea (1963) scriitorului român ION AGRIBICANU (n. 1882).

Faraonii. Povestiri. Prefață de Georgeta Horodincă. Buc., E.P.L., 1961. XXII + 342 p. + 1 f. portr.; *Ion Agribiceanu povestind copiilor*. Buc., Editura tineretului, 1961. 152 p. cu

ilustr.; *Arhanghelii*. Roman. Vol. 1—2. Prefață de Mircea Zăciu, Buc., E.P.L., 1962. Vol. I. XXVIII + 366 p. + 1 f. portr.; vol. 2., 264 p. (B.P.T., 141—142); *File din cartea naturii*. Cuvînt înfrînte de Ion Brad. Buc., Editura tineretului, 1964. 260 p. cu ilustr. + 4 f. ilustr.; *Opere*. Vol. 1—4. [Editie apărută sub supravegherea autorului]. Studiu introductiv de Mircea Zăciu. Buc., E.P.L., 1962—1965. Vol. 1. XCIII + 402 p. + 7 f. portr.; vol. 2. Schițe și povestiri. 353 p.; vol. 3. Schițe și povestiri. 507 p.; vol. 4. Schițe și povestiri. 456 p.

Zăciu, Mircea. *Ion Agribiceanu*. Buc., E.P.L., 1964. 148 p.

29 MAI — 10 ani de la moartea (1958) poetului spaniol JUAN RAMÓN JIMÉNEZ, laureat al Premiului Nobel (n. 1881).

Platero și eu. Elegie andaluză. Traducere, prefață și note de Darie Novăceanu. Buc., Editura tineretului, 1966. 272 p. cu ilustr.

30 MAI — 375 de ani de la moartea (1593) dramaturgului englez CRISTOPHER MARLOWE, cel mai de seamă precursor al lui W. Shakespeare (n. 1564).

50 de ani de la moartea (1918) lui G. V. PLEHANOV, revoluționar și teoretician marxist rus (n. 1856).

Rotul personalității în istorie. Ed. a 2-a. Buc., E.S.P.L.P., 1956. 63 p.; *Scrisori fără adresă*. — *Arta și viața socială*. Buc., Cartea Rusă, 1957. 248 p.; *Opere filozofice alese*. În cinci volume. Vol. 1—2. Articol introductiv de V. A. Fomina. Buc., Editura politică, 1958—1961. Vol. 1. 672 p. + 1 f. portr.; vol. 2. 660 p. + 1 f. portr.

1 IUNIE — Ziua internațională pentru apararea copilului.

2 IUNIE — Ziua pionierului.

45 de ani de la apariția, la Brăila, a cotidianului „Muncitorul”, condus de N. D. Cocea (1923).

3 IUNIE — Se împlinesc 5 ani de la moartea (1963) lui NAZIM HIKMET, poet și dramaturg turc, militant pe tărîm obștesc (n. 1902).

A existat oare Ivan Ivanovici? Piesă în 3 acte, nouă tablouri. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 111 p.; *Poezii*. În românește de Virgil Teodorescu. Prefață de Radu Boureanu. Buc., Editura tineretului, 1961. 160 p. cu portr. (Cele mai frumoase poezii, 34); *Norul îndrăgostit*. Basmă. Buc., Editura tineretului, 1965. 115 p. cu ilustr.; *Romantici*. În românește de Virgil Teodorescu și Ruse N. Nedelea. Prefață de M. R. Paraschivescu. Buc., E.L.U., 1965. 263 p.

5 IUNIE — 95 de ani de la moartea (1873) lui ALEXANDRU IOAN CUZA, primul domnitor al țărilor române unite (n. 1820).

50 de ani de la moartea (1918) ARISTIZZEI ROMANESCU, actriță română (n. 1854).

6 IUNIE — 100 de ani de la nașterea (1863) lui ROBERT FALCON SCOTT, renumit explorator polar englez (m. 1912).

85 de ani de la moartea (1883) compozitorului român CIPRIAN PORUMBESCU (n. 1853).

7 IUNIE — Se împlinesc 25 de ani de la apariția Chemării C.C. al P.C.R. cu privire la încheierea Frontului patriotic antihitlerist (1943).

125 de ani de la moartea (1843) lui J. C. F. HOLDERLIN, poet neoclasic german (n. 1770).

8 IUNIE — 75 de ani de la nașterea (1893) scriitoarei cche MARIE PUJMANOVÁ (m. 1958).

[Triologie]. Vol. 1. *Oameni la răsucruce*. Vol. 2. *Jocul cu focul*. Vol. 3. *Triumful vieții*. Studiu introductiv de Zdenek Eis. Buc., E.S.P.L.A., 1957. Vol. 1. 556 p.; vol. 2. 364 p.; vol. 3. 456 p.

9 IUNIE — 30 de ani de la moartea (1938) lui IOVID DENSUȘIANU, filolog, lingvist, folclorist, istoric literar și poet român (n. 1873).

Istoria limbii române. Vol. 1—2. Ed. îngrijită de prof. univ. J. Byck. Buc. Editura științifică. 1961. Vol. 1. *Originile*. 320 p.; vol. 2. *Secolul al XVI-lea*, 456 p.; *Flori alese din cîntecul poporului*. — *Viața păstorească în poezia noastră populară*. — *Folclorul cum trebuie înțeles*. — *Grainul din Țara Hațegului*. Ed. îngrijită și prefată de Marin Bucur. Buc., E.P.L., 1966. 431 p.

Rosetti, Alexandru. *Ovid Densușianu*. Buc., Fundația pentru literatură și artă, 1939. 12 p.

120 de ani de cînd Adunarea de la Islaz a adoptat Proclamația întocmită de Nicolae Bălcescu. Acest fapt a marcat începutul revoluției în Țara Românească (1848).

10 IUNIE — 115 ani de la nașterea (1853) scriitorului și folcloristului român IOAN POP-RETEGANUL (m. 1905).

Povești ardelenesti. Culese din gura poporului. Ed. a 2-a. Buc. Editura tineretului, 1957, 228 p. (Colecția Miorița, 5); *Crinca, vîntorul codrului*. Buc., Editura tineretului, 1963. 64 p.

11 IUNIE — 85 de ani de la nașterea (1883) folcloristului și scriitorului român TUDOR PAMFILE (m. 1921).

20 de ani de cînd Marca Adunare Națională a votat legea naționalizării principalelor mijloace de producție (1948).

13 IUNIE — 85 de ani de la nașterea (1883) scriitorului român I. I. MIRONESCU (m. 1939).

Oameni și vremuri. Antologie de Sanda Radian. Prefată de Pompiliu Marcea. Buc., E.S.P.L.A., 1959. XXVII+228 p. + 1 f. portr. (B.P.T.); *Furtună veteranului...* Ed. îngrijită și prefată de I. D. Bălan. Buc., Editura tineretului, 1961. 240 p. cu portr. (Biblioteca școlară, 25).

14 IUNIE — 120 de ani de la nașterea (1848) scriitorului român MIRON POMPILIU (m. 1897).

15 IUNIE — 125 de ani de la nașterea (1843) lui EDVARD GRIEG, compozitor, pianist și dirijor norvegian, întemeietorul școlii muzicale clasice din Norvegia (m. 1907).

Dolinescu, Elisabeta. *Eduard Grieg*. Buc., Editura muzicală, 1964. 156 p. cu n. muz. + 8 f. pl.

75 de ani de la nașterea (1893) lui ION MARIN SADOVEANU (pseudonimul lui Iancu Lconte Marinescu), scriitor român (m. 1964).

Ion Sintu. Roman. Buc., E.S.P.L.A., f.a. 655 p.; *Akho și Tao*. (O poveste de pe vremea ghețarilor înalți). Buc., Editura tineretului, 1963. 40 p. cu ilustr.; *Sfirșit de veac în București*. Roman. Prefată de Cornel Regman. Buc., E.P.L., 1966. XXXIV + 510 p. (B.P.T., 328); *Taurul mării*. Roman. Ed. a 2-a. Buc., Editura tineretului, 1966. 151 p. (Colecția Cutezătorii).

16 IUNIE — Ziua aviației Republicii Socialiste România.

17 IUNIE — 150 de ani de la nașterea (1818) lui CHARLES-FRANÇOIS GOUNOD, compozitor francez, organist și dirijor (m. 1895).

19 IUNIE — Se împlinesc 120 de ani de la apariția ziarului „Poporul suveran”, scos la București în timpul revoluției de la 1848, sub redacția lui Dimitrie Bolintineanu.

20 IUNIE — 35 de ani de la moartea (1933) CLAREI ZETKIN, militantă a mișcării muncitorești germane și internaționale (n. 1857).

22 IUNIE — 55 de ani de la moartea (1913) poetului român ȘTEFAN OCTAVIAN IOSIF (n. 1875).

Opere alese. Ed. îngrijită, studiu introductiv, note și bibliografie de Ion Roman. Vol. 1—2. Buc., E.P.L., 1962. Vol. 1. LXXII + 448 p. + 12 f. pl.; vol. 2. 536 p.; *Poezii alese*. Prefată de T. Avramescu. Buc., Editura tineretului, 1962. 256 p. cu portr. (Biblioteca școlară, 35); *Versuri originale și tălmăciri*. Ed. îngrijită și prefată de Ion Roman. [Ed. a 2-a. revăzută și adăugită]. Buc., E.P.L., 1965. XLIV + 372 p. (B.P.T., 11).

Iosif, Șt. O. și Anghel D. *Caleidoscopul lui A. Mirea*. Ed. îngrijită și cuvînt înainte de Mihail Dragomirescu. [Ed. a 2-a]. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 176 p. (B.P.T.). Roman, Șt. O. Iosif. Buc., E.P.L., 1964. 256 p. + 8 f. pl.

70 de ani de la nașterea (1898) scriitorului german ERIK MARIA REMARQUE.

Pe frontul de vest nimic nou. Prefată de Const. Măciucă. Buc. E.P.L., 1965. XXVII + 283 p. (B.P.T., 294); *Soroc de viață și soroc de moarte*. Roman. În românește de Eman. Cerbu. Buc., E.L.U., 1967. 360 p.

25 IUNIE — 55 de ani de la moartea (1913) lui ILARIE CHENDI, critic literar român (n. 1872).

CLASIFICAREA ZECIMALĂ ȘI ORGANIZAREA CATALOGULUI SISTEMATIC (III)

Indicii auxiliari

Indicii auxiliari sînt o categorie de indici proprii clasificării zecimale universale, în existență în clasificarea Dewey, cu ajutorul cărora se pot simboliza aspectele secundare prezentate de conceptul de bază exprimat prin indicele din tabelele principale. Împreună cu indicii auxiliari, indicii principali formează *indici compuși*.

Indicii auxiliari sînt de două feluri: indici auxiliari analitici sau speciali și indici auxiliari comuni sau generali.

Indici auxiliari analitici sau speciali

Indicii auxiliari analitici sau speciali au fost creați pentru a realiza o subîmpărțire mai accentuată a subiectului. Spre deosebire de indicii auxiliari generali, pe care îi vom trata în partea a doua a consultației de față, indicii analitici redau particularitățile secundare care se repetă cu constanță în cadrul unui domeniu limitat de cunoștințe, care simbolizează aspectele comune prezentate numai de subdiviziunile unui indice principal.

Indicii analitici nu formează obiectul unor tabele speciale, ci sînt menționați în cuprinsul tabelelor principale de clasificare, marcați printr-o linie groasă verticală, plasată la marginea coloanei respective din ta-

bele principale. Ei nu sînt valabili decît în cuprinsul indicilor principali pentru care au fost creați.

Prin forma de exprimare și gradul de aplicare, distingem două tipuri de indici analitici:

1) Indici analitici construiți cu ajutorul simbolului *.0 punct, zero*, care precede cifrele semnificative ale indicelui analitic; de exemplu, subgrupeii 636 Zootehnie îi sînt afectați următorii indici analitici:

- 636 Zootehnie
  - .08 Zootehnie generală
  - .081 Creșterea animalelor, selecționare, reproducție
  - .082 Formarea șeptelului
  - .083 Îngrijirea animalelor
  - .084 Alimentație
  - .085 Alimente în general
  - .086 Alimente vegetale
  - .087 Alimente de origine animală și minerală
  - .088 Întrebuințarea animalelor
  - .089 Dușmani ai animalelor domestice
- Indicii analitici care se pot aplica în cadrul tuturor subdiviziunilor de la 636, prin alipirea lor la sfîrșitul indicelui principal, de exemplu 636.4.081 Selecționarea porcilor. După cum se observă din exemplul analizat,

punctul care precede indicele analitic nu schimbă poziția punctului sau punctelor care divizează în grupe de trei cifre indicele principal.

Indicii auxiliari comuni sau generali

2) Indicii analitici construiți cu ajutorul simbolului — linioară, simbol care precede cifrele indicelui analitic propriu-zis. De exemplu, în cadrul clasei 8 au valabilitate următorii indici analitici cu linioară: —0 Opere complete, opere alese, culegeri; cuprinzând diferite genuri literare (cifră din tabelele de clasificare zecimală ediție românească, corespunzând cu indicii analitici din tabelele C.Z.U. —821 Culegeri din opera unui singur autor și —822 Culegeri din opera mai multor autori); —1 Poezie. Versuri; —2 Genul dramatic. Piese de teatru; —3 Proză narativă; —4 Escu. Foileton; —5 Genul oratoric; —6 Genul epistolar; —7 Satiră în proză. Umor; —8 Dialoguri filozofice, maxime, aforisme etc.; —9 Alte genuri literare; acești indici analitici se pot aplica oricărei literaturi în parte, de exemplu 882—1 Poezii din literatura rusă.

Indicii analitici construiți cu — linioară sînt mai bine individualizați, au o aplicare mai largă în cadrul tabelor de clasificare zecimală și un sens mai general decît indicii analitici construiți cu .0.

Indicii analitici cu — linioară au o largă aplicare în cadrul următorilor indici principali: 37 Invățămînt, 61 Medicină, 4 Filologie. Lingvistică și 8 Literatură.

În general, indicii analitici își au locul imediat după indicele principal, la dreapta lui, legați de el nemijlocit prin .0 sau —. Ei nu pot fi intercalați niciodată între indicele principal mai general și o subdiviziune a acestuia, de exemplu 67.08 Alte industrii și meserii. Subproduse, deșeuri, dar 674.2.08 Tîmplărie. Subproduse, deșeuri și *nicidecum* 67.08.4.2. Indicele analitic nu poate să precedă indicele principal și nu are înțeles în sine, ci numai raportat la indicele principal pentru care a fost creat și numai în limitele desemnate de înțelesul acestuia; de exemplu, în cadrul grupei 64 Economie casnică, indicele analitic .022 are înțeles de cantine, 64.022, pe cînd în cadrul subgrupeii 677 aceiași indice analitic are înțeles de filatură, 677.022.

Indicii analitici prezintă avantajul economisirii cifrelor în cadrul indicilor principali, prin consemnarea, sub același simbol numeric, a caracteristicilor care se repetă în cadrul aceleiași ramuri de cunoștințe. Întrebunțarea lor aduce însă și dezavantajul creării de informații ascunse, care nu pot fi consemnate în indexul alfabetic al catalogului pe materii.

Indicii auxiliari comuni sau generali marchează caracteristicile largi, generale, aplicabile oricăror indici din tabelele principale de clasificare; ei îmbogățesc înțelesul indicilor principali prin precizarea noțiunilor geografice, etnice, cronologice etc. Pentru a fi mai ușor de recunoscut și mai bine individualizați față de indicii principali, toți indicii auxiliari comuni (cu excepția indicelui de nume) sînt încadrați între anumite semne grafice, specifice fiecărei noțiuni exprimate. Indicii auxiliari comuni sau generali formează obiectul unor tabele separate de indici, numite tabele auxiliare.

1) *Indicii auxiliari comuni de ordine de importanță* marchează printr-o cifră romană închisă între paranteze rotunde importanța ideologică deosebită a unor lucrări, pentru a atrage atenția catalogatorului că fișa respectivă trebuie intercalată înaintea celorlalte fișe din cadrul rubricii. Cei doi indici de importanță sînt:

(I) pentru lucrările clasicele marxism-leninismului, clasificate la subiect; de exemplu, *Capitalul* lui K. Marx va fi indexat în principal la 3C13, (indice căruia nu i se va adăuga indicele auxiliar de ordine de importanță, pentru că ideea simbolizată de indicele principal cuprinde chiar noțiunea exprimată de indicele de ordine de importanță), dar și 330.12 (I) Economia politică a capitalismului, cu indice de ordine de importanță, pentru că lucrarea lui K. Marx să fie intercalată în fața celorlalte fișe din rubrica 330.12.

(II) pentru documente de partid (rapoarte, rezoluții, hotărîri), clasificate la subiectul tratat; de exemplu: 620.9(498) „1966/1975” (II) Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R. cu privire la valorificarea surselor energetice și electrificarea țării în perioada 1966—1975.

Indicii auxiliari de ordine de importanță se notează ca ultim element al indicelui compus, la extremitatea dreaptă a acestuia.

2) *Indicii auxiliari comuni de loc sau geografici* caracterizează, din punct de vedere geografic, noțiunea simbolizată de indicele principal. Indicele auxiliar de loc se construiește prin includerea între paranteze rotunde a unui număr începînd cu cifrele de la 1 la 9. Indicele de loc se scrie (1/9) și se citește paranteze rotunde unu la nouă.

Indicii auxiliari de loc au fost formați prin derivare de la cifrele paralele existente la grupele 91 Geografie și 930/999 Istorie din clasificarea Dewey: s-a omis numărul 91 sau 9 și, ceea ce-a rămas, a fost inclus între paranteze rotunde; astfel, din 949.8 Istoria României sau 914.98 Geografia României a fost obținut (498) indicele de loc al României.

În conturarea acestui indice, noțiunea de loc are o accepție foarte largă, în sensul că poate simboliza locul astral, locul universal,

locul fizic și locul geografic. Ca și în cazul indicilor principali, în subdivizarea indicilor de loc se respectă principiul extragerii particularului din general.

Diviziunile principale ale indicelui de loc sînt :

(*) un număr însoțit de un asterisc în interiorul parantezelor rotunde marchează elementele boltei cerești.

(1) Locul și spațiul în general.

(100) Lumea în general, universal, mondial, internațional, totalitatea țărilor sau o mare parte din ele, studii comparative despre mai multe țări. Cînd, din totalitatea țărilor simbolizate prin (100), vrem să evidențiem pe una din ele, se poate construi un indice de loc complex, de genul (100+498).

(2) Noțiuni de geografie fizică, cu subdiviziunile corespunzătoare: (21) Continente; (22) Insule; (23) Munți; (24) Interiorul pămîntului; (25) Terenuri nemuntoase; (26) Oceane, mări; (27) Curente marine; (28) Ape de suprafață, ape dulci; fluvii, riuri, lacuri. Locul fizic prezintă în subdivizare unele paralelisme cu subîmpărțirile de la 551.4 Geografie fizică.

(3) Teritorii ale lumii antice (în Europa — pînă la căderea Imperiului Roman de Apus — anul 476 e.n.).

(4/9) Teritorii ale lumii moderne, împărțite pe continente, după cum urmează: (4) Europa; (5) Asia; (6) Africa; (7/8) America în totalitate; (7) America de Nord și Centrală; (8) America de Sud; (9) Oceania. Regiunile arctice și antarctice.

Indicilor geografici li se pot aplica unele subdiviziuni analitice speciale, marcate prin liniuoa și plasate în interiorul parantezelor rotunde, după indicii de loc. Acestea sînt: (—1) Orientare. Puncte cardinale; (—2) Împărțiri politice și administrative locale: orașe, comune; (—5) Colonii, țări semidependente, țări sub mandat; (—7) Țări în curs de dezvoltare etc. De obicei, subdiviziunile analitice de loc se întrebuintează pe lângă indicii auxiliari de loc care marchează un teritoriu anume, de exemplu (45—13) sudul Italiei; atunci cînd vrem să subliniem numai ideea simbolizată de aceste subdiviziuni analitice de loc, fără o localizare anume, ele pot fi plasate singure între paranteze, pe lângă indicele principal, de exemplu 331.4(—202) Munca femeilor în mediul rural.

Pentru a sublinia că în document este vorba de două țări perfect distincte, în cadrul aceleiași paranteze se pot include doi indici de loc prin adăugire +, de exemplu (44+45), Franța și Italia sau prin semnul de relație: de exemplu (498.44) relațiile dintre România și Franța, ori (498.100) relațiile dintre România și celelalte țări.

În teorie, fiecare indice de loc se poate împărți zecimal pînă la cele mai mici localități. În practică însă, s-a ajuns la concluzia că acordarea unui indice cifric fiecărei

unități teritoriale ar complica sistematizarea geografică a materialului; de aceea, s-a adoptat o împărțire zecimală numai pentru marile unități teritoriale, de exemplu, în cazul României, împărțirea zecimală pe regiuni geografice-istorice, conform C.Z.U., este: (498.1) Muntenia; (498.2) Oltenia; (498.3) Moldova; (498.4) Transilvania; (498.41) Maramureș; (498.5) Banat; (498.6) Bucovina; (498.8) Dobrogea. În rest, în cadrul regiunilor sau a țărilor respective, numele localității se menționează între parantezele rotunde ale indicelui de loc, legat de acesta prin — liniuoa sau chiar alăturat acestuia fără intercalarea vreunui semn grafic și însoțit de un determinant, atunci cînd s-ar putea crea confuzii, de exemplu: (498—Giurgiu) ori (498 Giurgiu) (498—Cluj), sau (498—judetul Cluj).

Este foarte dăunător pentru unitatea catalogului să se întrebuinteze, în cadrul acestora indici principali, amîndouă procedeele de subdivizare; clasificatorul trebuie să se decidă pentru una din forme — zecimală sau alfabetică — și să o aplice — consecvență în tot cuprinsul unei rubrici.

Indicii auxiliari de loc se plasează, de obicei, imediat la dreapta indicelui principal, după indicele analitic și indicele auxiliar comun din punct de vedere, de exemplu 7.03(44) Stiluri și curente în arta franceză. Atunci cînd nevoile catalogului impun, la un moment dat, evidentierea strict geografică a unor rubrici, indicele de loc poate fi plasat în stînga indicelui principal, precedîndu-l deci și constituînd astfel elementul care dă intrarea fișei în catalog, de exemplu:

(44) 32

(44)327

(44) 33

(44)338 etc.

Prin acest procedeu se pot strînge la un loc toate lucrările, indiferent de domeniul pe care îl tratează, privind o țară sau un teritoriu anumit.

În condițiile politice actuale, caracterizate prin apariția a nenumărate state independente noi, tabelele indicilor auxiliari de loc sînt într-o continuă prefacere și completare. De regulă, atunci cînd noul stat se încadrează, în general, în granițele vechii colonii, se păstrează indicele vechi de loc pentru noul stat, de exemplu (675) Congo Belgian a fost păstrat pentru Republica Democratică Congo (Kinshasa). Pentru anumite aglomerări de teritorii, care, ca foste colonii, figurau sub o singură cifră, de exemplu (661) Africa Occidentală Franceză: Sahara în general, Dabomei, Sudanul Francez, Coasta de Fildes, Mauritania, Niger, Senegal și Dakar, Volta de Sus, a trebuit să fie abandonat indicele inițial, acordîndu-se fiecărei țări, proclamată stat de sine stătător, un alt indice: (662.1) Republica Mali; (662.5) Republica Volta Superioară; (662.6) Republica Niger; (663) Republica Senegal; (665.2) Republica Guineea;

(665.9) Sierra Leone ; (666) Liberia ; (666.8) Republica Coasta de Fildeș ; (667) Republica Ghana ; (668.1) Republica Togo ; (668.2) Republica Dahomei ; (669) Republica Federală Nigeria etc.

3) *Indicii auxiliari comuni de popoare*, de rase sau de naționalități simbolizează referirea, pe care o poate avea subiectul clasificat prin indicele principal, cu noțiuni privind popoare, rase sau naționalități, care locuiesc pe un teritoriu ce nu poate fi definit printr-o formă statală sau care trebuie considerate în afara factorului geografic-politic.

Indicele de popoare se construiește prin închiderea între paranteze rotunde a indicelui auxiliar de limbă respectiv, de exemplu, din =96 limbi africane ale negrilor rezultă (=96) negri africani ; indicele se citește : paranteze rotunde, egal nouăzeci și șase.

Indicele de popoare se poate întrebuița și împreună cu indicele de loc, atunci când vrem să simbolizăm existența unei minorități naționale în cadrul unui stat, de exemplu (73)(=97) indienii din Statele Unite.

Indicele auxiliar de popoare se plasează imediat după indicele auxiliar de loc, iar dacă acesta lipsește, în dreapta indicelui principal.

4) *Indicii auxiliari comuni de timp* au fost concepuți pentru a indica momentul sau epoca în care se petrec evenimentele simbolizate de indicele principal. Ei se referă deci în exclusivitate la timpul noțiunii indexate în principal și nicidecum la anul apariției cărții indexate. Indicii de timp se formează prin includerea între ghilimele „...” a datei, în ordinea de la general la particular, după cum urmează : an, lună, zi, oră, minut, secundă, fiecare diviziune cronologică fiind despărțită de celelalte prin punct, de exemplu „1931.09.12.09.30”, ceea ce înseamnă anul 1931, luna septembrie, ziua 12, ora 9 și 30 minute.

În principiu, datele cronologice se înscriu în felul următor :

secolul — prin primele două cifre cu care se face notarea sutelor de ani, de exemplu „17” simbolizează secolul al XVIII-lea, adică suta de ani dintre 1700 și 1799 ;

decada — prin primele trei cifre cu care se face notarea zecilor de ani, de exemplu „193” simbolizează cei zece ani cuprinși între 1930 și 1939 ;

anul — prin patru cifre, de exemplu „1944” simbolizează anul 1944. Pentru anii dinainte de anul 1000, numărul de patru cifre se completează cu zerouri, de exemplu „0075”, „0275” simbolizează anul 75, anul 275. Anii dinaintea erei noastre se notează precedind cifrele dintre ghilimele de semnul—linioară, de exemplu „—0044” anul 44 î.e.n. ;

luna — prin două cifre, de exemplu „1947.12” simbolizează luna decembrie a anului 1947. Pentru primele nouă luni ale anu-

lui, numărul de două cifre se completează cu zero, de exemplu „1944.08” simbolizează luna august a anului 1944 ;

ziua — prin două cifre, de exemplu „1944.08.23” simbolizează ziua de 23 August 1944. Pentru primele nouă zile ale lunii, numărul de două cifre se completează cu zero, de exemplu „1945.05.09” simbolizează ziua de 9 Mai 1945. Luna și ziua nu se notează, în acest caz, decât însoțite de cifrele anului.

O perioadă de mai multe secole, decade sau de mai mulți ani poate fi indexată prin datele inițiale și cele finale ale perioadei, separate prin / linie oblică, de exemplu „1939/1945” simbolizează perioada celui de-al doilea război mondial în general, sau „17/18” simbolizează perioada cuprinzând secolele al XVIII-lea și al XIX-lea.

Indicii cronologici care încep cu cifra „1” simbolizează anii dintre 1000 și 1999, indicii cronologici care încep cu cifra „2” vor simboliza perioada dintre anii 2000 și 2999 ; de aceea, cifrele „3/7” au fost rezervate pentru indicarea diverselor concepte generale referitoare la timp, care însă nu trebuie să fie exprimate în date fixe, de exemplu „33.05” luna mai în general, „362” timp de pace etc.

Diviziunile principale ale indicelui auxiliar de timp sint :

„1” Indice cronologic în general
„2/20” Timpul istoric, de la apariția primelor forme ale societății omenești și pînă în secolul al XXX-lea, din care :

„3” Anii dinaintea erei noastre (se intercalează în ordine descrescînd)

„4” Anii erei noastre (se intercalează în ordine crescînd)

„5/14” Evul mediu (după împărțirea în vigoare în cadrul C.Z.U.)

„15/18” Istoria modernă (idem)

„3/7” Împărțirea timpului după criteriul fenomenologic, după cum urmează :

„31” Trecut, Prezent, Viitor

„32” Anotimpuri

„33” Luni

„34” Ziua și subîmpărțirile ei

„36” Timpul, din punct de vedere al pericolului și al necesității

„37” Timpul, din punct de vedere al ocupației profesionale

„4” Durată

„5” Periodicitate

„6” Ere diverse (în afara erei noastre)

„7” Manifestarea lucrurilor în timp (evoluție, simultaneitate, unitate, repetare etc.).

Indicele auxiliar de timp se plasează la dreapta indicelui principal, după indicele analitic, auxiliar comun din punct de vedere, de loc și de popoare.

În consultația următoare vor fi analizate, în continuare, celelalte categorii de indici auxiliari comuni sau generali : indicii de formă și indicii documentari, indicii de limbă, indicii din punct de vedere și indicii de nume.

Maria SENCUC
A. CORVĂTESCU

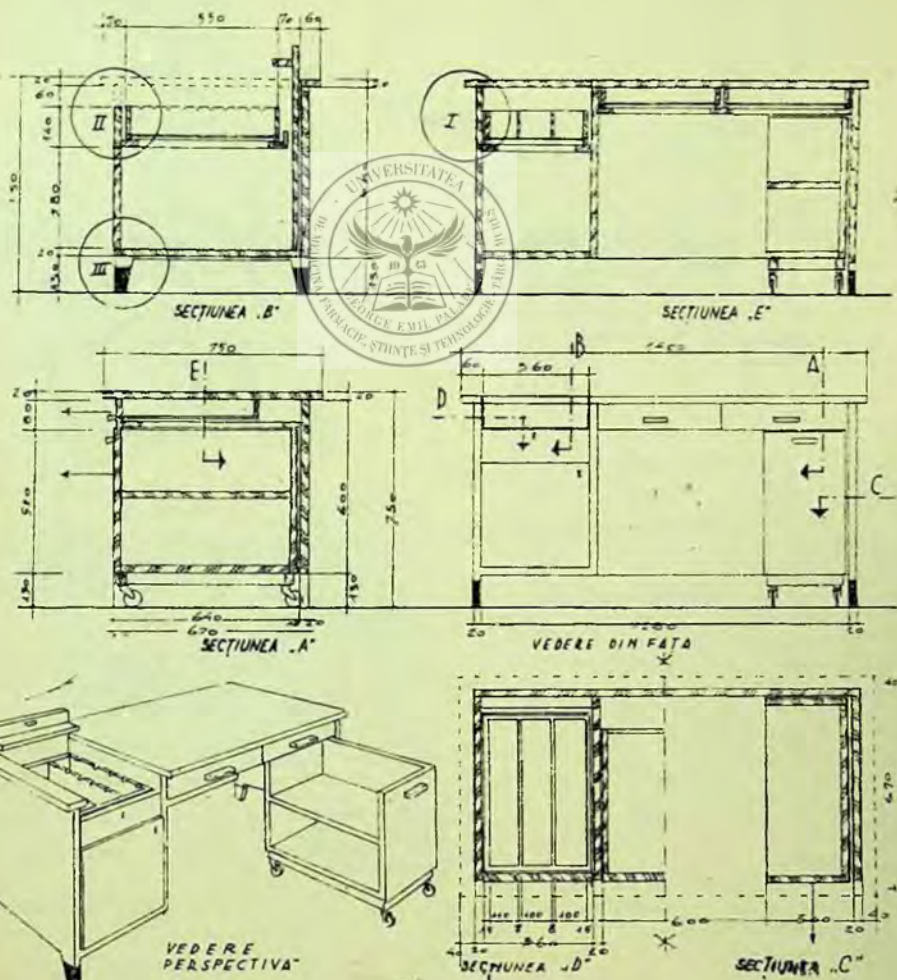

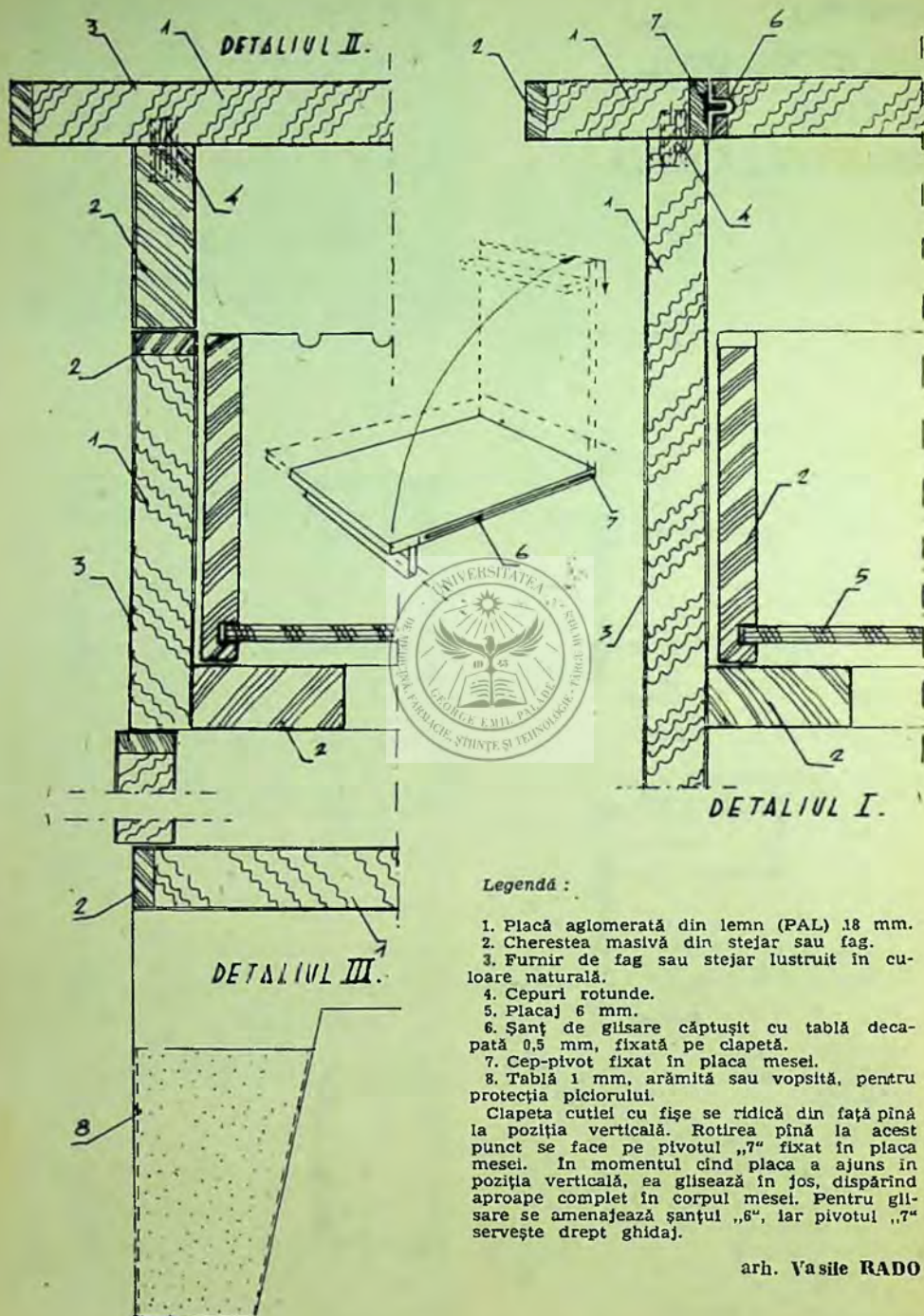
MASĂ-BIROU PENTRU BIBLIOTECARUL DINTR-O BIBLIOTECĂ MICĂ

Masa-birou a bibliotecarului se amplasează în sala de lectură sau în sala de imprumut. În partea de sus, sub o clapetă ce se ridică, se găsește cutia cu fișele cititorilor, dimensionată pentru cca 1500 de fișe. Sub cutia de fișe se află un dulăpior închis cu o ușiță. În partea dreaptă a biroului se află o etajeră-căruțor care servește la depozitarea cărților returnate. Când nu este folosită, etajera se păstrează sub masa-birou. Cele două sertare de sub placa mesei servesc pentru depozitarea hîrtiilor curente și a rechizitelor.

Masa-birou se execută din plăci aglomerate de lemn (PAL) de 18 mm grosime, furnizute cu stejar sau cu fag. Partea de jos a picioarelor este protejată cu saboți de tablă arămită sau vopsită. Rotilele etajerei-căruțor sînt de tip obișnuit, din comerț, cu bandaj de cauciuc.

Pe planșa a doua sînt date detaliile de construcție pentru cutia-fișier împreună cu clapeta rabatabilă, precum și pentru protecția de tablă de la picior.

Legendă :

1. Placă aglomerată din lemn (PAL) 18 mm.
2. Chereștea masivă din stejar sau fag.
3. Furnir de fag sau stejar lustruit în culoare naturală.
4. Cepuri rotunde.
5. Placaj 6 mm.
6. Șanț de glisare căptușit cu tablă decupată 0,5 mm, fixată pe clapetă.
7. Cep-pivot fixat în placa mesei.
8. Tablă 1 mm, arămită sau vopsită, pentru protecția piciorului.

Clapeta cutiei cu fișe se ridică din față pînă la poziția verticală. Rotirea pînă la acest punct se face pe pivotul „7” fixat în placa mesei. În momentul cînd placa a ajuns în poziția verticală, ea glisează în jos, dispărînd aproape complet în corpul mesei. Pentru glisare se amenajează șanțul „6”, iar pivotul „7” servește drept ghidaj.

arh. Vasile RADO

В Н О М Е Р Е

<p>Думитру НЕГРЯНУ: <i>В защиту развития среди молодежи интереса к чтению.</i> (Результаты анкет, проведенной среди родителей, преподавателей и библиотекарей) . . . . .</p> <p>Маргарета БАРБУТА: <i>Роль документации в развитии искусства спектакля.</i> (В связи с работой Будапештского Конгресса по вопросам театральной информации и документации — сентябрь 1967) . . . . .</p> <p>Пауль КАРАВИИ: <i>Документация — культурно-воспитательное средство.</i> (Мнения в связи с организацией эффективной системы информации и документации в области искусства) . . . . .</p> <p><i>Румынские экслибрисы.</i> (Корнелиу Дима-Драган: Экслибрис господари Константина Ханджерли; Ни-</p>	<p>колае Ватману: Экслибрис Панталеопа Калларчи) . . . . . 156</p> <p>Евджения БАЛТЕС: <i>Большая "клиника" для лечения книг.</i> (Кое-что о деятельности Института патологии книги "Альфонсо Галло" в Риме) . . . . . 158</p> <p>Тамара ГАНЕ: <i>Творчество Горького в Румынии.</i> 100-летие со дня рождения писателя . . . . . 166</p> <p>Петре КОСТИНЕСКУ: <i>145-я годовщина рождения К. Д. Арицеску.</i> (О деятельности этого участника революционного движения 1848 г. — как издателя исторических документов, архивиста и библиографа) . . . . . 169</p> <p><i>Труды по специальности:</i> Дима-Драган, Корнелиу. <i>Библиотека одного румынского гуманиста: Столыца Константина Кантацинэно;</i> Les études sud-est européennes en Roumanie; Библиографическое пособие по английской литературе . . . . . 172</p>
--	---

EXTRAIT DU SOMMAIRE

<p>Dumitru NEGREANU: <i>Ploidoyer pour l'éducation des intérêts de lecture de la jeunesse.</i> (Conclusion d'une enquête effectuée dans les rangs des parents, des cadres didactiques et des bibliothécaires) . . . . .</p> <p>Margareta BĂRBUTĂ: <i>Le rôle de la documentation dans le développement des arts du spectacle.</i> (En marge des travaux du Congrès de Budapest, consacré aux problèmes de la recherche et de la documentation théâtrale, septembre 1967) . . . . .</p> <p>Paul CARAVIA: <i>La documentation dans l'art, moyen d'éducation et de culture.</i> (Opinions sur l'organisation d'un système efficient d'information et de documentation dans le domaine des arts) . . . . .</p> <p><i>Des ex-libris roumains.</i> (Corneliu Dima-Drăgan: L'ex-libris du prince Constantin Hangerli; Nicolae Vătămanu: L'ex-libris de Pantaleon Calliarchi) . . . . .</p> <p>Eugeniu BALTES: <i>Une grande "clinique" pour le traitement du livre.</i> (Quelques aspects de l'act vitô de l'Institut de pathologie du livre „Alfonso Gallo" de Rome) . . . . .</p> <p>Tamara GANE: <i>La présence de l'oeuvre de Gorki en Roumanie.</i> 100 and depuis sa naissance . . . . .</p> <p>Petre COSTINESCU: <i>C. D. Aricescu.</i> 145 and depuis sa naissance. (De l'activité de l'historien de '48 comme éditeur de documents historiques, archivist et bibliographe) . . . . .</p> <p><i>Ouvrages de spécialité:</i> Dima-Drăgan, Corneliu. <i>La bibliothèque d'un humaniste roumain: Constantin Cantacuzino stolnicu; Les études sud-est européennes en Roumanie; Un guide bibliographique de la littérature anglaise . . . . .</i></p>	<p>134</p> <p>143</p> <p>145</p> <p>145</p> <p>150</p> <p>158</p> <p>166</p> <p>169</p> <p>172</p>
---	--

S U M M A R Y

<p>Dumitru NEGREANU: <i>Brief for the Stimulation of the Youth's Reading.</i> (Conclusions of an investigation among parents, teaching staff and librarians) . . . . .</p> <p>Margareta BĂRBUTĂ: <i>The Importance of the Documentation in the Development of the Performing Arts.</i> (Marginalia on the proceedings of the Budapest Congress concerning the problems of theatrical research and documentation — September 1967) . . . . .</p> <p>Paul CARAVIA: <i>The Documentation in Arts as a Way of Education and Culture.</i> (Opinions concerning the organization of an efficient informing and documentation system in the field of arts) . . . . .</p> <p><i>The Romanian Ex Libris.</i> (Corneliu DIMA-DRĂGAN: The Ex Libris of the Prince Constantia Hangerli; Nicolae Vătămanu: The Ex Libris of Pantaleon Calliarchi) . . . . .</p> <p>Eugeniu BALTES: <i>A Big „Clinic" for the Healing of Books.</i> (Some aspects of the activity of the Alfonso Gallo Institute of Book Pathology in Rome) . . . . .</p> <p>Tamara GANE: <i>The Presence of Gorki's Works in Romania.</i> On the 100 th anniversary of his birth) . . . . .</p> <p>Petre COSTINESCU: <i>C. A. Aricescu.</i> On the 145th anniversary of his birth (Aspects of his activity as historian, editor of historical documents, archivist and bibliographer) . . . . .</p> <p><i>Specialized Works:</i> Dima-Drăgan, Corneliu. <i>The Library of a Romanian Humanist: The High Steward Constantin Cantacuzino; Les Etudes sud-est européennes en Roumanie; A Bibliographic Guide to English Literature . . . . .</i></p>	<p>134</p> <p>143</p> <p>145</p> <p>150</p> <p>158</p> <p>166</p> <p>169</p> <p>172</p>
--	---

E R A T A

In nr. 2/1968 al revistei noastre, rindurile 15, 16 și 17 de la p. 126, coloanele 1 și 2 se vor citi:
la prima se va sublinia 621.90 + 621.98, la a doua se va sublinia 621.90 + 621.98,

41 000

J. M. F. Buhl. Centr.

gh. Morinescu 38

Coșul -

BIBLIOTECARI !

**Pentru a vă asigura integritatea
colecției pe anul 1968 a REVISTEI
BIBLIOTECILOR reînnoiți, din timp,
abonamentele.**

